

Godište XVIII. • broj 1 • siječanj 2023.

2,5 KM / 1,3 EUR

 MEĐUGORJE

# Glasnikmira

ISSN 1840-1414

**In memoriam**  
papa emeritus  
Benedikt XVI.  
(1927. – 2022.).

J. Ratzinger/  
Benedikt XVI. -  
Gorostas duha

Benedikt XVI.  
i Međugorje

„DUHA NE TRNITE,  
PROROŠTVA NE PREZIRITE.  
SVE PROVJERAVAJTE:  
DOBRO ZADRŽITE. SVAKE SE  
SJENE ZLA KLONITE!“  
(ISOL 5,19-21)

TRAGOM JEDNE ZABLUDE

VRIJEME PARADOKSA

BUDIMO ISUSOVO  
SVJETLO I MIR  
JEDNI DRUGIMA!

KRŠĆANINE, UPOZNAJ  
SVOJE DOSTOJANSTVO!

OTVORENOST  
POZIVU SVJETLA  
KOJI MIJENJA SRCA

Gospina škola | Događanja | Kršćanska obitelj pred suvremenim izazovima  
Teološki podlistak | Iz života Crkve | Hrvatsko kršćansko nazivlje | Lectio divina

Draga djeco! Danas vam nosim mog sina Isusa, da budete njegov mir i odsjaj vedrine i radosti neba. Molite, dječice, da budete otvoreni primiti mir, jer mnoga srca su zatvorena pozivu svjetla koji mijenja srca. S vama sam i molim za vas da se otvorite primiti Kralja Mira, koji ispunja vaša srca toplinom i blagoslovom. Hvala vam što ste se odazvali mome pozivu.



Foto: Arhiv JCM

#### GLASNIK MIRA

**Utemeljitelj i nakladnik**  
Informativni centar MIR Međugorje  
**Glavni urednik**  
Mario Vasilj Totin  
e-mail: mario.vasilj@medjugorje.hr  
Tel.: 00 387 36 653 323

**Služba pretplate**  
Nikolina Sivrić  
e-mail: pretplategm@medjugorje.hr  
Tel.: 00 387 36 653 300

**Lektura**  
Ana Marin  
**Grafičko oblikovanje**  
SBD, Mostar  
**Tisak**  
Fram Ziral, Mostar

List je prijavljen kod Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i športa Hercegovačko-neretvanske županije pod brojem R-05-05-42-2175-86/06 od 12. siječnja 2006.

Godišnja pretplata (12 brojeva): Hrvatska 20 €, BiH 30 KM, europske zemlje 40 €, Švicarska 60 CHE, USA, Kanada i Južna Amerika 80 USD, Australija 120 AUD.

#### UPLATE

**Iz BiH u KM:** Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. - Glasnik mira. Naziv banke: Unicredit Bank, Žiroračun broj 3381202200129568.

**Iz Hrvatske u €:** Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. - Glasnik mira. Adresa: Gospin trg 1, 88266 Međugorje, Bosna i Hercegovina, Naziv banke: OTP banka d.d., IBAN: HR0524070001100663037, SWIFT: OTPVHR2X

**Iz Švicarske u CHF:** Katholische Kroatenmission, Postfach 9057, 8036 Zürich. Naziv banke: UBS AG Zürich - Wiedikon (0270/00), Kontonummer: 805418.40A (svrha uplate: Glasnik mira), IBAN: CH63 0027 0270 8054 1840 A, BIC: UBSWCHZH80A, UBS Postkonto Nr: 80-2-2

**Za sve valute iz drugih zemalja:** Za sve valute iz drugih zemalja: Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. - Glasnik mira. Naziv banke: UniCredit Bank, SWIFT: UNCRBA22, IBAN: BA393380604802774622 (svrha uplate Glasnik mira).

Pretplate za Glasnik mira možete izvršiti i preko paypal računa na linku: [www.paypal.me/mirmedjugorje](http://www.paypal.me/mirmedjugorje) (svrha uplate: za Glasnik mira)

**Adresa:** Glasnik mira, Gospin trg 1, 88266, Međugorje, BiH  
**e-mail:** glasnikmira@medjugorje.hr, **Internet:** www.medjugorje.hr, www.medjugorje.hr/hr/glasnik-mira

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vatikanskog koncila, nakladnik izjavljuje da nema nakanu preteći sud Crkve o nadnaravnosti prirode događaja i poruka o kojima je riječ na ovim stranicama. Taj sud pripada kompetentnom autoritetu Crkve, kome se autor potpuno podvrgava. Riječi poput "ukazanja, čudesa, poruke" i slično imaju ovdje vrijednost ljudskog svjedočenja.

## Iz sadržaja



Fotografija na naslovnici: www.shutterstock.com

### In memoriam

#### papa emeritus Benedikt XVI. (1927. – 2022.).

J. Ratzinger/Benedikt XVI. - Gorostas duha, FRA T. PERVAN  
Životopis Benedikta XVI. – Josepha Aloisiusa Ratzingera (1927. – 2022.).

Zapis o pobožnoj smrti pape emeritusa Benedikta XVI.  
Neka tvoja radost bude potpuna kad konačno i zauvijek čuješ njegov glas!

Moja duhovna oporuka

Benedikt XVI. i Međugorje, D. PAVIČIĆ

Teolog duboke osobne vjere

### Događanja

Molitveni doček Nove godine u Međugorju

### Gospina škola

Tragom jedne zablude, I. ŠARAC

„Duha ne trnite, proroštva ne prezirite. Sve provjeravajte: dobro zadržite. Svake se sjene zla klonite!“ (1Sol 5,19-21), FRA I. DUGANDŽIĆ

Vrijeme paradoks, FRA M. ŠAKOTA

Budimo Isusovo svjetlo i mir jedni drugima! P. TOMIĆ

### Kršćanska obitelj pred suvremenim izazovima

Kršćanine, upoznaj svoje dostojanstvo! M. MILETIĆ

Otvorenost pozivu svjetla koji mijenja srca, K. MILETIĆ

### Teološki podlistak

Uz petoknjižje razgovora J Ratzingera, FRA T. PERVAN

### Iz života Crkve

### Hrvatsko kršćansko nazivlje

Hrvatska pjesma i pjevajući božji narod, M. MAMIĆ

Poštovani čitatelji *Glasnika mira*, hvala na pitanjima, prijedlozima i savjetima koje nam šaljete. Pozornost posvećujemo samo i isključivo potpisanim pismima.

## Uvodnik



UREDNIK  
MARIO VASILJ TOTIN

### PAPA BENEDIKT I MEĐUGORJE

Na Staru godinu, 31. prosinca 2022., ljubljani pastir Crkve Benedikt XVI. prešao je s ovoga svijeta k Ocu. Vijest se pronijela i našim Međugorjem. Brojni hodočasnici žarkije su molili i Bogu zahvaljivali što su imali ovakvog papu – velikana. I naše srce je preplavila zahvalnost što je takav nenadmašan umnik život stavio u službu Crkve, hrabro nastojao povezati sve njezine izvore u snažnu rijeku koja sve što ima izliva u more Božjeg Kraljevstva. Nizale su nam se u sjećanjima njegove propovijedi – klasici poput onih drevnih crkvenih otaca.

Njegove knjige čitat će se dok bude katoličanstva i čovječanstva. Brojne meditacije i propovijedi ovog najvećeg pape propovjednika od pape svetog Grgura Velikog na kraju će naći svoj put u službeni dnevni molitvu Crkve, liturgiju časova. Benedikt XVI. bio je i zagovornik legitimnog liturgijskog pluralizma, jer je vjerovao da će, iz takvog vitalnog bogatstva stasati Crkva osnažena pobožnim štovanjem za poslanje i službu. Francuski filozof Rémi Brague u jednoj rečenici definirao je pokojnoga papu: „Bio je nepokolebljivi pristaša Koncila, ali s druge strane, nije prihvaćao ono što je tada haralo pod imenom 'duh Koncila'.“ Jasno je: predstoje nam godine i desetljeća razmišljanja nad onim što je bio, propovijedao i pisao papa Benedikt XVI.

Također, i Međugorje i sve oko njega pamtit će, poput univerzalne Crkve, sve značajno što je učinio za nas u teškim vremenima dok su civilne vlasti progonile vidioco i Gospu, a Crkva osnivala različite komisije i samo „mutila vodu“. I došao je prevažan čas! Papa Benedikt XVI. odigrao je presudnu ulogu osnivajući 2010. godine Međunarodno istražno povjerenstvo Svete Stolice za Međugorje, koje je povjerio kardinalu Camillu Ruiniju, nekadašnjem vikaru Rimske biskupije. Međugorje i Crkva dobili su vrijeme za proučavanje i definiranje.

„Međugorje je u međuvremenu postalo globalni fenomen, vide se snažni plodovi u cijeloj Crkvi na polju evangelizacije, u samome mjestu nema nikakva zastranjenja u pastoralnoj praksi, žarište se stavlja na sakrament pomirenja i euharistije, na pobožnosti i obraćenja. Prozvano je 'ispovjedaonicom svijeta', ocjenjuje fra Tomislav Pervan i dodaje: „Stoga smijemo zaključiti kako je kardinal J. Ratzinger/Benedikt XVI. odigrao presudnu ulogu u procjenjivanju, prosudbi i donošenju konačnoga suda glede međugorskog fenomena što je potom plodilo time da je papa Franjo preuzeo stvar u svoje ruke.“

Papa Benedikt XVI. je ljubio Gospu i čovječanstvu ukazivao na lik Žene pobjednice koja svijetu donosi putokaz i utjehu. Znao je da se u rukama njezina Sina nalazi naša nada, baš sada kad svjedočimo kako nadolazi bijes nevjere i nasrtaji krivovjerja u nekoć kršćanskoj Europi. Papa je znao da bismo bez Marije i njezina svjetla tonuli u gluhu noć bez molitve, gubili se bez orijentacije, životarili bez jake ljubavi. Papa Benedikt je svojim lucidnim odlukama pomogao hodočasnici iz cijeloga svijeta da osnaže vlastitu dušu i da se iz Međugorja kapilarama Crkve raznosi nada i radost, obnavlja i uzdržava svetost među nama.

**Papa emeritus Benedikt XVI. preminuo je u subotu 31. prosinca u 9:34 u samostanu Mater Ecclesiae u Vatikanu.**

„S tugom vas obavještavam da je papa emeritus Benedikt XVI. preminuo danas u 9.34 sati u samostanu Mater Ecclesiae u Vatikanu“, navodi se u izjavi ravnatelja Tiskovnog ureda Svete Stolice Mattea Brunija.

Nadbiskup Georg Gänswein, dugogodišnji osobni tajnik pape emeritusa Benedikta XVI. pratio ga je u njegovim posljednjim satima i prenio da je papa u miru zamolio da se moli za njega.

„Papa emeritus rekao je meni i svima koji su ga pratili u njegovim posljednjim satima: ‘Molim vas, molite za mene!’. Želio bih prenijeti ovu molbu pape emeritusa svima koje njegova smrt dotiče. Za mene njegova smrt znači veliki i osobni gubitak. Duboko sam zahvalan i istodobno jako tužan“, rekao je Gänswein.

Benedikt XVI. preminuo je okrijepljen sakramentima i pun nade u Kraljevstvo Božje.

Foto: www.shutterstock.com



# J.RATZINGER/BENEDIKT XVI. - GOROSTAS DUHA

Sa svjetske pozornice sišao je gorostas duha i uma Joseph Ratzinger/Benedikt XVI. U svome životu premostio je skoro cijelo jedno stoljeće, burno, prevratničko, u ljudskoj povijesti nezapamćeno po neljudskosti te mjeri nečovještva i bezboštva. U izričaju i pisanju savršeno jasan, dubok i precizan, ali u biti neshvaćen i neprihvaćen, napose u svojoj domovini. Kad danas prelistavamo osvrtne na njegovo preminuće u njemačkom tisku ili na portalima, zapaža se kako je ta nacija duboko podijeljena, gotovo shizoidna. Dižu se protivni glasovi, jedva poznati u javnosti, govore o bankrotu i propasti jednoga pontifikata i pape, o urušavanju njegove teologije, govore to i pišu oni koji su jedva što dali Crkvi i svijetu na polju teološke znanosti ili općenito. Čovjek se ne može iščuditi s kojim animozitetom pojedinci iskaljuju svoju žuč i gorčinu prema osobi koja je više od sedamdeset godina svećenik u Kristovoj Crkvi te sebe naskroz ugradila u Kristovo djelo u svijetu. Pogrdno su ga nazivali „Božjim rotvajlerom“ ili pak „kardinalom s pancirkom“, a znamo da nije imao položen vozački ispit te da se na predavanja vozio ili biciklom ili javnim prijevozom.



**FRA TOMISLAV PERVAN**

## PREZREN U SVOM ZAVIČAJU

Sramotno je bilo za njegova posljednjega pohoda Njemačkoj (2011.) te govora u njemačkom parlamentu da je više od stotine „zelenih“ zastupnika odbilo biti nazočno Papinu govoru u dvorani, a znamo koliko je Benedikt bio zauzet oko „ekologije čovjeka“. U svome djelu *Njemački genij* (Der deutsche Genius) ubraja ga britanski povjesničar P. Watson, inače agnostik, među genije uz bok Kantu, Bachu, Beethovenu, Hölderlinu. Za toga pohoda mnogi njemački biskupi, na svoju sramotu, odbili su pružiti ruku Benediktu za svečanoga mimohoda. A pogotovo su odbacili njegov govor iz Freiburga gdje je tražio od Crkve „razsvjetovnjačenje“, tj. odreknuće od društvenih privilegija i golemih novčanih dotacija. Održao je u domovini tri govora, jedan bolji i briljantiji od drugoga, odreda proročki. Ali osrednji duhovi u Crkvi i društvu nisu ga shvatili. Sve o čemu je govorio, uslijedilo je, u još goroj mjeri nego je Benedikt predvidio. Vidimo to u žalosnom „sinodalnom putu“ koji se ni u čemu ne obazire ni na papu Franju nego kroči putem hereze. Tko želi obnoviti Crkvu, može si uštedjeti izdašne i skupe „sinodalne putove“ koji vode u pogrješnom smjeru. Dovoljno je posegnuti za Novim zavjetom i praksom Crkve kroz stoljeća koja nije stvarala nove Crkve nego se re-formirala snagom i duhom svetosti.

Ti današnji anonimusi ili skorojevići zaboravljaju da je Ratzinger s 27 godina

postigao doktorat iz teologije obimnim radom o svetom Augustinu, da je s nepunih trideset napisao habilitacijski rad – djelo s više od tisuću tiskanih stranica u *Sabranim djelima* – o franjevcu i naučitelju Bonaventuri te njegovu pojmu objave i filozofije povijesti. Zaboravlja se činjenica da je s 35 godina kao mladi profesor imenovan koncilskim *peritusom*, da je imao pristup u koncilsku dvoranu na sva zasjedanja, da je poluslijepom kardinalu J. Fringsu pisao govore i predavanja na temelju kojih ga je Ivan XXIII. i imenovao *peritusom* na Saboru. Stajao je kao *teološki tinejđer* uz bok nestorima onodobne katoličke misli, R. Guardinija, de Lubaca, von Balthasara, braće Rahner, Y. Congara, D. Chenua, J. Danieloua, A. Grillmeiera i dr., tako da se na početku Sabora K. Rahner pitao, odakle ovaj mladac ovdje. Ali Providnost ima svoje planove koje mi ljudi ne možemo dovidjeti.

Na likovima poput Johna H. Newmana, R. Guardinija, de Lubaca, Urs von Balthasara može se odčitati što znači egzistencijalna podudarnost istine, dobrote i ljepote. Bog-Ens-Bitak je istina, dobrota i ljepota. To se na savršen način utjelovljuje u Gospodinu Isusu, ali i u likovima koji Isusa slijede, napose u svetcima. Riječ je o utjelovljenju duha u pojedincima. Papa Benedikt je u sebi utjelovljivao te značajke, podudaranost značajki Božje i ljudske naravi. On je u sebi, i u svojoj starosti i nemoći, kad više nije mogao hodati ni

govoriti, kad je na jedno (lijevo) oko bio naskroz slijep, kad je tijelo slabilo i popuštalo, upravo kroz življeni, promoljeni, promeditirani odnos prema Isusu Kristu u sebi utjelovio podudarnost istine, dobrote i ljepote. Na jednom mjestu, citirajući Dostojevskog, kazao je kako će svijet spasiti ljepota, i onaj Raspeti na križu sposoban je očitovati Božju ljepotu u patnji.

#### POTPUNO PREDANJE CRKVI

Kad bismo na kraju htjeli sažeti njegov život te prijelaz u vječnost, mogli bismo ga obilježiti kao utjelovljenje duha. I nakon njegova preminuća mirne ga duše ubrojiti među istaknute osobe crkvene povijesti i teologije. U sebi je spojio plemenitost duha i duše, toplinu srca sa sjajem svetosti. Deset godina nakon odreknuća od službe – ne ostavke, jer ju kao „vicarius Christi“ nije imao komu ponuditi! – proveo je u samostanu Mater Ecclesiae – znakovito ime! – Majka Crkve. Svjesno je izabrao monaški način života unutar Vatikana, dosljedan imenu „Benedikt“, svjestan što je sveti Benedikt sa svojim redom učinio u Europi i u njegovoj Bavarskoj.

Zaklada pape Benedikta u Regensburgu koja izdaje *Sabrane spise* Josepha Ratzingera svjedoči o gotovo nadljudskoj radnoj snazi te kreativnosti toga mislioca koji je istodobno bio i plodonosan ali i skromno ponizan. Nikad mu nije bilo stalo do vlastite osobe, do uspjeha ili publiciteta. On je jednostavno htio služiti Crkvi, biti ponizni radnik u vinogradu Gospodnjem, htio se do kraja predati Crkvi koja vjeruje i ispovijeda kako je Isus Krist jedini put, istina i život. Nikada nije htio biti ni biskup, ni kardinal, ni papa, nego samo profesor te u mirovini napisati dogmatiku. Gospodin je mislio svoje misli. Otuda i njegova životna maksima koje se držao cijeloga života, pa i kad je obnašao najvišu službu u Crkvi. „ON – a ne ja!“ Upravo kao sveti Pavao.

Stoga je i pored brojnih obveza kao Petar naših dana svomu protokolarnom kalendaru gotovo „otimao“ vrijeme kako bi napisao i ostavio Crkvi ne encikliku, nego kapitalno djelo u tri sveska o Isusu Kristu, Isusu iz Nazareta. To mu je bila životna preokupacija. Ostaviti djelo o Isusu Kristu, kakvo primjerice imamo od R. Guardinija, „Gospodin“ (Der Herr). Gospodin mu je podario da je



to mogao 2012. završiti. Nakon toga slijedi odreknuće od papinske službe osvjedočen kako je i papa, makar najviši predstavnik Isusa Krista u Crkvi, obični smrtni čovjek, svjestan da milost pretpostavlja narav. Bio je svjedokom umiranja Ivana Pavla II., i stoga je htio poštediti svijet one drame.

Kritičari su zbog njegova ranog entuzijazma za Augustina i Bonaventuru zaključili kako kod njega prevladava opcija za platonsko namjesto aristotelovskog mišljenja, deduktivno namjesto induktivnoga, sapijencijalno namjesto analitičkoga promišljanja. Ali ono što njega kod Augustina oduševljava i čime se zanosi jest Augustinova euharistijska ekleziologija, Augustinova crkvenost, naime, neodvojivost apostolski ustrojene Crkve od povijesnog i euharistijskog Krista u Crkvi. Kod Bonaventure ga fascinira kristocentričnost njegove filozofije povijesti i teologije, koja tumači zašto je osoba osoba, zašto je pojedinac čovjek u

**SRAMOTNO JE BILO ZA NJEGOVA POSLJEDNJEGA POHODA NJEMAČKOJ (2011.) TE GOVORA U NJEMAČKOM PARLAMENTU DA JE VIŠE OD STOTINE „ZELENIH“ ZASTUPNIKA ODBILO BITI NAZOČNO PAPINU GOVORU U DVORANI, A ZNAKO KOLIKO JE BENEDIKT BIO ZAUZET OKO „EKOLOGIJE ČOVJEKA“. U SVOME DJELU NJEMAČKI GENIJ (DER DEUTSCHE GENIUS) UBRAJA GA BRITANSKI POVJESNIČAR P. WATSON, INAČE AGNOSTIK, MEĐU GENIJE UZ BOK KANTU, BACHU, BEETHOVENU, HÖLDERLINU. ZA TOGA POHODA MNOGI NJEMAČKI BISKUPI, NA SVOJU SRAMOTU, ODBILI SU PRUŽITI RUKU BENEDIKTU ZA SVJEČANOGA MIHOHODA. A POGOTOVO SU ODBACILI NJEGOV GOVOR IZ FREIBURGA GDJE JE TRAJAO OD CRKVE „RAZSVJETOVNJAČENJE“, T.J. ODREKNUĆE OD DRUŠTVENIH PRIVILEGIJA I GOLEMIH NOVČANIH DOTACIJA.**

prostoru i vremenu konačna i nadmašiva objava samoga Boga.

Jedva je bilo komu kao Josephu Ratzingeru stran platonizam prema geslu: „Ako stvarnost ne odgovara mome poimanju, tim gore po stvarnost“. Stoga se priklonio Hans Ursu von Balthasaru komu je ishodište divljenje, čuđenje naspram onoga što postoji, što se vidi i što je stvoreno. Načinio je odmak od Karla Rahnera jer je u njegovu transcendentalno-filozofskom ishodištu i pristupu percipirao opasnost redukcije stvarnosti na ono što mi možemo misliti.

#### O SRCU KRŠĆANSTVA

Njegov znameniti i uvelike prevedeni „Uvod u kršćanstvo“ (1968.) podsjeća na zgodu u „Ispovijestima“ svetog Augustina, gdje Augustin uključuje promišljanja platoničara Mariusa Viktorina koji se u početku protivio obraćenju na kršćanstvo, dokazujući kako su najljepše kršćanske ideje već sadržane u njegovu umu i praksi te stoga za razliku od običnoga puka ne treba on ni obreda, ni pravila, ni teorija niti dogmatskih istina. U svome Uvodu komentira Ratzinger kako je taj platoničar ipak postao kršćanin, stupio u Crkvu, jer je spoznao istinu kako kršćanstvo nije sustav ideja ni propisa, spoznaja ili istina, nego je to put, u bitnome zajedništvo, Crkva. Na vjeru bitno spada vjeroispovijed, riječ, jedinstvo koje djeluje; na vjeru spada bogoslužje, zajednica, zajedništvo koje nazivamo Crkva (Sabrana djela IV, 104 sl.).

Ako netko pod platonizmom ima predodžbu nekakva blaženog stanja u bjelokosnoj kuli usamljena mišljenja

ili filozofa-samotnjaka, tada je preminuli Papa sušta suprotnost takvu poimanju platonizma. On je kao malo koji teolog aktivno i stavio cijeloga sebe u službu svojoj Crkvi.

Njegovi razgovori s P. Seewaldom objavljeni u četiri knjige dokumentiraju zbiljski realizam, osjećaj za realnost i točnu dijagnozu vremena u kome živimo. Za njega je suvremeni relativizam golema prijetnja i ugroza za kršćanstvo. Njemu je najveći spoticaj, gotovo skandalon, teologija koja se svodi na opća društvena mjesta i životnu mudrost te praksu koja isključuje križ kao realnost u životu i Crkvi. Pritom je posebno mislio na bahatost uhljebljenih profesora teologije na državnim sveučilištima koji preziru vjeru maloga čovjeka i puka.

Nisu obični vjernici, znao je isticati, glupi, nego su glupi prepotentni, pompozni snobovski nametljivci koji u predavanjima ili u referatima po raznim akademijama, na podijima i sinodama propagiraju tobož moderno kršćanstvo, kojima je Božić mitologija, a za Uskrs govore kako je Isus „uskrsno u kerigmi“, kako „Isusova stvar ide dalje“, tematika protestantskih egzegeta sedamdesetih godina (Marxen, Braun itd.).

Ratzingerovu teologiju karakterizira radikalna, duboka kristocentričnost. On pretpostavlja da je sva stvorena stvarnost u stvaranju i povijesti obraćanje i govor Stvoritelja stvorenju. Stoga su sve stvari mnogo više od vidljivih stvari. Stvorena stvarnost nije u potpunosti shvaćena ako se opišu ili analiziraju njezina kemijska ili fizikalna svojstva. Ako je sve stvarno, svu realnost stvorio isti Logos koji je postao čovjekom u Isusu Kristu (Posl. Kološanima), tada je sve stvoreno, sva realnost također i izričaj o Kristu, Logosu. Čovjek je daleko više od zbroja atoma i molekula.

Čovjek je odgovor stvorenja na Stvoriteljevu riječ. Stoga je Bog mogao i kao čovjek objaviti odnos koji on ima kao Otac prema Sinu te Sin prema Ocu. Isusovo čovjštvo nije skrivanje, nego ot-krivanje samog Boga. Izrael je narod koji je Bog tijekom svoje povijesti s ljudima osposobio da trajno dublje spoznaje objavu – naime da upozna i spozna Božju volju u Mojsijevu Zakonu. Tora je utjelovljenje Božje volje u Starom zavjetu.

#### U SLUŽBI GOSPODINA ISUSA

A Crkva je Božji puk sabran od Židova i pogana te ona uprisutnjuje po krštenju i euharistiji Božji Logos koji je jednom zauvijek postao čovjekom u prostoru i vremenu. Narod koji s njim dnevno komunicira te tako postaje sredstvom koji je od njega nerazdvojit.

Nedvojbeno je Ratzinger kao onodobni pročelnik Zbora za nauk vjere po želji i nalogu pape Ivana Pavla II. napisao u godini Velikog jubileja dokument „Dominus Iesus“ – dokument koji treba dobro zapamtiti i uzeti k srcu – jer taj dokument treba u svoju memoriju duboko urezati cijela Crkva i kršćanstvo koje kroči u treće tisućljeće, naime jedincatost i spasenjsku univerzalnost osobe Isusa Krista. Isus jest jedini posrednik između Boga i čovjeka.

Mnogi su se pitali zašto jedan Papa smatra važnijim pisati knjigu o Isusu iz Nazareta nego svoje vrijeme posvećivati svakodnevnim zahtjevima ureda i službe. Ni na kraj pameti mu nije bila profesorska ambicija ili akademsko častohleplje, nego kao „vicarius Christi“ navijestiti svijetu Bitno, naime, jedincatost i spasenjsku univerzalizam osobe Isusa Krista. I zato što je on kao malo tko od suvremenika, od ranih profesorskih dana, osjetio tendencije i trendove da suvremena kriza Crkve seže daleko dublje od žalosnih i kriminalnih, donedavno nezamislivih skandala u samoj Crkvi. Još kao mladi profesor govorio je i pisao krajem pedesetih o novim poganima u Crkvi. Riječ je o neokrnjenoj vjeri u Isusa kao Krista. Nestane li vjere u Isusa Krista kao Bogočovjeka, sva su zla u Crkvi moguća. Svjedoci smo tomu. Čini se da je duh vremena zamijenio Duha Svetoga.

Ono što je počelo nakon Koncila razlikovanjem povijesnoga Isusa od Krista vjere poslije je potencirano relativizmom pluralističke povijesti religija i pluralističke teologije religija. Počelo se govoriti i o tzv. „kristologiji Duha“, koja svrstava Isusa među ine karizmatike u povijesti religija. A u navještaju, koji je daleko od evangelizacije, govori se uglavnom kako je Isus začetnik, inicijator stanovite etičke prakse, socijalne zauzetosti ili onoga koji sve dopušta, pa blagoslivlje čak i homoseksualne veze. Svojim djelom o Isusu papa Benedikt želi poručiti kako istina kršćanstva stoji

**ONO ŠTO JE POČELO NAKON KONCILA RAZLIKOVANJEM POVIJESNOGA ISUSA OD KRISTA VJERE POSLIJE JE POTENCIRANO RELATIVIZMOM PLURALISTIČKE POVIJESTI RELIGIJA I PLURALISTIČKE TEOLOGIJE RELIGIJA. POČELO SE GOVORITI I O Tzv. „KRISTOLOGIJI DUHA“, KOJA SVRSTAVA ISUSA MEĐU INE KARIZMATIKE U POVIJESTI RELIGIJA. A U NAVJEŠTAJU, KOJI JE DALEKO OD EVANGELIZACIJE, GOVORI SE UGLAVNOM KAKO JE ISUS ZAČETNIK, INICIJATOR STANOVITE ETIČKE PRAKSE, SOCIJALNE ZAUZETOSTI IЛИ ONOGA KOJI SVE DOPUŠTA, PA BLAGOSLIVLJE ČAK I HOMOSEKSUALNE VEZE. SVOJIM DJELOM O ISUSU PAPA BENEDIKT ŽELI PORUČITI KAKO ISTINA KRŠĆANSTVA STOJI IЛИ PADA NA PITANJU I ISTINI, ZAŠTO SU ISUSOV ŽIVOT, ISUSOVA SMRT, NJEGOVO USKRŠNUĆE IZ TEMELJA PROMIJENILI I MIJENJAJU STANJE SVAKOGA ČOVJEKA PRIJE I POSLIJE NJEGA. ODGOVOR LEŽI U OSOBNOM (HIPOSTATSKOM) IDENTITETU POVIJESNOGA ISUSA S KRISTOM VJERE. ISUS POVIJESTI I KRIST VJERE SU NERAZDVOJIVI.**

ili pada na pitanju i istini, zašto su Isusov život, Isusova smrt, njegovo uskrsnuće iz temelja promijenili i mijenjaju stanje svakoga čovjeka prije i poslije njega. Odgovor leži u osobnom (hipostatskom) identitetu povijesnoga Isusa s Kristom vjere. Isus povijesti i Krist vjere su nerazdvojit.

Taj identitet znači naime kako se sam Bog osobno kao čovjek u Isusu Kristu spustio u dubine gdje je grijeh postao čovjekovom tamnicom. Nitko ne dolazi Ocu osim po Isusu Kristu. Nebo, nije, kako formulira J Ratzinger u svojoj „Eshatologiji“, mjesto ponad zvijezda, nebo je nešto daleko smjeli i veće: Nebo je naše ispunjenje i dovršenje našega osobnoga suobličavanja s Isusom Kristom, započetim u krštenju. Eshatologija kao dovršena antropologija. I ne samo posvećeni euharistijski kruh nego i pričesnici toga kruha Kristovo su Tijelo. Individualizacija i subjektivizacija sakramenata, napose euharistije, u percepciji pape Benedikta trend je i smjer kojim se potkapa kršćanstvo.

Krist je čisto sebedarje; tko njega prima, mora postati onim što prima, mora slijediti svoga Gospodina. Nema nikakve privatne zajednice

ili zajedništva s Bogom koji je uzeo tijelo u Isusu. Kršćanstvo je prevode-  
nje vertikalne inkarnacije božanskoga  
Logosa u horizontalnu inkarnaciju  
Crkve u svijetu. I možda su ponajljep-  
še teološke meditacije pape Benedikta  
o euharistiji („Bog nam je blizu - Bog  
je s nama” – euharistijske meditaci-  
je, objavljene i kod nas). Na jednom  
mjestu veli: Sam je Logos postao  
tijelom i daje nam se u svome tijelu.  
Stoga smo svi pozvani prinositi sebe,  
svoja tijela kao „logike latreia”, „du-  
hovno bogoštovlje” (Rim 12,1). Papa  
je Benedikt svakodnevno prikazivao  
euharistijsku žrtvu i kušao se suobli-  
čiti sebedarju samoga Raspetoga. Zato  
smijemo i možemo biti sigurni kako  
se na njemu ispunila riječ sv. Pavla  
Filipljanima (3,21): „Snagom kojom  
ima moć sve sebi podložiti on će –  
Krist – preobraziti ovo naše bijedno  
tijelo i suobličiti ga tijelu svomu  
slavnome”. Zahvalimo Gospodinu za  
ovoga poniznoga radnika u vinogradu  
Gospodnjem.

#### J. RATZINGER - BENEDIKT XVI. I MEĐUGORJE

Vrijedi u ovome surječju spome-  
nuti i odnos kardinala Ratzingera/  
Benedikta XVI. prema Međugorju i  
međugorskom fenomenu. Kao što  
znamo, blagopokojni Papa je kao  
nitko prije njega imao nekoliko du-  
ljih razgovora s novinarima. Prvi je  
razgovor objavljen kao senzacija g.  
1985. s talijanskim novinarom Vitto-  
rijem Messorijem, a potom je izdao  
četiri knjige razgovora s njemačkim  
novinarom, obraćenikom Peterom  
Seewaldom. Upravo se u prvoj knji-  
zi koja nosi naslov „O stanju vjere”,  
a izašla je dvadeset godina nakon  
Koncila, osvrće u kratkim crtama i  
na Međugorje. Znamo, on dolazi iz  
Bavarske, poznate po marijanskoj  
pobožnosti. Ali ne samo to. Kar-  
dinal kao pročelnik Zbora za nauk  
vjere ističe značenje Marije te ulogu  
Marije u Isusovu životu kao i vjeri  
Crkve. Bez Marije nema Isusa, mari-  
janske dogme jamstvo su da je Isus  
Bog i čovjek. Neki su nakon Koncila  
pisali i ekleziologije i teologije bez  
Marije, što vremenom svodi vjeru  
na stanoviti „apstraktum”. Bez Ma-  
rije nema utjelovljenja, bez Marije  
Isus nije Sin Božji i Čovječji. Stoga  
je ona u stanovitom smislu bitna za  
katoličku dogmu, a nakon Sabora  
mariologija je donekle gurnuta u  
zapećak.

**Ratzinger preporučuju uz  
problematiku Međugorja  
strpljivost što je inače praksa  
njegove Kongregacije. Objava,  
makar je jednom dovršena, nije  
nešto mrtvo, ona je živi proces  
u hodu Crkve te ističe kako  
je uz plodove koji se vežu uz  
pojedina mjesta ukazanja bitna  
i pravovjernost vjerskoga života,  
što će reći, istinska, pravovjerna  
katolička praksa u obraćenju,  
evangelizaciji, sakramentima,  
pobožnostima.**



**I KAO ŠTO ZNAMO, MJESNI JE BISKUP MONS. PAVAO  
ŽANIĆ USTANOVIO DVIJE KOMISIJE, PRVU JE PROŠIRIO ZA  
DESETAK ČLANOVA TAKO DA JE NA KRAJU KOMISIJA IMALA  
PETNAESTAK ČLANOVA. ON JE SAM MODERIRAO RADOM  
KOMISIJA I USMJERAVAO PREMA NEGATIVNOM SUDU GLEDE  
MEĐUGORJA. G. 1986. ON JE ODNIO U RIM ZAKLJUČKE SVOJE  
KOMISIJE, A SUD JE BIO NEGATIVAN GLEDE NADNARAVNOSTI  
UKAZANJA U MEĐUGORJU. DOKUMENTACIJU JE PREDAO  
KARD. RATZINGERU. TRAŽIO JE DA SE SVE OKO MEĐUGORJA  
ZABRANI, DA JE SVE TO OBIČNA PRIJEVARA I ZAVARAVANJE  
PUKA. KARDINAL JE PREUZE O DOKUMENTACIJU, ZACIJELO  
PROUČIO. I NIJE UVAŽIO VOTUM TE KOMISIJE NEGO  
JE PREBACIO STVAR NA JUGOSLAVENSKU BISKUPSKU  
KONFERENCIJU I KARDINALA KUARIĆA KOJI JE POTOM  
OSNOVAO KOMISIJU NA DRŽAVNOJ RAZINI.**

Marija utjelovljuje u sebi na sta-  
novit način najveće tajne naše vjere,  
ona ih zrači, ona u sebi povezuje ži-  
dovstvo i Crkvu, Izrael i kršćanstvo,  
sinagogu i novu zajednicu Kristovih  
vjernika. Ona je poveznica obaju  
Zavjeta. Istinska i prava marijanska  
pobožnost daje vjeri i pobožnosti  
u stanovitom smislu „srce” prema  
onoj Pascalovoj kako srce ima svoje  
razloge kojih razum ne poznaje.  
Marija je lik, slika i model Crkve. U  
njoj u pravom smislu sja u punini  
ženstvenost, ali i smisao čovjekova  
života – u dogmi o njezinu uznese-  
nju na nebo. Marija kao potpuna an-  
tropologija i dovršena eshatologija.  
U tome razgovoru priznaje Rat-  
zinger da je čitao Treću fatimsku  
tajnu nakon atentata na Ivana Pavla

II. 13. svibnja 1981., upravo uoči  
međugorskih ukazanja. Govori on u  
razgovoru i o Međugorju u surječju  
– kako nabacuje novinar – prijepora  
franjevaca i dijecezanskog biskupa  
glede podjele župa.

Ratzinger preporučuju uz proble-  
matiku Međugorja strpljivost što je  
inače praksa njegove Kongregacije.  
Objava, makar je jednom dovršena,  
nije nešto mrtvo, ona je živi proces  
u hodu Crkve te ističe kako je uz  
plodove koji se vežu uz pojedina  
mjesta ukazanja bitna i pravovjernost  
vjerskoga života, što će reći, istinska,  
pravovjerna katolička praksa u obra-

ćenju, evangelizaciji, sakramentima,  
pobožnostima.

I kao što znamo, mjesni je biskup  
mons. Pavao Žanić ustanovio dvije  
komisije, prvu je proširio za desetak  
članova tako da je na kraju komisija  
imala petnaestak članova. On je sam  
moderirao radom Komisija i usmje-  
ravao prema negativnom sudu glede  
Međugorja. G. 1986. on je odnio u  
Rim zaključke svoje Komisije, a sud  
je bio negativan glede nadnaravnosti  
ukazanja u Međugorju. Dokumenta-  
ciju je predao kard. Ratzingeru. Tražio  
je da se sve oko Međugorja zabrani,  
da je sve to obična prijevara i zavarav-  
anje puka.

Kardinal je preuzeo dokumenta-  
ciju, zacijelo proučio. I nije uvažio  
votum te komisije nego je prebacio

svojih će Komisija i dalje pratiti i istraživati cjelokupno  
događanje u Međugorju”.

Dokumentacija i zaključci te Komisije zacijelo su došli  
i u ruke kard. Ratzingeru, ali nigdje nisu u vatikanskim  
medijima objavljeni. Možda su bili nezadovoljni radom i  
zaključkom te Komisije... ? Stoga je danas suviše pozivati  
se na negativne sudove mostarskih biskupa ili pak ko-  
misija koje su radile prije Međunarodne komisije koja je  
osnovana 2010.

Iste godine izbija rat na prostorima bivše države, u  
Mostaru dolazi do smjene biskupa. Novi biskup od samoga  
početka zauzima stajalište o „constat de non superna-  
turalitate” („očito je da ukazanja nisu nadnaravna”), ne  
slijedi ni napatuk one Komisije iz Zadra glede pastorala u  
Međugorju, nego štoviše, svim silama želi umanjiti zna-  
čenje Međugorja u svijetu. Međugorje je živjelo i u ratnim  
godinama, a nakon rata doživljava upravo svoj procvat,  
kao i krajem osamdesetih godina. Papa Ivan Pavao II.  
blagonaklono je gledao na Međugorje, a izborom kard.  
Ratzingera za papu situacija se mijenja.

**...smijemo zaključiti kako je kardinal J. Ratzinger/Benedikt  
XVI. odigrao presudnu ulogu u procjenjivanju, prosudbi i  
donošenju konačnoga suda glede međugorskog fenomena  
što je potom plodilo time da je papa Franjo preuzeo stvar  
u svoje ruke. Poslao je najprije kao apostolskog delegata a  
potom i kao apostolskog vizitatora-pohoditelja nadbiskupa  
u miru mons. Henryka Hosera, a nakon što je on preminuo  
u kolovozu 2021. novoga apostolskog vizitatora u osobi  
isluženoga vatikanskog diplomata-nuncija nadbiskupa  
mons. Aldu Cavallija u veljači 2022.**

Međugorje je u međuvremenu postalo globalni feno-  
men, vide se snažni plodovi u cijeloj Crkvi na polju evan-  
gelizacije, u samome mjestu nema nikakva zastranjenja u  
pastoralnoj praksi, žarište se stavlja na sakrament pomi-  
renja i euharistije, na pobožnosti i obraćenja. Prozvano je  
„ispovjedaonicom svijeta”. Stoga papa Benedikt odlučuje  
g. 2010. osnovati međunarodnu teološku komisiju koja  
će ispitivati međugorski fenomen. Komisija je sastavljena  
od kardinala te stručnjaka s raznih područja, imala je 17  
članova. Radila je četiri godine – kao i one dvije prethodne  
– i podnijela novomu papi Franji svoje zaključke g. 2014.  
Benedikt je naime u međuvremenu odstupio sa službe g.  
2013.

Rezultati rada Komisije nisu objavljeni, ali su preko  
nekih kanala došli do vatikanologa i novinara koji su  
to objavili te su zaključci i širem čitateljstvu dostupni  
na internetu. Ishod glasovanja u vezi s nadnaravnim  
prirodom početka fenomena. Naime, na temelju svega,  
Međunarodna komisija je pristupila glasovanju – **tajnim  
glasovanjem** – u vezi s pitanjem *an constat de superna-  
turalitate* početka fenomena, što je dalo sljedeći rezultat:  
Od 15 prisutnih glasovanju (11 članova i 4 stručnjaka), 10  
članova i 3 stručnjaka dali su svoje mišljenje: Ukazanja  
su nadnaravna – 13 glasova, dok se jedan član nije mogao  
odlučiti spram nadnaravnosti, a jedan je član glasovao  
protiv nadnaravnosti ukazanja. **Stoga Međunarodno**

**povjerenstvo velikom većinom  
smatra da se početci međugorskog  
fenomena ne mogu svesti samo  
na ljudsku dinamiku, već da imaju  
nadnaravno podrijetlo.**

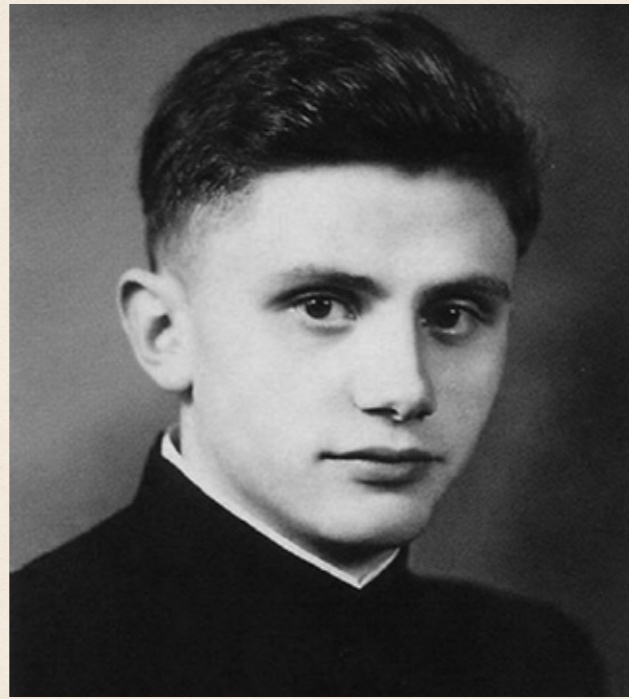
Stoga smijemo zaključiti kako  
je kardinal J. Ratzinger/Benedikt  
XVI. odigrao presudnu ulogu u  
procjenjivanju, prosudbi i donošenju  
konačnoga suda glede međugorskog  
fenomena što je potom plodilo time  
da je papa Franjo preuzeo stvar u  
svoje ruke. Poslao je najprije kao  
apostolskog delegata a potom i kao  
apostolskog vizitatora-pohoditelja  
nadbiskupa u miru mons. Henryka  
Hosera, a nakon što je on preminuo  
u kolovozu 2021. novoga apostol-  
skog vizitatora u osobi isluženoga  
vatikanskog diplomata-nuncija

nadbiskupa mons. Aldu Cavallija u  
veljači 2022.

Vatikan je slanjem svojih delegata  
preuzeo odgovornost za pastoral u  
Međugorju što bijaše nalog i zadarske  
Izjave koju mjesni nisu biskupi nisu  
slijedili niti poštivali. Možemo biti  
trajno zahvalni blagopokojnom i sve-  
tom papi Benediktu što je prepoznao  
značenje i ulogu Međugorja u Crkvi  
te postupao krajnje crkveno, imajući  
u zreniku ono što je bila praksa Crkve  
od početka, kako naime, *lex orandi et  
lex celebrandi statuit legem credendi*, da  
ono što Crkva moli i kako slavi, odre-  
đuje, definira i ono što Crkva vjeruje.  
K tomu treba uzeti u razmatranje i  
„osjetilo vjere” vjerničkoga puka koje  
je na cijelom svijetu podudarno. Stoga  
Međugorje može slobodno ploviti  
mirnim vodama u budućnost, bez  
straha od zabrana ili dokidanja odoz-  
gor. Jasno, uvijek imajući pred očima  
ono što je Isus rekao, kako se mladice  
moraju redovito obrezivati, potkresi-  
vati, da donesu više ploda.

# ŽIVOTOPIŠ BENEDIKTA XVI.

## — JOSEPHA ALOISIUSA RATZINGERA (1927. — 2022.).



**K**ardinal Joseph Aloisius Ratzinger, papa emeritus Benedikt XVI., rođen je na Veliku subotu, 16. travnja 1927., u Marktlu na Innu, u biskupiji Passau u Njemačkoj, a istoga je dana i kršten. Joseph Ratzinger proveo je djetinjstvo i mladost u Traunsteinu, gradiću na granici s Austrijom, 30 km udaljenom od Salzburga. U takvu okruženju, koje je on sam označio kao „mozartovsko“, primio je kršćanski, ljudski i kulturalni odgoj. Razdoblje njegove mladosti nije bilo lagano.

Vjera i obiteljski odgoj pripremili su ga na suočavanje s teškim iskustvom tih vremena, kad je nacistički režim održavao ozračje snažnoga neprijateljstva prema Katoličkoj Crkvi. Mladi Joseph vidio je kako su nacisti pretukli župnika prije nego što je išao slaviti misu. Upravo je u takvoj teškoj situaciji morao otkriti ljepotu

i istinu vjere i Krista, pri čemu je temeljnu ulogu odigralo držanje njegove obitelji koja je uvijek davala jasno svjedočanstvo dobrote i nade, ukorijenjeno u svjesnom pripadanju Crkvi.

Posljednjih mjeseci Drugoga svjetskog rata bio je unovačen u pomoćnu protuzračnu službu. Od 1946. do 1951. godine studirao je filozofiju i teologiju na Filozofsko-teološkoj visokoj školi u Freisingu i na Münchenskom sveučilištu u Bavarskoj. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1951. Godinu dana kasnije započeo je s poučavanjem na Visokoj školi u Freisingu.

Godine 1953. postigao je doktorat iz teologije o temi „Narod i Božji dom u Augustinovu nauku o Crkvi“. Četiri godine kasnije, pod vodstvom poznatoga profesora fundamentalne teologije Gottlieba Söhngena obranio je habilitacijski rad „Teolo-

gija povijesti svetoga Bonaventure“. Nakon što je poučavao dogmatiku i fundamentalnu teologiju na Filozofsko-teološkoj visokoj školi u Freisingu, nastavio je s poučavanjem na različitim sveučilištima: od 1959. do 1963. u Bonnu, od 1963. do 1966. u Münsteru, te od 1966. do 1969. u Tübingenu. U toj posljednjoj godini pozvan je za profesora dogmatike i povijesti dogme na Sveučilište u Regensburgu, gdje je odmah preuzeo službu potpredsjednika Sveučilišta.

Od 1962. do 1965. godine dao je značajan doprinos, kao „ekspert“ na Drugom vatikanskom saboru, u svojstvu teološkog savjetnika nadbiskupa Kölna kardinala Josepha Fringsa. Intenzivna znanstvena djelatnost pribavila mu je značajne zadatke u službi Njemačke biskupske konferencije i u Međunarodnoj teološkoj komisiji.

Godine 1972., zajedno s Hans Urs von Balthasarom, Henrijem de

Lubacom i drugim velikim teolozima utemeljio je teološki časopis *Communio*.

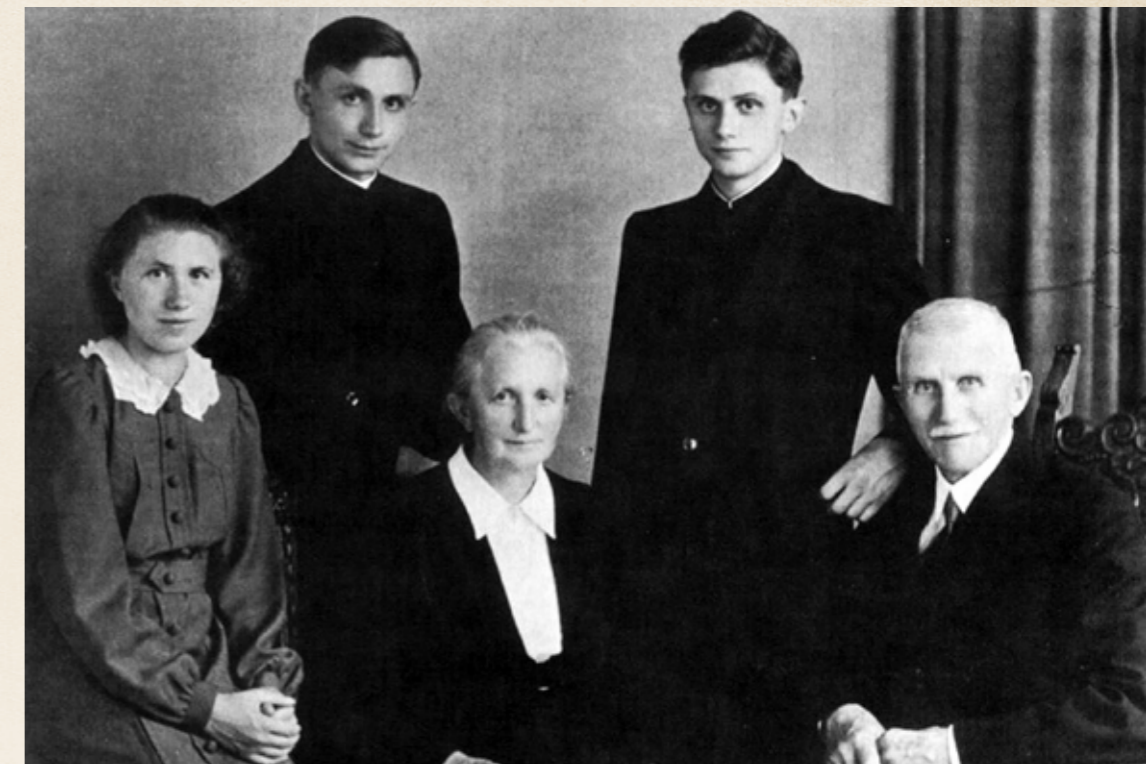
Papa Pavao VI. imenovao ga je 25. ožujka 1977. nadbiskupom Münchena i Freisinga, a 28. svibnja primio je biskupski red. Nakon 80 godina bio je prvi dijecezanski svećenik koji je preuzeo pastoralno vođenje te velike bavarske nadbiskupije. Izabrao je biskupsko geslo *Suradnici istine*, te ga je sam i protumačio: „S jedne strane, činilo mi se da je takav bio odnos između moga prethodnoga zadatka da budem profesor i novoga poslanja. Premda na različite načine, ono što je bilo ostaje u igri, bilo je traženje istine, služenje istini. S druge strane, izabrao sam ovo geslo jer je u današnjem svijetu tema istine gotovo sasvim prešućena; čini se doista kao da bi bila nešto preveliko za čovjeka, unatoč tome što se sve raspada nedostaje li istine.“

Na Konzistoriju od 27. lipnja iste godine, Pavao VI. kreirao ga je kardinalom prezbiterom s naslovnom crkvom Santa Maria Consolatrice al Tiburtino. Godine 1978. kardinal Ratzinger sudjelovao je na konklavi koja se održala 25. i 26. kolovoza, na kojoj je izabran Ivan Pavao I. koji ga je imenovao svojim posebnim izaslanikom na III. međunarodnom mariološkom kongresu u Guayaquilu u Ekvadoru, od 16. do 24. rujna. U listopadu iste godine sudjelovao je na konklavi na kojoj je izabran Ivan Pavao II.

Bio je predavač na V. redovnoj općoj skupštini Sinode biskupa 1980. godine o Poslanju kršćanske obitelji u suvremenom svijetu te delegirani Predsjednik VI. redovne opće skupštine 1983. godine o Pomirenju i pokori u poslanju Crkve.

Ivan Pavao II. imenovao ga je 25. studenoga 1981. godine prefektom Kongregacije za nauk vjere i predsjednikom Papinske biblijske komisije te Međunarodne teološke komisije. Odrekao se pastoralnoga upravljanja Nadbiskupijom Münchena i Freisinga 15. veljače 1982. Papa ga je 5. travnja 1993. uzdigao u kardinalski red biskupa te mu je dodijeljen suburbikarni naslov Velletri – Segni.

Bio je Predsjednik Komisije za pripremu Katekizma Katoličke Crkve, a nakon šest godina rada (1986. – 1992.) predstavio je Svetom Ocu novi Katekizam. Ivan Pavao II. odobrio je 6. studenoga 1998. njegovo uzdizanje u službu vicedekana Kardinalskoga



zborna, a 30. studenoga 2002. godine u službu dekana, čemu je slijedilo i dodjeljivanje suburbikarnoga naslova Ostije. Na proslavi XII. stoljeća uspostave Biskupije u Paderbornu u Njemačkoj 3. siječnja 1999. bio je papin posebni izaslanik. Od 13. studenoga 2000. godine je počasni akademik Papinske akademije znanosti.

U Rimskoj kuriji bio je član Vijeća Državnoga tajništva za odnose s državama, Kongregacija za istočne Crkve, za bogoštovlje i disciplinu sakramenata, za biskupe, za evangelizaciju naroda, za katolički odgoj, za kler i za kauze svetih; potom Papinskih vijeća za promicanje jedinstva kršćana i za kulturu; Vrhovnoga suda Apostolske signature; te Papinskih komisija za Latinsku Ameriku, *Ecclesia Dei*, za autentično tumačenje Zakonika kanonskog prava i za reviziju Zakonika istočnoga kanonskog prava.

Među njegovim brojnim izdanjima posebno mjesto zauzima knjiga *Uvod u kršćanstvo*, zbirka sveučilišnih predavanja o apostolskoj ispovijesti vjere, objavljena 1968. godine; *Dogma i navještaj* (1973.), antologija eseja, homilija i razmišljanja posvećenih pastoralu. Velik je odjek polučio njegov govor održan na Bavarskoj akademiji o temi *Zašto sam još uvijek u Crkvi*, u kojem je, na uobičajeno jasan način, izjavio: „Samo je u Crkvi

moгуće biti kršćanin, a ne na rubovima Crkve.“

Niz njegovih izdanja obilno je nastavljen tijekom godina, te je predstavljao smjerokaz brojnim osobama, posebno onima koji su htjeli dublje proučiti teologiju. Godine 1985. objavio je knjigu-intervju *Izvještaj o vjeri*, a 1996. *Sol zemlje*. Prigodom njegova sedamdesetoga rođendana izdana je knjiga *U školi istine*, u kojoj različiti autori oslikavaju razne vidike njegove osobnosti i djela.

Brojni su doktorati *honoris causa* koje je primio od sljedećih institucija: College of St. Thomas in St. Paul (Minnesota, SAD) 1984.; Katoličko sveučilište u Limi 1986.; Katoličko sveučilište u Eichstättu 1987.; Katoličko sveučilište u Lublinu 1988.; Sveučilište u Navarri (Pamplona, Španjolska) 1998.; Slobodno sveučilište *Maria Santissima Assunta* (LUMSA) u Rimu 1999.; Teološki fakultet Sveučilišta u Breslavu (Poljska) 2000.

Kardinal Joseph Ratzinger izabran je za nasljednika pape Ivana Pavla II. na konklavi 19. travnja 2005. godine. Papinsku inauguracijsku misu slavio je 24. travnja, kada mu je predan palij i Ribarev prsten. U posjed svoje katedralne crkve velike bazilike Sv. Ivana Lateranskog stupio je 7. svibnja.

Za svoje papinske službe imao je 24 inozemna putovanja. Prvo je bilo u Köln u Njemačkoj za Svjetski dan mladih u kolovozu 2005. Posljednje putovanje bilo je u Libanon u rujnu 2012.

Hrvatsku je pohodio 4. i 5. lipnja 2011. u prigodi Prvoga nacionalnog dana katoličkih obitelji.

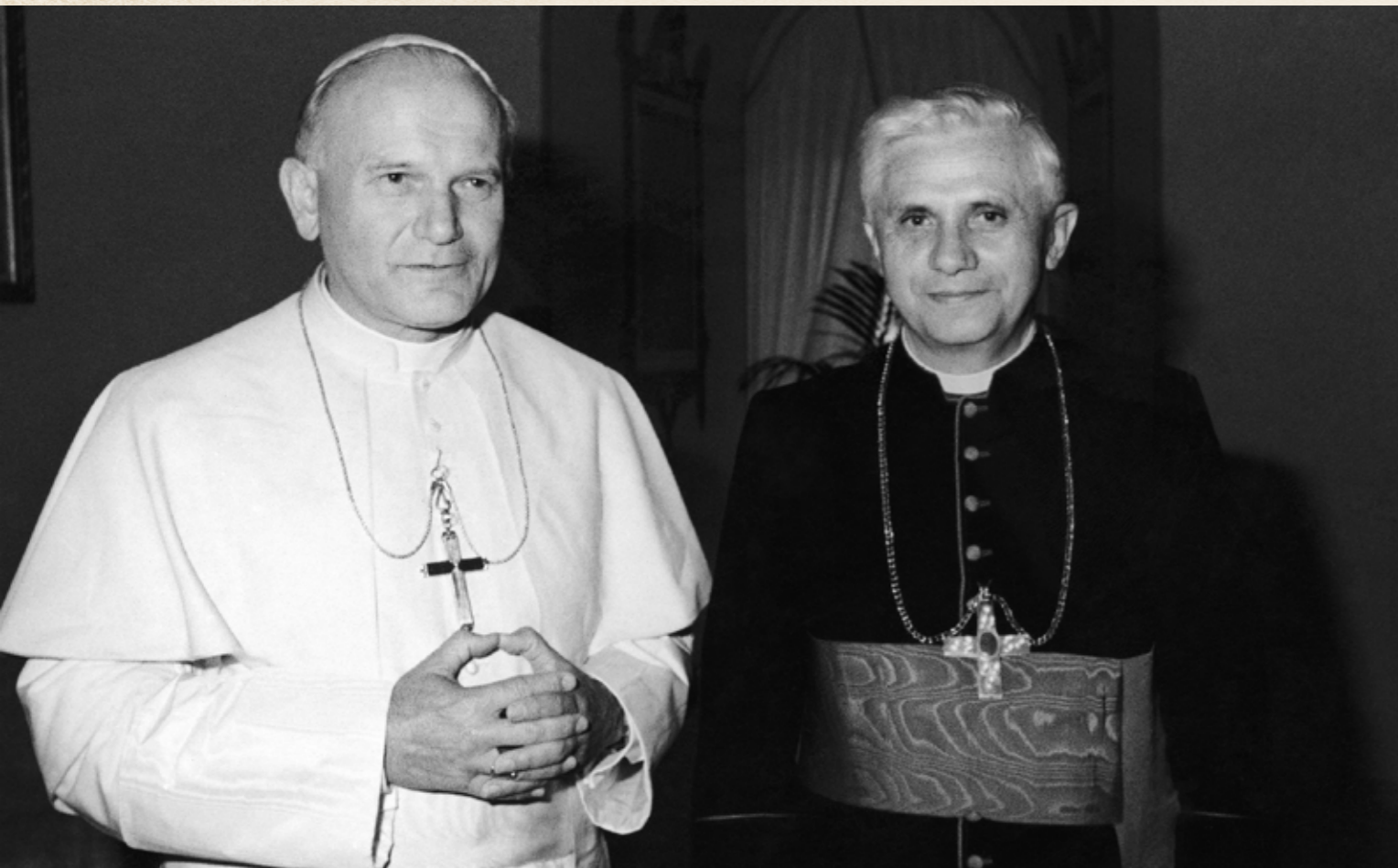
Osim europskih zemalja, posjetio je i Latinsku Ameriku, Afriku, Bliski istok, SAD i gostovao u Ujedinjenim narodima. Također je trideset puta pastoralno putovao unutar Italije.

*Munus* o Crkvi u Africi u studenome 2011. te *Ecclesia in Medio Oriente* o Crkvi na Bliskom istoku u rujnu 2012.

Na Svjetski dan bolesnika, 11. veljače 2013., Benedikt XVI. kardinalima okupljenima na konzistoriju u Vatikanu objavio je odreknuće od papinske službe: „U današnjem svijetu, izloženom brzim promjenama i potresanom veoma važnim pitanjima za život vjere, za upravljanje lađom svetog Petra i naviještanje evanđelja potrebni su također tjelesna i duševna snaga, koja se, posljednjih

U svom posljednjem nedjeljnom Angelusu hodočasnici okupljenima 24. veljače na vatikanskom trgu Benedikt XVI. rekao je: „Gospodin me zove ‚uspeti se na goru‘, da se još više posvetim molitvi i razmatranju. Ali to ne znači napustiti Crkvu, štoviše, ako to Bog traži od mene to je upravo zato da joj mogu nastaviti služiti s istim predanjem i ljubavlju kojom sam to činio do sada, ali na jedan način koji više odgovara mojoj dobi i mojim snagama.“

Nakon odreknuća od službe papa emeritus živio je povučenim životom



Prvu encikliku *Deus caritas est* objavio je na Božić 2005. a drugu *Spe salvi* 2. studenoga 2007. Treću *Caritas in veritate* 29. lipnja 2009. U studenome 2012. završio je svoju trilogiju o životu i učenju Isusa Krista *Isus iz Nazareta*.

Benedikt XVI. napisao je četiri postsinodske apostolske pobudnice – *Sacramentum Caritatis*, o euharistiji, izvoru i vrhuncu života i poslanju Crkve, u veljači 2007.; *Verbum Domini*, o Riječi Božjoj u životu i poslanju Crkve, u rujnu 2010; *Africae*

mjeseci, kod mene smanjila tako da moram priznati da nisam više sposoban dobro vršiti povjerenu mi službu. Zbog toga, duboko svjestan težine ovoga čina, u punoj slobodi, izjavljujem da se odričem službe Rimskog biskupa, nasljednika svetog Petra, koju su mi 19. travnja 2005. povjerali kardinali, tako da će od 28. veljače 2013., u 20 sati, stolica Svetog Petra biti upražnjena i morat će se sazvati – od strane onih kojima je to zadaća – konklave za izbor novog pape.“

u preuređenom samostanu Majke Crkve u Vatikanskim vrtovima. U lipnju 2020. godine nenadano je napustio Vatikan i nakratko posjetio bolesnoga brata Georga u Regensburgu, koji je ubrzo umro, 1. srpnja. Zbog pandemije koronavirusne bolesti i zdravstvenih problema papa emeritus njegov je pokop morao pratiti preko videoprijenosa.

Benedikt XVI. preminuo je na spomendan sv. Silvestra, 31. prosinca 2022. u 9:34, u samostanu *Mater Ecclesiae* u Vatikanu.



## Tijelo Benedikta XVI. izloženo u kapeli samostana Mater Ecclesiae

Tijelo pape emeritusa izloženo je u kapelici samostana Mater Ecclesiae uoči prijenosa u vatikansku baziliku za javno štovanje. Privatni posjeti kardinala i osoba blisko povezanih s Ratzingerom započeli su 1. siječnja, a papa Franjo bio je prvi koji je iskazao štovanje pokojniku 31. prosinca, ubrzo nakon njegova preminuća.

Nakon obavijesti osobnoga tajnika Benedikta XVI., mons. Georga Gänsweina, papa Franjo je do samostana stigao u 10 sati ujutro. Sveti je Otac samostan posjetio i nekoliko dana prije, 28. prosinca, ubrzo nakon što je priopćio svijetu o pogoršanju Ratzingerova zdravstvenog stanja, tražeći posebnu molitvu za njega.

Papa Franjo prvi je došao kod pokojnika, a kako kažu oni koji su pomagali Benediktu XVI. u njegovim posljednjim trenucima, umro je zadržavši veliki mir. Sveti se Otac

pomolio kod tijela koje se sada nalazi u kapeli samostana Mater Ecclesiae, a od 2. siječnja će biti izloženo u bazilici Svetog Petra (ponedjeljak od 9 do 19 sati, utorak i srijeda od 7 do 19 sati).

U kapeli samostana Mater Ecclesiae tijelo Benedikta XVI. se nalazi uz veliko raspelo, jaslice i božićno drveće, a nosi crveno liturgijsko ruho i mitru, ali bez palija. Započeli su i privatni posjeti kardinala i osoba blisko povezanih s Ratzingerom.

Ravnatelj Tiskovnog ureda Matteo Bruni je izvijestio da će 2. siječnja

ujutro biti privatna svečanost u povodu prijenosa tijela pape emeritusa u vatikansku baziliku s prolazom kroz Vrata molitve (Porta della Preghiera). Slike će biti objavljene nakon svečanosti. Posmrtni ostaci će potom biti položeni u baziliku, vjerojatno ispred oltara. Papa Franjo se prisjetio njegova prethodnika 1. siječnja nakon što je predvodio molitvu Anđeo Gospodnji s vjernicima na Trgu svetog Petra. Na Trgu, među 40.000 prisutnih, vijorile su njemačke zastave, od kuda potječe papa emeritus, te zastave s natpisom „Benedikt XVI.“

# ZAPIS (ROGITO) O POBOŽNOJ SMRTI NJEGOVE SVETOSTI BENEDIKTA XVI., PAPE EMERITUSA

## OBITUS, DEPOSITIO ET TUMULATIO BENEDICTI PP XVI SANCTAE MEMORIAE

Lijes s posmrtnim ostatcima pape emeritusa zatvoren je u srijedu, 4. siječnja i u njega su položeni palij, medalje i kovanice iskovane za vrijeme njegova pontifikata te Zapis (Rogito) o pobožnoj smrti u kojem se podsjeća na istaknute značajke života i službe pape emeritusa, od njegova rođenja do njegovih posljednjih dana. Tekst isprave, koju je prilikom zatvaranja lijesa pročitao ravnatelj papinskih liturgijskih slavlja mons. Diego Ravelli, donosimo u cijelosti.

U svjetlu Krista uskrslog od mrtvih, 31. prosinca godine Gospodnje 2022., u 9.34 ujutro, dok su otkucavali posljednji sati kalendarske godine, a mi se spremali otpjevati *Te Deum* za mnogostruka dobročinstva Gospodina, ljubljani pastir emeritus Crkve, Benedikt XVI., prešao je s ovoga svijeta k Ocu. Cijela Crkva zajedno sa Svetim Ocem Franjom pratila je molitvom njegov odlazak Ocu.

Benedikt XVI. bio je 265. papa. Sjećanje na njega ostaje u srcu Crkve i cijeloga čovječanstva.

Joseph Aloisius Ratzinger, izabran za papu 19. travnja 2005., rođen je u Marktl am Innu, na području Biskupije Passau (Njemačka), 16. travnja 1927. Otac mu je bio policijski komesar i potjecao je iz obitelji zemljoradnika u Donjoj Bavarskoj, prilično skromnih materijalnih uvjeta. Majka je dolazila iz obitelji obrtnika iz Rimstinga, na jezeru Chiem, a prije udaje radila je kao kuharica u više hotela.

Djetinjstvo i mladost proveo je u Traunsteinu, gradiću uz granicu s Austrijom, tridesetak kilometara od Salzburga, gdje je stekao kršćansku, duhovnu i kulturnu formaciju.

Njegova mladost nije bila laka. Vjera i obiteljski odgoj pripremili su ga na suočavanje s teškim iskustvom tih vremena, kad je nacistički režim održavao ozračje snažnoga neprijateljstva prema Katoličkoj Crkvi. U toj složenoj situaciji otkrio je ljepotu i istinu vjere u Krista.

Od 1946. do 1951. godine studirao je filozofiju i teologiju na Filozof-

ske-teološkoj visokoj školi u Freisingu i na Münchenskom sveučilištu u Bavarskoj. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1951. Godinu dana kasnije započeo je s poučavanjem na istoj Visokoj školi u Freisingu. Potom je bio predavač u Bonnu, Münsteru, Tübingenu i Regensburgu.

Godine 1962. postao je službeni ekspert Drugoga vaticanskog sabora, kao savjetnik kardinala Josepha Fringsa. Papa Pavao VI. imenovao ga je 25. ožujka 1977. nadbiskupom Münchena i Freisinga, a za biskupa je zaređen 28. svibnja iste godine. Izabrao je biskupsko geslo „*Cooperatores Veritatis*“, „*Suradnici istine*“.

Na konzistoriju održanom 27. lipnja 1977. papa Montini imenovao ga je kardinalom s naslovnom crkvom Santa Maria Consolatrice al Tiburtino.

Ivan Pavao II. imenovao ga je 25. studenoga 1981. godine prefektom Kongregacije za nauk vjere, a 15. veljače iduće godine odrekao se pastoralnog upravljanja Nadbiskupijom München i Freising.

Dana 6. studenoga 1998. imenovan je vicedekanom Kardinalskog zbora, a 30. studenoga 2002. godine postaje dekan, čemu je slijedilo i dodjeljivanje suburbikarnoga naslova Ostije.

U petak 8. travnja 2005. predvodio je misu zadušnicu za Ivana Pavla II. na Trgu sv. Petra.

Za papu je izabran na konklavi 19. travnja 2005. godine i uzeo ime Benedikt XVI. S lože blagoslovâ predstavio se kao „ponizni radnik u Gospodnjem vinogradu“. U nedjelju 24. travnja 2005. svečano je započeo svoju petrovsku službu.

Benedikt XVI. stavio je temu Boga i vjere u središte svoga pontifikata, u stalnom traganju za licem Gospodina Isusa Krista i pomažući svima da ga upoznaju, posebno objavljivanjem djela *Isus iz Nazareta*, u tri knjige. Urešen golemim i dubokim biblijskim i teološkim znanjem, imao je izvanrednu sposobnost elaborirati oštroomne sinteze o glavnim doktrinarnim i duhovnim temama, kao i o ključnim pitanjima života Crkve i suvremene kulture.

Uspješno je promicao dijalog s anglikancima, Židovima i predstavnicima drugih religija te je uspostavio kontakte sa svećenicima Zajednice svetog Pija X.

Tijekom konzistorija sazvanog radi redovnog odlučivanja o trima kanonizacijama, 11. veljače 2013. ujutro, nakon glasovanja kardinalâ, Papa je pročitao sljedeću izjavu na latinskom: „*Bene conscius sum hoc munus secundum suam essentiam spiritualem non solum agendo et loquendo exerceri debere, sed non minus patiendi et orando. Attamen in mundo nostri temporis rapidis mutationibus subiecto et quaestionibus magni ponderis pro vita fidei perturbato ad navem Sancti Petri gubernandam et ad annuntiandum Evangelium etiam vigor quidam corporis et animae necessarius est, qui ultimis mensibus in me modo tali minuitur, ut incapacitatem meam ad ministerium mihi commissum bene administrandum agnoscere debeam. Quapropter bene conscius ponderis huius actus plena libertate declaro me ministerio Episcopi Romae, Successoris Sancti Petri, mihi per manus Cardinalium die 19 aprilis MMV commissio renuntiare ita ut a die 28 februarii MMXIII, hora 20, sedes Romae, sedes Sancti Petri vacet et Conclave ad eligendum novum Summum Pontificem ab his quibus competit convocandum esse.*“

Na posljednjoj općoj audijenciji u svom pontifikatu, 27. veljače 2013., zahvalivši svima i svakom pojedincu na poštivanju i razumijevanju kojima je njegova odluka prihvaćena, zajamčio je sljedeće: „Nastavit ću pratiti Crkvu na njezinu putu molitvom i razmatranjem, onom predanošću Gospodinu i njegovoj

Zaručnici u kojoj sam nastojao živjeti sve do sada svakoga dana i u kojoj želim uvijek živjeti“.

Nakon kratkog boravka u rezidenciji Castel Gandolfo, posljednje godine života proveo je u Vatikanu, u samostanu *Mater Ecclesiae*, posvetivši se molitvi i meditaciji.

Doktrinarno učiteljstvo Benedikta XVI. sažeto je u tri enciklike: *Deus caritas est* (25. prosinca 2005.), *Spe salvi* (30. studenog 2007.) i *Caritas in veritate* (29. lipnja 2009.). Crkvi je dao četiri apostolske pobudnice, brojne apostolske konstitucije, apostolska pisma, kao i kateheze održavane na općim audijencijama i govore, uključujući one izrečene tijekom svoja dvadeset i četiri apostolska putovanja po svijetu.

Suočen s nadirućim relativizmom i praktičnim ateizmom, godine 2010. motu proprio *Ubicumque et semper* osnovao je Papinsko vijeće za promicanje nove evangelizacije, na koje je u siječnju 2013. prenio nadležnost za područje kateheze.

Snažno se borio protiv zlodjela koje su predstavnici klera činili nad maloljetnicima ili ranjivima, neprestano pozivajući Crkvu na obraćenje, molitvu, pokoru i čišćenje.

Kao teolog priznatog autoriteta ostavio je bogatu baštinu studijâ i istraživanjâ o temeljnim istinama vjere.

CORPUS  
BENEDICTI XVI PM.  
VIXIT A. XCV M. VIII D. XV  
ECCLESIAE UNIVERSAE PRÆFUIT A. VII M. X D. IX  
A D. XIX M. APR. A. MMV AD D. XXVIII M. FEB. A. MMXIII  
DECESSIT DIE XXXI M. DECEMBRIS ANNO DOMINI MMXXII  
*Semper in Christo vivas, Pater Sancte!*



# Neka tvoja radost bude potpuna **kad konačno i zauvijek čuješ njegov glas!**



**SPROVODNU MISU ZA BENE-  
DIKTA XVI.** u četvrtak 5. siječnja  
2023. na Trgu sv. Petra u Vatikanu  
predslavio je papa Franjo. Nakon mise  
tijelo Pape emeritusa položeno je u  
grobnicu u kripti bazilike.

Lijes s tijelom Benedikta XVI. izne-  
sen je iz bazilike sv. Petra u 8:45. Od

2. do 4. siječnja pred njegovim odrom  
u bazilici, Papi emeritusu počast je  
iskazalo oko 200 tisuća vjernika. U  
srijedu navečer molitvu uz zatvaranje  
lijesa predvodio je državni tajnik Sve-  
te Stolice kardinal Pietro Parolin. U  
čempresov lijes urešen Benediktovim  
papinskim grbom, uz njegovo tijelo

odjeveno u liturgijsko ruho, položeni  
su paliji, medalje i novčići iskovani u  
njegovom pontifikatu (2005. – 2013.)  
i rogito – zapis s kratkim životopisom  
kojega je prethodno pročitao ravnatelj  
papinskih liturgijskih slavlja mons.  
Diego Ravelli. Nakon toga je zajedno  
s osobnim tajnikom Pape emeritusa

preko njegovoga lica stavio bijeli veo.

Lijes je iznesen uz tihu pratnju  
orgulja i otkucavanje zvona s bazi-  
like te položen na tlo ispred oltara  
na Trgu sv. Petra. Na njega su potom  
mons. Ravelli i mons. Gänswein  
stavili otvoreno Evanđelje, a pored  
je gorjela uskrсна svijeća. Odlazeći,  
Benediktov tajnik je, poklonivši se,  
poljubio lijes.

Usljedita je krunica Blažene Djevice  
Marije koju su zajedno molili okuplje-  
ni vjernici, svećenici koji su u albama

sa služiteljima, u procesiji iz bazilike  
došli na mjesto slavlja.

Papa Franjo je sa sedesa ispred  
oltara predvodio uvodne obrede.

## PAPINA HOMILIJA NA SPROVODNOJ MISI ZA PAPU EMERITUSA BENEKIKTA XVI.

„Oče, u ruke tvoje predajem duh  
svoj!“ (Lk 23, 46). Posljednje su to  
riječi koje je Gospodin izgovorio na  
križu, takoreći njegov posljednji dah,  
kao potvrda onoga što je karakte-  
riziralo cijeli njegov život: stalno  
predanje samoga sebe u ruke Oca  
svojega. Ruke opraštanja i suosjećanja,  
ozdravljenja i milosrđa, ruke pomaza-  
nja i blagoslova, koje su ga ponukale  
također da se preda u ruke svoje braće  
i sestara. Otvoren pojedincima koje  
je susretao na svom putu i njihovim  
životnim pričama, Gospodin je dao da  
ga oblikuje Očeva volja, uzevši na sebe  
posljedice i teškoće koje za sobom  
povlači Evanđelje, do mjere da gleda  
svoje ruke probodene zbog ljubavi.  
„Pogledaj mi ruke“, kaže Tomi (Iv 20,  
27) i svakome od nas. Probodene ruke  
koje se pružaju i nikada se ne prestaju  
pružati, kako bismo upoznali ljubav  
koju Bog ima prema nama i da vjeru-  
jemo u nju (usp. 1 Iv 4, 16). [1]

„Oče, u ruke tvoje predajem duh  
svoj!“. To je poziv i program života  
koji On šapće i želi poput lončara  
(usp. Iz 29, 16) oblikovati srce pastira,  
sve dotle da u sebi ima iste osjećaje  
kao i u Kristu Isusu (usp. Fil 2, 5). Za-  
hvalna predanost služenju Gospodinu i  
njegovu narodu koje je plod prihva-  
ćanja potpuno besplatnog dara: „Ti  
pripadaš meni... ti pripadaš njima“,  
šapće Gospodin, „u dlanove sam te  
svoje urezao, ti si pod skutima srca  
moga. Ostani u mojem naručju i pruži  
mi ruke“ [2]. To je Božja susretljivost i  
njegova blizina kadra dati se u krhke  
ruke svojih učenika, kako bi mogli  
hraniti njegov narod i reći zajedno s  
njim: uzmite i jedite, uzmite i pijte,  
ovo je tijelo moje koje se za vas pre-  
daje (usp. Lk 22, 19).

Molitvena predanost, koja se obliku-  
je i tiho pročišćava između kušnji i  
proturječja s kojima se pastir mora  
suočiti (usp. 1 Pt 1, 6-7) i povjerljivog  
poziva da pase svoje stado (usp. Iv 21,  
17). Poput Učitelja, nosi na svojim  
plećima teret posredovanja i napor  
pomazanja svog naroda, osobito u  
situacijama kad se dobro mora boriti  
da prevlada i kad je dostojanstvo naše  
braće i sestara ugroženo (usp. Heb 5,  
7-9). U susretu kojim rađa taj zagovor

Gospodin daruje duh krotkosti koji je ka-  
dar razumjeti, prihvatiti, nadati se i staviti  
sve na kocku, bez obzira na nerazumije-  
vanja na koja bi se pritom moglo naići.  
To je nevidljiva i nedokučiva plodnost,  
koja se rađa iz svijesti o tome u koga se  
stavilo pouzdanje (usp. 2 Tim 1, 12). To je  
povjerenje rođeno iz molitve i klanjanja,  
kadro razlučiti što se očekuje od pastira i  
uskладiti njegovo srce i njegove odluke s  
Božjim vremenima (usp. Iv 21, 18): »Pāsti  
znači ljubiti, a ljubiti znači također biti  
spreman trpjeti. Ljubiti znači: dati ovcama  
istinsko dobro, hranu Božje istine, Božje  
riječi, hranu njegove prisutnosti.« [3]

Predanost podržana utjehom Duha,  
koji mu uvijek prethodi u poslanju:  
u strastvenom nastojanju da prenosi  
ljepotu i radost Evanđelja (usp. apostol-  
ska pobudnica *Gaudete et exultate*, 57),  
u plodnom svjedočenju onih koji, poput  
Marije, ostaju na mnogo načina podno  
križa, u onom bolnom, ali postojanom  
miru koji niti napada niti porobljuje; i u  
upornoj ali strpljivoj nadi da će Gospodin  
ispuniti svoje obećanje, kao što je obećao  
ocima našim i potomstvu svome do vijeka  
(usp. Lk 1, 54-55).

Čvrsto vezani uz posljednje Gospo-  
dinove riječi i uz svjedočanstvo koje je  
obilježilo njegov život, i mi, kao crkvena  
zajednica, želimo slijediti njegove stope i  
povjeriti našeg brata u Očeve ruke: neka  
te milosrdne ruke nađu gdje u njego-  
voj svjetiljci gori ulje evanđelja koje je  
širio i svjedočio tijekom svoga života  
(usp. Mt 25, 6-7).

Sveti Grgur Veliki, na kraju *Pastoral-  
nog pravila*, pozvao je i potaknuo jednog  
prijatelja da mu pruži to duhovno društvo:  
»Usred oluja moga života tješi me pouzda-  
nje da ćeš me ti, snagom svojih molitava,  
održati na površini i da ćeš mi, ako me  
teret mojih grijeha obori i ponizi, pomoći  
svojim zaslugama da se pridignem.« To  
je svijest pastira da ne može sam nositi  
ono što, zapravo, sam nikada ne bi mogao  
ponijeti, te se, stoga, zna preporučiti moli-  
tvi i brizi narodu koji mu je povjeren. [4]  
Vjerni Božji narod je taj koji, sabran, prati  
i povjerava život onoga koji je bio njegov  
pastir. Poput žena na grobu o kojima  
čitamo u Evanđelju, ovdje smo s mirisom  
zahvalnosti i pomašću nade da mu, još  
jednom, iskažemo ljubav koja ne prestaje;  
želimo to učiniti s istim pomazanjem,  
mudrošću, tankočutnošću i predanošću  
koje je on obilno razdavao godinama.  
Želimo zajedno reći: „Oče, u tvoje ruke  
predajemo duh njegov“.

Benedikte, vjerni Zaručnikov prijate-  
lju, neka tvoja radost bude potpuna kad  
konačno i zauvijek čuješ njegov glas!

# DUHOVNA OPORUKA BENEDIKTA XVI.



Donosimo cjeloviti prijevod duhovne oporuke Josepha Ratzingera s nadnevkom od 29. kolovoza 2006. koju je Tiskovni ured Svete Stolice objavio nekoliko sati nakon smrti pape emeritusa Benedikta XVI. 31. prosinca 2022.

## MOJA DUHOVNA OPORUKA

Dok se u ovaj kasni sat moga života osvrćem na desetljeća koja su iza mene, prvo što vidim je koliko razloga imam da budem zahvalan. Nadasve zahvaljujem samome Bogu, od kojeg je svaki dobri dar, koji mi je dao život i bio mi vodilja u brojnim trenutcima konfuzije; podizao me uvijek iznova kad bih počeo padati, uvijek me iznova obasjavao svjetlom lica svojega. Osvrćući se unatrag, vidim i razumijem da su i mračni i tegobni dijelovi tog puta bili za moje spasenje i da me On na njima dobro vodio.

Zahvalan sam svojim roditeljima koji su mi dali život u teškim vremenima i, uz velika odricanja, svojom mi ljubavlju podarili prekrasan dom koji, kao jarka svjetlost, obasjava sve moje dane sve do dana današnjeg. Svijetla vjera moga oca naučila je nas braću i sestru vjerovati i kao čvrsti se putokaz uzdizala u mojim znanstvenim postignućima; majčina duboka pobožnost i velika dobrota nasljeđe su na kojem neću moći nikada dovoljno zahvaliti. Sestra mi je nesebično, s ljubavlju i brižnošću desetljećima pomagala, a brat, lucidnošću svojih prosudbi, uvijek mi je krčio put sa svojom snažnom odlučnošću i vedrinom srca. Bez te stalne predusretljivosti i praćenja ne bih mogao pronaći pravi.

Od srca zahvaljujem Bogu za brojne prijatelje, muškarce i žene, koje je On uvijek stavljao uz mene; za suradnike u svim etapama mog životnog puta; za učitelje i učenike koje mi je On dao. Sve ih sa zahvalnošću povjeravam njegovoj dobroti. Želim zahvaliti Gospodinu za prekrasnu domovinu u bavarskom predgorju Alpa, u kojoj sam uvijek vidio odsjaj slave samoga Stvoritelja. Zahvaljujem ljudima iz moje domovine jer sam u njima mogao uvijek iznova doživjeti ljepotu vjere. Molim da nam domovina ostane zemlja vjere i molim vas, dragi sunarodnjaci: ne dajte da vas se odvrti od vjere. Zahvaljujem,

na kraju, Bogu za sve ono lijepo što sam doživio na raznim etapama svoga putovanja, a posebno u Rimu i Italiji, koja je postala moja druga domovina.

Sve one koje sam na bilo koji način povrijedio, od srca molim za oprost.

Ono što sam već prije rekao svojim sunarodnjacima, sad poručujem svima koji su u Crkvi bili povjereni mojoj službi: budite čvrsti u vjeri! Ne dajte se smesti! Često se čini da znanost – prirodne znanosti, s jedne, i povijesna istraživanja, s druge strane (napose egzegeza Svetoga pisma) – mogu ponuditi nepobitne rezultate koji su u opreci s katoličkom vjerom. Svjedočio sam dubokim promjenama u prirodnima znanostima još od davnina i mogao sam ustanoviti, nasuprot tome, kako su očita uvjerenja protiv vjere iščezla, pokazavši da nisu znanost, nego filozofska tumačenja koja samo naizgled imaju veze sa znanošću; baš kao što je, uostalom, i sama vjera u dijalogu s znanostima naučila bolje razumjeti granice dosega svojih tvrdnji, a time i svoju specifičnost. Već 60 godina pratim put teologije, na poseban način biblijskih znanosti, i kako se koja generacija smjenjivala gledao sam kako se ruše naizgled neoborive teze koje su se zapravo pokazale pukim pretpostavkama: liberalna generacija (Harnack, Jülicher itd.), egzistencijalistička generacija (Bultmann itd.), marksistička generacija. Vidio sam i dalje gledam kako iz klupka pretpostavki izranja i uvijek se iznova pomalja razložnost vjere. Isus Krist je zaista put, istina i život, a Crkva je, u svim svojim nedostacima, uistinu njegovo tijelo.

Na kraju, ponizno molim: molite za mene da me Gospodin, usprkos svim mojim grijesima i nedostacima, primi u svoje vječne dvore. Svima onima koji su mi povjereni moja iskrena molitva ide iz dana u dan.

*Benedictus PP XVI*

*(Prijevod doc. dr. Ivan Rako)*

## Benedikt XVI. naložio je prije smrti uništenje svih privatnih bilješki

Nadbiskup Georg Gänswein izvještava da je od pokojnog bivšeg pape dobio također precizne upute o tome kome što treba dati, posebno iz njegove knjižnice, od njegovih rukopisa knjiga do dokumenata Drugog vatikanskog koncila i korespondencije.

Benedikt XVI. naložio je nadbiskupu Georgu Gänsweinu da potpuno uništi njegove privatne bilješke. To je objasnio dugogodišnji privatni tajnik pokojnog umirovljenog pape, koji je preminuo 31. prosinca 2022., u knjizi koja će sljedeći tjedan biti objavljena u Italiji. Prema knjizi, papa emeritus naredio je uništavanje svih njegovih privatnih bilješki u pisanom obliku, „bez iznimaka i bez rupa“, rekao je mons. Gänswein.

Knjigu „Nient'altro che la verità“ („Ništa osim istine“), koja već izaziva brojne polemike, objavit će već 12. siječnja talijanska izdavačka kuća Piemme. Suautor uz mons. Gänsweina je novinar Saverio Gaeta, koji je ranije objavio mnoštvo knjiga o marijanskim ukazanjima i Međugorju.

Sličan nalog dao je i Benediktov prethodnik Ivan Pavao II. Međutim, njegov privatni tajnik Stanislaw Dziwisz to je, protiv pokojnikove volje, prekršio, jer je „htio sačuvati važne privatne zapise pokojnog pape za povijesna istraživanja“.

Nadbiskup Gänswein također u knjizi izvještava da je od pokojnog pape emeritusa dobio precizne upute o tome kome što treba dati, posebno iz njegove knjižnice, od njegovih rukopisa knjiga do dokumenata Drugoga vatikanskog koncila (1962.–1965.) i korespondencije.

Osim toga, Benedikt XVI. ostavio je upute u vezi s materijalnom baštinom, za koju je imenovao njega, mons. Gänsweina, izvršiteljem. Papa emeritus te je upute ažurirao nekoliko puta, posljednji put 2021.

## Zatvaranja triju lijesova

Prema odredbama, tijelo pokojnog pape sahranjuje se u tri lijesa. Prvi je izrađen od čempresovine što zbog dugovječnosti tog drveta simbolizira vječnost. On se polaže u lijes od cinka, kovine otporne na hrđu, koji se zavari. Potom se polaže u kovčeg od orahovoga ili brijestovog drveta, koji se zakuje zlatnim čavlima.

U prvi lijes, uz tijelo Benedikta XVI., odjeveno u liturgijsko ruho, položena su tri palija (kao znak službi nadbiskupa Münchena i Freisinga, dekana Kardinalskog zbora i rimskog prvosvećenika), medalje i novčići iskovani u njegovom pontifikatu i zapis s kratkim životopisom, a preko lica mu je stavljen bijeli veo. U ruka mu je bila krunica, a na desnom prstenjaku prsten s motivom medalje sv. Benedikta – njegov papinski prsten uništen je nakon odreknuća



od službe. Oko lijesa omotana je vrpca s pečatima Kaptola svetog Petra, Papinske kuće i Ureda za papinska liturgijska slavlja. Na pokrovu se nalazi Benediktov papinski grb. Na metalnom lijesu nalazi se križ, latinski natpis Corpus Benedicti XVI (Tijelo Benedikta XVI.) s najvažnijim podatcima, te grb. Isti elementi su i na zadnjem pokrovu, na najvećem lijesu.

Za počivalište posmrtnih ostataka Pape emeritusa odabrano je mjesto u kripti bazilike sv. Petra (Grotte Vaticane) na kojem su prije počivala tijela sv. Ivana XXIII. i sv. Ivana Pavla II., manje od 30 metara udaljeno od groba sv. Petra.

## Sučut europskih biskupa povodom smrti Benedikta XVI.

Vijeće europskih biskupskih konferencija (CCEE) uputilo je 31. prosinca pismo sućuti povodom smrti pape emeritusa Benedikta XVI., koji je preminuo danas u 95. godini života. Predsjedništvo CCEE dijeli tugu pape Franje i moli sve crkvene zajednice u Europi da molitvama prate Benedikta XVI. na njegovom posljednjem putovanju. Donosimo u cijelosti priopćenje za tisak CCEE-a.

Vijeće europskih biskupskih konferencija pridružuje se molitvama cijeloga svijeta za pokoj duše pape emeritusa Benedikta XVI., koji je preminuo danas u 95. godini života.

Predsjednik CCEE-a, nadbiskup Gintaras Grušas posebno podsjeća na „europsko učiteljstvo koje je Benedikt XVI. produbljivao tijekom svog pontifikata, naglašavajući važnost kršćanskih korijena Europe i ističući nužan povratak Kristu i evangelizaciji za izgradnju civilizacije ljubavi“.

Biskupi Europe, dodaje predsjednik CCEE-a, „nastavit će razvijati europsko učiteljstvo Benedikta XVI., u uvjerenju da je samo Krist nada za Europu u sukobu“.

Interventi Benedikta XVI. glede Europe bili su mnogobrojni. Na poseban način, obračunajući se predsjednicima europskih biskupskih konferencija



okupljenim na njihovu plenarnom zasjedanju 2012., papa emeritus pozvao ih je da razmišljaju o „neprolaznoj zadaći evangelizacije s novom hitnošću“.

Godine 2008. Benedikt XVI. je u poruci za Studijski dan posvećen temi „Kulture i religije u dijalogu“, u sklopu Godine međukulturalnog dijaloga koju je proglasila Europska unija, istaknuo: „Suvremena Europa, koja je pred trećim tisućljećem, plod je dva tisućljeća duge civilizacije. Svoje korijene ima kako u golemoj

i drevnoj baštini Atene i Rima, tako i, iznad svega, u plodnom tlu kršćanstva, koje se pokazalo sposobnim stvarati nova kulturna nasljeđa, ugrađujući izvorni doprinos svake civilizacije.“

Predsjedništvo CCEE dijeli tugu pape Franje i moli sve crkvene zajednice u Europi da molitvama prate Benedikta XVI. na njegovom posljednjem putovanju i mole Gospodina da primi u nebo svog dobrog i vjernog slugu.

St. Gallen, 31. prosinca 2022.

Posljednje riječi Benedikta XVI.

# „Gospodine, volim te“

„GOSPODINE, VOLIM TE“, BILE SU POSLJEDNJE RIJEČI BENEDIKTA XVI. neposredno prije nego što je preminuo, tvrdi više medija diljem svijeta, među njima i Vatican News. Papa emeritus Benedikt XVI. je izgovorio te riječi kratko prije nego što je izdahnuo, piše argentinski list „La Nacion“, a prenosi njemački KNA. List se poziva na izjavu nadbiskupa Georga Gänsweina,

dugogodišnjeg osobnog tajnika Benedikta XVI. Glavni urednik vatikanskih medija Andrea Tornielli u svome tekstu za Vatican News, objavljen 1. siječnja, također se poziva na mons. Gänsweina kao izvora o Ratzingerovim posljednjim riječima, navodeći kako je riječi izgovorio u 3 sata ujutro, 31. prosinca. Tada je uz papu emeritusa bio medicinski tehničar koji je skrbio o 95-godišnjaku u njegovim

posljednjim satima, a koji nije pričao njemački. „Benedikt XVI. šaptom, ali na lako prepoznatljiv način, rekao je na talijanskom: ‘Gospodine, volim te!’ Nisam bio tamo u to vrijeme, ali mi je medicinski tehničar rekao ubrzo nakon toga. Bile su to njegove posljednje razumljive riječi, jer nakon toga više nije bio u stanju izraziti se“, riječi su nadbiskupa Gänsweina koje prenosi taj vatikanski medij.



# Svjetski čelnici oprostili su se od pape emeritusa Benedikta XVI.

vlada dijele tugu s papom Franjom i cijelom crkvenom zajednicom.

Poljski predsjednik Andrzej Duda spomenuo je da je Benedikt bio „bliiski suradnik Ivana Pavla II”. „Svijet je izgubio jednog od najvećih teologa 20. i 21. stoljeća, bliskog suradnika Ivana Pavla II.”, njegova poljskog prethodnika u Vatikanu, napisao je na Twitteru Duda.

Glavni tajnik Ujedinjenih naroda Antonio Guterres izrazio je duboku sućut „kolicima i svima koji su bili nadahnuti životom molitve i upornim zauzimanjem Benedikta XVI. za mir i protiv nasilja”. Bio je „skromni čovjek molitve i studija, načelan u



Svjetski čelnici oprostili su se od pape u miru Benedikta XVI. i izražavajući tugu zbog smrti „inteligentnoga teologa” koji je zagovarao „bratskiji svijet”.

Svijet je nakon smrti pape emeritusa Benedikta XVI. izgubio jednu „markantnu figuru” Katoličke Crkve, ocijenio je njemački kancelar Olaf Scholz. „Kao njemački papa, Benedikt XVI. je za mnoge, ne samo u njegovoj zemlji, bio poseban crkveni poglavar”, napisao je Scholz na Twitteru, dodavši da je bio „inteligentan teolog” s „borbenom osobnošću”.

I njemački predsjednik Frank-Walter Steinmeier odao je počast Benediktu XVI., nazvavši pokojnog papu njemačkog porijekla „posrednikom između religija”. „Je-

dinstvo kršćanstva i dijalog religija, kao i suživot religije i društva bili su mu posebno bliski. Tražio je dijalog sa Židovima i muslimanima kao i sa svim kršćanskim denominacijama diljem svijeta”, napisao je Steinmeier. Njegov rad kao profesora Josepha Ratzingera učinio je teološko i filozofsko obrazovanje dostupnijim. To je omogućilo mnogim ljudima, „ne samo kolicima”, da pronađu „jasnu orijentaciju” u njegovu radu, rekao je Steinmeier.

Francuski predsjednik Emmanuel Macron odao je počast Benediktu XVI. hvaleći njegove napore u stvaranju „bratskijeg svijeta”. „Moje su misli s kolicima u Francuskoj i diljem svijeta koji su ožalošćeni odlaskom njegove svetosti Benedikta

XVI. koji je dušom i inteligencijom radio na stvaranju bratskijeg svijeta”, tvitao je francuski predsjednik.

Britanski premijer Rishi Sunak je rekao da je „ožalošćen” zbog smrti pape emeritusa Benedikta XVI., „velikog teologa”. „Ožalošćen sam viješću o smrti pape emeritusa Benedikta XVI. Bio je veliki teolog, a njegov posjet Ujedinjenoj Kraljevini 2010. predstavljao je povijesni trenutak za katolike i nekatolike u našoj zemlji”, rekao je Sunak, dok je Anglikanska Crkva objavila da moli u spomen na papu emeritusa.

Benedikt XVI. priopćila je talijanska premijerka Giorgia Meloni, bio je „gigant vjere i razuma” te „velikan povijesti kojeg povijest nikada neće zaboraviti”. Dodala je da ona i njezina

u vjeri, neumoran u nastojanjima za mir i odlučan u obrani ljudskih prava. Njegovi su apeli za solidarnost s ljudima na rubu i za smanjivanjem jaza između bogatih i siromašnih danas aktualniji no ikad, istaknuo je Guterres.

Predsjednica Europske komisije Ursula von der Leyen izjavila je kako je tužna zbog smrti Benedikta XVI. „Svojom ostavkom poslao je snažnu poruku”, napisala je von der Leyen na Twitteru. „Sebe je vidio ponajprije kao slugu Božjega i Njegove Crkve. Kad mu je popustila tjelesna snaga, služio je i dalje snagom svoje molitve”, podsjetila je predsjednica Europske komisije.

Povjerenik EU za vanjsku politiku Josep Borrell nazvao je preminulog

papu „teološkim vođom”, koji je „težio sintezi između vjere i razuma”. Borrell je pohvalio i njegovo zauzimanje za „svjetski mir i pravičnost”.

Predsjednica Europskog parlamenta Roberta Metsola napisala je na Twitteru da „Europa žali” za Benediktom XVI. i podsjetila na njegove riječi u povodu Svjetskog susreta mladih 2011. u Madridu: „Ne bojte se svijeta ni budućnosti ni vaše slabosti”.

Predsjednik indijske vlade Narendra Modi napisao je na Twitteru kako je „tužan zbog smrti pape emeritusa Benedikta XVI., koji je svoj cijeli život posvetio Crkvi i nauku Gospodina Krista”. Benedikt će ostati u sjećanju zbog svoga bogatog služenja društvu, napisao je Modi, čija je majka umrla dan ranije, dodavši: „Moje su misli s milijunima ljudi na cijelome svijetu koji žale zbog njegove smrti”.

Predsjednik vlade Šri Lanke Ranil Wickremesinghe uputio je sućut u ime svoga naroda i posebice katolika u svojoj zemlji. Papa emeritus „ostavlja duboki trag na ekumenskom dijalogu”, napisao je Wickremesinghe.

Predsjednik vlade većinski muslimanskog Pakistana Shebaz Sharif također je poručio da je „duboko žalostan”. Za Benediktom XVI. žaliti će milijuni ljudi u cijelome svijetu, uključujući i Pakistan, napisao je Sharif, dodavši: „Neka njegova duša miruje u vječnome miru”.

Izražavajući žalost zbog smrti Benedikta XVI. američki predsjednik Joe Biden pridružio se kolicima cijeloga svijeta, objavila je Bijela kuća. Pamtit će ga kao uglednoga teologa koji je cijeli život posvetio služenju Crkvi, vođen njezinim načelima i vjerom. Predsjednik Biden zaželio je da predanost Benedikta XVI. službi ljubavi prema bliženjima i nadalje bude nadahnuće svima nama. Joe Biden je drugi katolik u službi američkoga predsjednika.

BENEDIKT XVI. I MEĐUGORJE

# Crkva ne želi ništa gušiti što donosi dobre duhovne plodove

Joseph Ratzinger i Međugorje voljeli su se tajno. Tek sada, nakon smrti pape emeritusa Benedikta XVI. možda će iz njegove ostavštine biti dostupni neki podatci koji će moći rekonstruirati veliku Ratzingerovu zaslugu za opstanak i očuvanje Međugorja.



DARKO PAVIČIĆ

„Crkva ne želi ništa gušiti što donosi dobre duhovne plodove“, riječi su pape Benedikta XVI., koje je u razgovoru s pokojnim fra Slavkom Barbarićem 1991. godine rekao u Linzu, komentirajući ukazanja u Međugorju, tada još kao prefekt Kongregacije za nauk vjere. Uz ograničavanje kako oko ukazanja ne može još reći postoje li ili ne, Ratzinger je u poduljem razgovoru s fra Slavkom Barbarićem dao obećanje da će o tim stvarima sud dati komisija Biskupske konferencije tadašnje Jugoslavije, zabilježio je Večernji list. A kardinal Ratzinger, osim što je pozorno iz prve ruke dobio podatke kakve se pozitivne refleksije zbog međugorskih ukazanja šire po svijetu, od fra Slavka Barbarića s radošću je primio knjige i brosure, koje se bave međugorskim fenomenom. Naša je javnost za taj susret doznala preko katoličkog mjesečnika Naša ognjišta pišući da se dogodio za hodočašća mladih u Linz, a kao dokaz susreta ostala je fotografija kardinala Ratzingera i fra Slavka Barbarića.

Na naslovnoj stranici lista Neue Bildpost 8. rujna 1991. godine kao prefekt Kongregacije za nauk i vjeru Joseph Ratzinger najavio je skoro rješavanje međugorskog pitanja i objavio da će se u svakom slučaju održati Međugorje kao hodočasničko mjesto molitve.

Kao prefekt Kongregacije za nauk vjere Ratzinger je mnogo puta dolazio u dodir s Međugorjem, i to od samih početaka, pa mu taj problem nikako nije od jučer. „Štoviše, neki njegovi nekadašnji potezi spriječi-



Foto: Arhiv ICMM

li su pokušaje da Međugorje bude zabranjeno. Tako je već u studenome 1983. Zbor je pod njegovim vodstvom pitao mostarskog biskupa Pavla Žanića dokud je stigla njegova komisija. Na sjednici proširene komisije 26. rujna 1985. biskup Žanić izjavio je da je bio u Rimu i tražio da Crkva zauzme negativan stav prema Međugorju, ali da mu je kardinal Ratzinger odgovorio da treba čekati završetak rada komisije. Kako je Vatikan bio nezadovoljan njezinim rezultatom, jer je velikom većinom odbacila ukazanja, Ratzinger je naložio Biskupskoj konferenciji Jugoslavije da osnuje svoju komisiju, što je i učinjeno u siječnju 1987. godine“, navodi Večernji list.

„Biskup Žanić je uporno odbijao sve savjete da angažira svjetski

poznate stručnjake u svoju komisiju, kojoj nije ostavio ni dovoljno vremena za ozbiljan i sustavan rad, već je požurivao taj rad i tražio da se komisija što prije izjasni – naravno u negativnom smislu – kako bi on mogao u Vatikanu sve prikazati kao prijevaru i ishodište zabranu Međugorja. No uslijedio je šok s kojim on očito nije računao. Kardinal J. Ratzinger, koji se u javnosti vrlo škrto izražavao o Međugorju, ali je očito o svemu bio dobro informiran, zadržao je pozitivan stav svoga predšasnika Ivana Pavla II. prema ukazanjima u Međugorju i naredio da se osnuje nova komisija pod okriljem Biskupske konferencije tadašnje države. Shvativši da time sud o ukazanjima nije više u njegovoj kompetenci-

Nakon što je Komisija BKJ objavila svoje mišljenje poznato kao „Zadarska izjava“, u javnost je procurila informacija da je kardinal Ratzinger također sudjelovao u njoj. Odnosno, da nije bio zadovoljan njezinom prvom varijantom, pa su je jugoslavenski biskupi bili primorani promijeniti tj. ublažiti po Ratzingerovim uputama.

ji, biskup Žanić je nastojao na sve načine opravdati svoj negativan stav, zaplićući se sve više u nova proturječja“, piše fra Ivan Dugandžić u svojoj knjizi „Međugorje u očima biskupa Žanića i Perića“.

Zanimljivo je da se ime kardinala Ratzingera spominje i u dosjeima komunističke Službe državne bezbjednosti, koje donosi knjiga „Misterij Međugorja“, navodeći kako su „optužbe od strane franjevac i dalje stizale do Sv. Stolice i u njima je napadan biskup zbog svojih 'neumjerenih' izjava oko „ukazanja“ u Međugorju, pa je kardinal Ratzinger službeno upozorio Žanića da ne daje 'ishitrene i neoprezne' izjave“. Dio je to dokumenta „specijalna informacija“ SDB-a od 17. studenoga 1987. godine, klasificiran kao državna tajna, kojim tajna služba izvještava ministarstvo unutarnjih poslova BiH o rezultatima operativne akcije kodnog naziva „Crnica“.

Nakon što je Komisija BKJ objavila svoje mišljenje poznato kao „Zadarska izjava“, u javnost je procurila informacija da je kardinal Ratzinger također sudjelovao u njoj. Odnosno, da nije bio zadovoljan njezinom prvom varijantom, pa su je jugoslavenski biskupi bili primorani promijeniti tj. ublažiti po Ratzingerovim uputama.

„Sigurno je da je Zadarska izjava bila zapravo kompromis između

biskupa. Biskupi su bili pod velikim pritiskom biskupa Žanića koji je tražio potpunu zabranu Međugorja, pa se s njime očito nisu željeli previše sukobljavati. S druge strane, Sveta Stolica tražila je mnogo razboritiji pristup. Štoviše, čak je i izravno utjecala na sastavljanje Zadarske izjave. Kako svjedoči fra Jozo Zovko, kad je Zbor za nauk vjere dobio predloženi tekst BKJ, u kojem su biskupi tražili da se Međugorje prekriži, kardinal Ratzinger im ga je vratio. Prema njegovim izjavama, Ratzinger je i drugi put vratio prepravljenu tekst, pa su biskupi onda pitali što tekst treba sadržavati. Ratzinger im je tada kazao, kako tvrdi fra Jozo, da treba sadržavati brigu za pastoral jer te ljude treba ispovijedati, pastorizirati, podučavati, čuvati nauk te pomoći franjevcima i ljudima koji su tamo angažirani jer je to mjesto molitve“, donosi knjiga „Misterij Međugorja“.

Ratzingerova je ideja, dakle, bila da Međugorje bude mjesto molitve, a jedno se vrijeme nagađalo kako je kardinal Ratzinger ondje bio i privatno. Navodno 1986. godine. Te da je jednom zgodom rekao: „Zabrana službenih hodočašća ipak ne znači da privatne grupe i pojedinci ne smiju tamo hodočastiti.“

„On je obavio intervju s talijanskim novinarom 1985. godine kada je kao prefekt Kongregacije za nauk vjere rekao kako se Međugorje ne smije odbaciti, kako

ZANIMLJIVO JE DA SE IME KARDINALA RATZINGERA SPOMINJE I U DOSJEIMA KOMUNISTIČKE SLUŽBE DRŽAVNE BEZBJEDNOSTI, KOJE DONOSI KNJIGA „MISTERIJ MEĐUGORJA“, NAVODEĆI KAKO SU „OPTUŽBE OD STRANE FRANJEVACA I DALJE STIZALE DO SV. STOLICE I U NJIMA JE NAPADAN BISKUP ZBOG SVOJIH 'NEUMJERENIH' IZJAVA OKO „UKAZANJA“ U MEĐUGORJU, PA JE KARDINAL RATZINGER SLUŽBENO UPOZORIO ŽANIĆA DA NE DAJE 'ISHITRENE I NEOPREZNE' IZJAVE“. TIO JE TO DOKUMENTA „SPECIJALNA INFORMACIJA“ SDB-A OD 17. STUDENOGA 1987. GODINE, KLASIFICIRAN KAO DRŽAVNA TAJNA, KOJIM TAJNA SLUŽBA IZVJEŠTAVA MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA BIH O REZULTATIMA OPERATIVNE AKCIJE KODNOG NAZIVA „CRNICA“.

Međugorje treba proučavati, kako je Međugorje izraz i Marijine potrebe da pomogne Crkvi, ali i izraz vjerničkog puka koji štuje Mariju. Znao je što je pučka pobožnost i odanost puka Mariji. Tada je rekao u tom intervjuu kako je pučka pobožnost bitna za osjećaj vjere, jer je osjetilo vjere u puku. Puk zna što hoće i što moli“, kazao je fra Tomislav Pervan za Radio Mir Međugorje.

No, ključnu ulogu za Međugorje, papa Benedikt XVI. odigrao je osnivajući 2010. godine Međunarodno istražno povjerenstvo Svete Stolice za Međugorje, koje je povjerio kardinalu Camillu Ruiniju, nekadašnjem vikaru Rimske biskupije. Komisija je istraživala Međugorje četiri godine. Ispitani su svi vidioci i obavljani razgovori sa svjedocima, a u komisiji su bili kardinal Jozef Tomko, nekadašnji prefekt Kongregacije za evangelizaciju naroda, zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić, kardinal Julian Herranz, nekadašnji predstojnik Vijeća za tumačenje tekstova zakonika, nadbiskup Angelo Amato, prefekt Kongregacije za kauze svetaca, mons. Tony Anatrella, psihoanalitičar i stručnjak

za socijalnu psihijatriju, mons. Pierangelo Sequeri, profesor fundamentalne teologije na Teološkom fakultetu u Milanu, o. David Maria Jaeger, sa-vjetnik Vijeća za tumačenje tekstova zakonika, o. Zdzislaw Jozef Kijas, relator Kongregacije za kauze svetaca, o. Salvatore M. Perrella s Papinskoga teološkog fakulteta „Marianum“, tajnik komisije o. Achim Schütz s Papinskoga lateranskog sveučilišta i dotajnik komisije mons. Krzysztof Nykiel iz Kongregacije za nauk vjere. A u radu zasjedanja sudjelovali su i stručnjaci dr. Franjo Topić, dr. o. Mijo Nikić, dr. o. Mihály Szentmartoni te dr. s. Veronika Nela Gašpar. Plan je bio da rad komisije ne će biti otvoren javnosti, a zaključke istraživanja predat će Kongregaciji za nauk vjere.

Tako je i bilo sve do 2017. kada je papa Franjo otkrio da je nalaz komisije za Međugorje kod njega, jer ga je morao spašavati od Kongregacije za nauk vjere, koja ga je htjela relativizirati pod utjecajem prefekta te kongregacije kardinala Gerharda Mullera, koji je bio žestoki protivnik Međugorja i pod utjecajem mostarskog biskupa. Vraćajući se iz Fatime 2017. papa Franjo rekao je kako su u radu komisije sudjelovali vrlo dobri biskupi, kardinali i teolozi te da nije mogao dopustiti da njezin nalaz završi na burzi tj. da se njime trguje. Stoga su zaključci komisije završili kod poznatog vatikaniste Andree Tornijelija, osobe od najvećeg Franjina povjerenja i sadašnjeg njegovog šefa za medije.

Tornielli je objavio kako je komisija utvrdila da se prvih sedam dana ukazanja mogu držati autentičnima, a da će se ostalo razdoblje dalje istraživati, jer ukazanja još uvijek traju. Naime, od šestoro vidjelaca troje ih još uvijek ima svako poslijepodne susret s Gospom, jer ukazanja prestaju kad vidiocima Gospa izrekne svih deset tajni, a Vicka Ivanković, Ivan Dragičević i Marija Pavlović Lunetti još nisu dobili desetu tajnu.

Te 2017. papa Franjo odlučuje u Međugorje poslati svojega izaslanika poljskog nadbiskupa mons. Henryka Hosera, kojemu kasnije predaje na upravljanje župu Međugorje u ime Svete Stolice. Nakon Hoserove smrti danas Međugorjem s ovlastima pape Franje upravlja nadbiskup mons. Aldo Cavalli. A sve je to rezultat pomnog proučavanja i praćenja Međugorja kardinala Josepha Ratzingera, odnosno pape Benedikta XVI.

Nadbiskup Vukšić o pokojnom papi Benediktu XVI.

# TEOLOG DUBOKE OSOBNE VJERE

Prvi put sam naišao na ime Josepha Ratzingera nekada u proljeće 1972. godine kad mi je, kao gimnazijalcu u Zagrebu, u ruke došao hrvatski prijevod njegove knjige Uvod u kršćanstvo. Sjećam se, bila mi je ta knjiga tada teška za čitanje i prestao sam nakon samo desetak stranica. No kasnije sam joj se više puta i vrlo rado vraćao, kao što sam rado čitao i mnoge druge Ratzingerove studije. Osnovni razlog mi je uvijek bio dojam da je autor tih teoloških rasprava, osim što je pisac s vrlo velikim talentom jasnoće i dosljedne znanstvene logike, također teolog duboke osobne vjere koja se prepoznava na doslovce svakoj stranici. Posvema su me se uvijek doimale, dakle, njegova jasnoća, logika, znanstvenost i posebice vjera koja je pratila njegova teološka tumačenja.



## JEDNOSTAVAN ČOVJEK I VELIKI KATOLIČKI MISLILAC

Kasnije sam kao mlad svećenik dospio na školovanje u Rim te imao priliku vidjeti vrlo poniznoga, jednostavnog i skromnog Josepha. U tom smislu neka posluži jedna slika. Naime, u jutarnjim satima na putu prema fakultetu skoro pa svakoga prvog utorka u mjesecu, uvijek na istom prodajnom mjestu, nabavljao sam jednu crkvenu reviju. Na tom mjestu se, dolazeći iz suprotnoga pravca, redovito pojavljivao tada već kardinal Ratzinger i uzimao istu reviju. Naime, prodajno mjesto nalazilo se između njegova stana i radnoga mjesta pročelnika Kongregacije za nauk vjere pa bi on zastao i obavio nabavku te nastavio put. Sjećam se dobro da se uvijek kretao pješice, sam bez ikakve pratnje ili osiguranja i s torbom crne boje i srednje veličine pod rukom. Vrlo brzo je hodao i rado je odgovarao na jutarnji pozdrav ili bi sam prvi uljudno pozdravljao koje bi susretao u tim svojim hodnjama, jednako one starije kao i nas mlađariju.

Tijekom svoga života Joseph Ratzinger se dokazao kao jedan od najvažnijih katoličkih mislilaca

tijekom 20. i 21. stoljeća. Bio je, kako su neki već davno o njemu napisali, teolog sposoban biti jasan kao rijetko netko drugi. Njegova djela prevedena su samo dragi Bog zna na koliko jezika a s velikim poštovanjem uvažavali su ga, čitali i studirali također brojni nekato-lici. Kao teolog, gradeći na biblijskim temeljima, povezivao je stare kršćanske autore sa suvremenom mišlju, pastoralnim potrebama Crkve, znanošću i svijetom te govorio jezikom ovoga vremena sadašnjim ljudima i kulturi, uvijek izravno a ponekad i polemički. Bio je tako teolog kontinuiteta na liniji Augustina, Bonaventure, Tome Akvinskoga, Duns Scota i drugih. Zbog toga je, filtrirajući klasičan i trajan crkveni nauk na svoj način, uspio preciznim rječnikom uočiti i razjasniti slabosti zapadne misli našega vremena, zasnovane na etičkom relativizmu. Također, uočavao je, raspravljao i vrlo uspješno se nosio s velikim izazovima na području antropologije, transhumanizma i suvremene čovjekove napasti da od sebe napravi boga. Pitao se kamo ide čovjek, koji je njegov odnos prema Istini, zašto niječe Boga i ponaša

**TIJEKOM SVOGA ŽIVOTA JOSEPH RATZINGER SE DOKAZAO KAO JEDAN OD NAJVAŽNIJIH KATOLIČKIH MISLILACA TIJEKOM 20. I 21. STOLJEĆA. BIO JE, KAKO SU NEKI VEĆ DAVNO O NJEMU NAPISALI, TEOLOG SPOSOBAN BITI JASAN KAO RIJETKO NETKO DRUGI. NJEGOVA DJELA PREVEDENA SU SAMO DRAGI BOG ZNA NA KOLIKO JEZIKA A S VELIKIM POŠTOVANJEM UVAŽAVALI SU GA, ČITALI I STUDIRALI TAKOĐER BROJNI NEKATOLICI.**

se često kao da Boga nema ili kao da mu Bog ne treba? A svim tim temama nastavio je baviti se i kao papa, u svojim enciklikama, drugim dokumentima, propovijedima, govorima, raspravama i knjigama.

## DESNA RUKA SVETOG PAPE WOJTYŁE

Ratzingerova je velika zasluga, kako je ovih dana podsjetio kardinal Schönborn, što je nastao i objavljen Katekizam Katoličke Crkve. On je posljedica zaključaka biskupske sinode iz 1985. godine kojima se papi Ivanu Pavlu II. predložila njegova izrada, a taj zaključak je nastao dijelom i zbog toga što je Ratzinger prethodno u svojim izlaganjima vrlo jasno uočio i na više mjesta izlagao o „križi kateheze“ u Crkvi na koju je trebalo dati doktrinarni i pastoralni odgovor. A nakon što je prihvatio prijedlog biskupske sinode, Papa je osnovao komisiju od 12 kardinala i biskupa čime je započelo ostvarivanje prijedloga. I, naravno, „nitko se nije začudio“ što je za voditelja te komisije imenovao upravo kardinala Ratzingera.

Kao prefekt Kongregacije za nauk vjere bio je, diskretno i vrlo samozatajno, od velike pomoći papi Ivanu

Pavlu II. u izradi njegovih doktrinarnih dokumenata a oni, koji dobro poznaju njegove odnose s tim svetim papom, tvrde da se nitko drugi nije tako revno trudio da budu uvedena stroga pravila protiv počinitelja seksualnih zloporaba i ljage pedofilije što je nastavio činiti i nakon što je izabran za papu.

Dosljedan misli o važnosti i potrebi kontinuiteta, na pitanje koji je njegov program vođenja Crkve, kao papa odgovorio je: „Moj pravi program vodstva nije da vršim svoju volju, da slijedim svoje ideje, nego da se postavim s cijelom Crkvom u stav oslušivanja Riječi i volje Božje i da se prepustim Njegovu vodstvu tako da On sam bude onaj koji će voditi Crkvu u ovom času naše povijesti.“

## BUDUĆI NAUČITELJ CRKVE?

Zbog svega toga i mnogo drugoga, u pismu sućuti, koje sam u ime naše biskupske konferencije i cijele Crkve u BiH uputio papi Franji, napisao sam da smo papi Benediktu „duboko zahvalni što je, kao vidljivi pastir cijele crkvene Zajednice, poniznim životom služio i svjedočio a izgovorenim i napisanim riječima, kao pravi naučitelj Crkve, prosvjetljivao duše vjernika i doprinio profinjenoj ljudskoj kulturi i teološkoj znanosti“.

U vrijeme obnašanja papinske službe Benedikta XVI. Peter Seewald je 2010. godine u obliku knjige objavio dugi razgovor s njim. Tada me se vrlo dojmila njegova izjava o eventualnoj ostavci nekoga pape, koja je glasila: „Kad je opasnost velika ne može se bježati. Eto zašto ovo sigurno nije trenutak za podnijeti ostavku. Upravo u trenucima kao što je ovaj treba odoljeti i nadvladati tešku situaciju. Ostavku se može podnijeti u mirnom trenutku ili kad se jednostavno ne može više. Ali ne može se uteći upravo u trenutku opasnosti i reći: neka se brine netko drugi. Kad jedan papa dođe do jasne svijesti da nije više fizički, psihološki ili mentalno u stanju obavljati službu koja mu je povjerena, tada ima pravo a u nekim okolnostima također obvezu podnijeti ostavku.“ I pamtim vrlo dobro, kad me je u 11. veljače 2013. u ranim jutarnjim satima (različita vremenska zona) u New Yorku, telefonskim pozivom iz Sarajeva, probudio urednik Katoličkoga tjednika i obavijestio da je Benedikt XVI. podnio ostavku te zamolio izjavu u povodu toga, da sam vrlo kratko kazao: „Benediktova ostavka je novost ali nije iznenađenje.“

Crkveni naučitelji su rijetki. Nema ih mnogo. Svega 37 u cijeloj povijesti Crkve. No sve ih resi dvoje i zato ih je Crkva službeno nazvala tim imenom. Krasih ih, s jedne strane, izvrsna sposobnost duhovnog i umnog poniranja u istine kršćanske vjere i, s druge, osobna svetost života koja je dokazana i službeno proglašena. A opraštajući se ovim kratkim razmišljanjem od pokojnoga pape Benedikta i moleći Božje milosrđe, uvjeren sam da je on svojim umnim sposobnostima i plodovima duhovnoga razmišljanja te poniznim i dosljednim svjedočenjem odlično ispunio prvi uvjet koji krasí naučitelje Crkve. A je li za vrijeme zemaljskoga života ispunio i onaj drugi uvjet, to jest svetost osobnoga života, nije mi znano. No, ako se u budućnosti, ako Bog da, i to dokaže, za mene će to opet biti samo vijest ali ne iznenađenje.

## Nadbiskup Cavalli slavio svetu misu za Benedikta XVI.: Shvatio je svoje poslanje i ostvario ga



Misa za pokoj duše pape emeritusa Benedikta XVI. slavila se 5. siječnja u 18 sati i u crkvi sv. Jakova u Međugorju. Svetu misu predslavio je apostolski vizitator s posebnom ulogom za župu Međugorje nadbiskup Aldo Cavalli uz koncelebraciju međugorskog župnika fra Zvonimira Pavičića i još 13 svećenika, a euharistijskom slavju prethodila je, kao i svaku večer, molitva krunice koju je predmolio fra Marin Mikulić.

„Danas je u Rimu pokopan papa emeritus Benedikt XVI., a Crkva je širom svijeta bila povezana u molitvi za pokoj njegove duše. Tim molitvama i mi ćemo se sada pridružiti prikazujući za njega ovu euharistiju“, kazao je na početku misnog slavlja fra Zvonimir Pavičić.

U svojoj homiliji nadbiskup Cavalli opisao je susret iz današnjeg evanđelja u kojem Isus nalazi i poziva Filipa da ga slijedi.

„Slijediti Isusa znači, posebno, donijeti dvije odluke“, kazao je mons. Cavalli, a to je shvatiti poslanje koje imamo u životu te razvijati darovane talente kako bismo i ostvarili to poslanje. Filip potom pronalazi Natanaela, priča mu o Isusu i govori

mu: 'Dođi i vidi', "što znači: osobno iskusi susret s Isusom".

„Isus susreće Natanaela i nakon razgovora, razjašnjava za njega i za sve nas svoj pravi identitet i porijeklo: otvara se nebo i anđeli Božji polaze od njega, od Isusa, i idu prema Bogu“, kazao je nadbiskup Cavalli naglašavajući kako se ovo što je prikazano u Evanđelju ostvarilo u papi Benediktu.

„Isus ga je susreo i rekao mu: 'Slijedi me'. Papa Benedikt je dobro shvatio poslanje koje mu je Gospodin dao u ulozi pastira i teologa, sve do izbora za Papu. Papa Benedikt je ostvario poslanje koje mu je povjeren, služeći se vjerno primljenim talentima. Papa Benedikt je osobno iskustvo susret s Isusom, i pošao je od Njega kako bi razumio i dosegao Boga. 'Valjaš, slugo dobri i vjerni! U malome si bio vjeran, nad mnogim ću te postaviti! Uđi u radost gospodara svoga!' (Mt 25, 21).

Bog ga blagoslovio za sve što je učinio na ovoj zemlji, primajući ga u svome raju“, kazao je na kraju svoje homilije nadbiskup Aldo Cavalli, a potom je s vjernicima ostao u tišini nekoliko trenutaka.

Pripremio: Velimir Begić

## Dobrovoljno darivanje krvi održano u Međugorju

U dvorani sv. Ivana Pavla II. u Međugorju 1. prosinca održana je akcija dobrovoljnog darivanja krvi u vremenu od 10 do 12 sati. U sklopu akcije liječničkom pregledu je pristupilo četrnaest osoba, a krv je uspelo dati dvanaest dobrovoljnih darivatelja. Akciju dobrovoljnog darivanja krvi zajednički su organizirali Crveni križ Čitluk, Župni ured sv. Jakova – Međugorje te mjesne zajednice Bijakovići i Međugorje u suradnji s Transfuziologijom SKB Mostar za potrebe Sveučilišne kliničke bolnice Mostar.

„Krv je važno darivati naravno zbog osobnog zadovoljstva jer time pomažete drugoj osobi u potrebi, ali i što na taj način kontrolirate svoje zdravlje, jer se provjeri razina hemoglobina u krvi, liječnički pregled se također obavi, zatim nove studije pokazuju da se smanjuje i rizik infarkta miokarda upravo kod onih darivatelja, jednostavno darivanjem krvi obnavljate svoj organizam, te drugome pomažete“, kazala nam je dr. Nikolina Džever, specijalizant transfuzijskog centra SKB Mostar.



## Preminuo don Ljubo Planinić

U Sveučilišnoj kliničkoj bolnici Mostar u 65. godini života dana 19. prosinca preminuo je don Ljubo Planinić, župnik u Stocu. Don Ljubo je rođen 18. 2. 1958. u Krehinu Gracu, župa Gradina, od oca Ante i majke Ilke – Milke r. Pehar. Osnovnu školu pohađao je u Krehinu Gracu (1965.-1969.) i Čitluku (1969.-1973.), srednju Interdijecezanskom sjemeništu u Zagrebu (1973.-1977.).

Po završetku gimnazije upisao je Bogosloviju u Sarajevu. U svibnju 1978. prekinuo je bogoslovne studije i morao ići na odsluženje vojnog roka. Vojni rok je služio 1978./79. Završivši vojni rok vratio se u bogosloviju i završavao bogoslovne studije do 1984. Za đakona je zaređen 29. 6. 1983., za svećenika 29. 6. 1984. Mladu misu je slavio u rodnom Krehinu Gracu 14. srpnja 1984. Pastoralne je djelovao na Hrasnu kao kapelan 1984./1985., u Crkvi

na kamenu kao tehnički urednik 1985./86., na ispomoći bolesnom župniku don Jozi Ivančiću u Šipovači – Vojnićima, potom kao kapelan u Šipovači – Vojnićima 1986./88., u Bijelom Polju kao kapelan 1988./89.

Najduže razdoblje kao župnik proveo je u Kruševu od 7. 10. 1989. do 29. 8. 2021. godine kada je preuzeo mjesto župnika u župi sv. Ilije Proroka u Stocu. Bio je i dugogodišnji suradnik Radiopostaje Mir Međugorje, za koju je redovito pripremao i rubriku „Duhovni poticaj – Živo vrelo“. Ispraćaj pokojnika bio je ispred gradske mrtvačnice na Bijelom Brijegu u Mostaru u srijedu, 21. prosinca u 9 sati. Misa zadušnica prikazana je u stolačkoj župnoj crkvi 21. prosinca u 11 sati. Sprovodna misa na katoličkom groblju Krehin Gradac u župi Gradina bila je 21. prosinca u 14 sati. Počivao u miru Božjem!



## Devetnica Rođenju Kristovu na Brdu ukazanja

I ove su se godine, kao i proteklih godina, župljani Međugorja i hodočasnici molitvom devetnice Rođenju Kristovu pripremali za Božić – najradosniji kršćanski blagdan. Tako su se devet dana svakoga dana u 14 sati na Brdu ukazanja u Bijakovićima molila radosna i žalosna otajstva Gospine krunice. Međugorski župnik fra Zvonimir Pavičić gostujući kazao je kako je molitva devetnice na Brdu ukazanja „jedan lijep način da se s Marijom pripremimo za Božić. Marija je istaknuti lik drugog dijela došašća. Slušamo kako anđeo Gabriel dolazi u Njezin dom, slušamo o Njezinoj vjeri, predanju, i tko nas može bolje dovesti do Božića nego Marija.“ Molitvu krunice prvoga dana devetnice uz mnoštvo župljana i hodočasnika predmolio je đakon fra Marin Mikulić. Molila su se radosna i žalosna otajstva Gospine krunice te se zaustavljajući se na svakoj postaji čitalo kratko razmatranje, a nakon završetka molitve krunice, kod Gospina kipa vjernici su izmolili još i sedam Očenaša, Zdravo Marija i Slava Ocu na Gospine nakane. „Danas smo započeli devetnicu Božiću, zajedno s Marijom ćemo kroz ovih devet dana razmišljati o radosnim i žalosnim otajstvima kako bi se pripremili za najradosniji kršćanski blagdan Božić. Stoga je važno da kroz ovih devet dana otvorimo svoja srca, da se otvorimo Gospodinu kako bi se On zaista rodio u našim srcima, te kako bi došao i u naše obitelji. Također, poziv upućujem svim župljanima, kao i hodočasnici da ih se kroz ovih devet dana što je više moguće odazove kako bi se na jedan prije svega duhovan način pripremili za dolazak našega Isusa Krista. Uz ovu molitvu devetnice kroz došašće, važno se također i kroz ispovijed pripremiti, očistiti svoju dušu, pomiriti se s Gospodinom u ispovijedi kako bi zaista očistili i dušu i srce, jer jedino kroz čisto srce i kroz čistu dušu Isus može doći i u naša srca i u naše obitelji. Tako da, ispovijed je možda jedna od glavnih stvari koje bi se priklonile uz ovu devetnicu“, kazao nam je fra Marin Mikulić nakon završetka molitve.

## Više od 100.000 imena u zagrljaju Kraljice Mira!

I ove godine, treću godinu zaredom, mjesec dana prije Božića Informativni Centar MIR Međugorje pokrenuo je već tradicionalnu molitvenu inicijativu za Božić pod nazivom „Tvoje ime u zagrljaju Kraljice Mira“ za sve one koji su bili spriječeni doći u Međugorje. Pokretač ove akcije je Mateo Ivanković, službeni fotoreporter Informativnog Centra MIR Međugorje. Molitvena inicijativa je započela 27. studenoga na prvu nedjelju došašća, a tijekom četiri tjedna prikupljeno je više od 24.000 prijavljenih osoba. S obzirom da je gotovo svatko od tih 24.000 osoba u molitvenu nakanu napisao u prosjeku još barem 4-5 osoba, ispada kako se u ovoj molitvenoj inicijativi prikupilo

više od 100.000 preporučenih imena, molitvi, nakana, želja, vapaja i zahvala! Svećeničke ruke su ovu molitvenu listu blagoslovile, a Mateo ih je na sam dan Božića u jutarnjim satima odnio na Brdo ukazanja, te kod Kraljice Mira izmolio krunicu na sve te nakane. Također, u crkvi sv. Jakova u Međugorju slaviti će se i sveta misa na sve te pristigle nakane. „Mi smo i ovoga Božića bili vaše sklopljene ruke u molitvi pred našom Nebeskom Majkom. Hvala vam od srca što ste sudjelovali u ovoj molitvenoj inicijativi i vjerujemo da će ovo postati jedna lijepa tradicija koju ćemo činiti svake godine za Božić. Božji blagoslov vam iz Međugorja!“ – poručio je svima Mateo Ivanković.



## Više od 2000 hodočasnika iz Ukrajine za Božić u Međugorju

Oko 2200 hodočasnika iz Ukrajine i ovaj Božić provelo je u Međugorju. Oni su se sa svojim svećenicima danima vozili kako bi prešli oko 2000 kilometara i došli Kraljici Mira. Na jednoj od granica jedan je autobus čekao čak 40 sati, a drugi 27 sati prije nego su ih pustili, ali ni to ih nije pokolebalo na njihovom hodočašću pa sada sretni u Međugorju obilaze molitvena mjesta i sudjeluju na molitvenom programu.

Kažu kako im to nije bilo nezgodno jer su spremni na svaku žrtvu kako bi došli u Međugorje i molili za mir. Molitva za mir u Ukrajini glavna je nakana ovoga hodočašća. Među ovih više od dvije tisuće hodočasnika pretežno su žene djeca, a u njihovoj pratnji ovaj put je oko 80 svećenika. Veliki broj ukrajinskih hodočasnika i prošli Božić je provelo u Međugorju, a od početka

rata u Ukrajini u Međugorje se stalno moli za mir u toj zemlji, na Mladifestu su se prikupljale i krunice za mlade u Ukrajini, uz to Međugorje je primilo i izbjeglice iz Ukrajine...

Kako su nam rekli zahvalni su da mogu biti u Međugorju, a zahvalnost izražavaju i župi i župljanima koji su ih primili u ove božićne dane.

Slavili su i liturgiju po svom obredu na vanjskom oltaru crkve sv. Jakov u Međugorju, a među njima je bio i apostolski vizitator s posebnom ulogom za župu Međugorju nadbiskup Aldo Cavalli. Mnogi su od njega tražili blagoslov, a on je strpljivo stajao dok se red ispred njega stalno povećavao i svima koji su to željeli udijelio svoj blagoslov i riječ utjehe u ovim za ukrajinski narod teškim trenucima.



## Božićno uređenje u crkvi sv. Jakova u Međugorju

Božić je najradosniji kršćanski blagdan, a ozračje svečanosti Rođenja Kristova u crkvama uvelike odražavaju i pomno postavljene božićne jaslce na kojima se s velikom ljubavlju radi do najsitnijih detalja. Scenski prikazi svete Betlehemske noći u svakoj crkvi su posebni i jedinstveni. Tako su se i u crkvi sv. Jakova u Međugorju postavile božićne jaslce, a na njima se radilo od ranoga jutra do kasnih poslijepodnevni sati. Jaslce su

kao i prošle godine postavljene pokraj velikog kipa sv. Josipa i Djeteta Isusa. Autor ovogodišnjih jaslca u župi Međugorje, kao i nekoliko ranijih godina, je Toni Kozarić, inače akademski kipar i profesor likovne kulture. Kako nam je kazao, nakon završetka radova osjeća se umorno ali i blagoslovljeno, jer je imao veliku čast da i ove godine međugorsku crkvu ukrasi božićnim jaslacima.

## Predavanjem fra Ivana Hrkaća završene župne kateheze kroz došašće u 2022. godini

U dvorani sv. Ivana Pavla II. u Međugorju dana 21. prosinca održana je četvrta, posljednja župna kateheza kroz došašće u 2022. godini. Fratri iz župe Međugorje odlučili su ove godine održavati župne kateheze na temu došašća i Božića, a one su se održavale svake srijede nakon večernje svete mise u dvorani sv. Ivana Pavla II. U prvoj župnoj katehezi na početku došašća međugorski župnik fra Zvonimir Pavičić govorio je o vremenu došašća i o njegovom nastanku, u drugoj je fra Jure Barišić govorio na temu ispovijedi, u trećoj

župnoj katehezi fra Antonio Primorac govorio je o misama zornicama i o 'drugom dijelu došašća', odnosno o dijelu došašća koji se u Crkvi spominje od 17. prosinca pa nadalje, a u sinoćnjoj četvrtoj župnoj katehezi fra Ivan Hrkać govorio je o povijesti slavljenja Božića, te o nastanku i važnosti jaslca, posebno gledajući ih kroz oči svetoga Franje. U glazbenom dijelu nastupili su mladi iz Frame Međugorje koji su tijekom večeri otpjevali pjesme „Nebeska odozgor rosite“, „Dođi, dođi nam Gospode“, te „On dolazi da spasi vas“.



## Božićna priredba u dječjem vrtiću „Sveta Mala Terezija - Majčino selo“

Mališani iz dječjega vrtića „Sveta Mala Terezija“ u Majčinu selu su 20. prosinca održali svečanu božićnu priredbu. Djeca su pred svojim roditeljima, bakama i djedovima, braćom i sestrama, starateljima i tetama odgajateljicama od srca otpjevala niz božićnih pjesama, te su također kazala i brojne recitacije, pa su kod svojih bližnjih izmamili suze radosnice i dugotrajni pljesak. Prije samoga početka priredbe, nekoliko riječi svim okupljenima uputio je fra Dragan Ružić, ravnatelj Majčina sela, kazavši kako se, htjeli to ili ne, naša srca šire i rastu u ovom božić-

nom ozračju jer Bog dolazi u obličju malenoga djeteta. „To je nešto što je nama tako blisko i drago, i ne samo to, već Bog dolazi kako bi nam donio spasenje. Čovjek nakon prvog grijeha nije mogao sam doći do svog Oca nebeskog, zato Otac šalje svoga Sina Isusa Krista. Mi to otajstvo slavimo u Božiću, ali ujedno pripremamo se i za drugi Isusov dolazak. To je otajstvo, to je tajna da se Bog utjelovljuje. Svatko od nas ima potrebu razumjeti to otajstvo, a sveti Franjo je to učinio uprizorenjem jaslca u Grecciu, te će se dogodine slaviti 800 godina od toga čina. Danas ćemo vidjeti kako to čine naša djeca iz vrtića, a oni na svoj način doživljavaju otajstvo Božića i interpretiraju ga i tumače“, kazao je fra Dragan zahvalivši se svima na dolasku, kao i tetama odgajateljicama, te svima koji su pomogli da se ova priredba organizira, te je još svima zaželio sretan i blagoslovljen Božić.

„Mi smo danas imali u našem vrtiću proslavu Božića, djeca su imala prigodu da svoje roditelje razvesele svojim pjesmama i recitacijama, jer djeca su čista srca. Došli su roditelji u velikom broju u slavlju i veselju i ovom prigodom želim svima čestitati, a posebno našim župljanima iz Međugorja, čestit i blagoslovljen Božić i sretnu Novu godinu“, kazala je Darija Juričić, a nakon završetka priredbe, djeca su sa svojim bližnjima nastavila druženje u prostorijama samoga vrtića.



## Sveta misa polnoćka u Međugorju

**U CRKVI SV. JAKOVA** u Međugorju točno u ponoć slavljena sveta misa polnoćka kojoj je prethodilo molitveno bdijenje čiji je početak bio u 22:30h, a na molitvenom bdijenju klanjanje Isusu u Presvetom oltarskom sakramentu predvodio je fra Marin Mikulić. Svetu misu pred mnoštvom župljana i hodočasnika predslavio je fra Ivan Hrkać, župni vikar u Međugorju, koji je u prigodnoj propovijedi kazao da mi vjernici u ovoj svetoj i tihoj noći proslavljamo naš najradosniji blagdan, blagdan kada je Bog pohodio zemlju, blagdan kada je svemoguć, najveći i silni Bog obukao ljudsko tijelo i zaogrnuo se likom Djeteta.

„U ovoj svetoj noći razmišljamo o tome kako je vječni Bog ušao u vremenitost, u vrijeme, ograničen u ljudskom tijelu. U ovoj svetoj noći ne trebamo pričati

o bajci u Betlehemu, nego trebamo pričati o velikom milosrđu Gospodnjem, o velikom spasenju Gospodnjem, o onome da nam Bog učini velika djela, da je poslao Sina svoga da nas otkupi s jasnim zadatkom da spasi palog čovjeka, čovjeka koji je pao u grijeh. I u Isusu doživljavamo to spasenje i zbog Isusa smo se danas i ovdje okupili. Njegovi roditelj Marija i Josip nemaju gdje pronaći smještaj, nigdje za njih nema mjesta, svugdje su višak. I danas možemo sebe zapitati ima li mjesta za Mariju i Josipa, za Isusa, za tu Svetu Obitelj u našim obiteljima, u nama samima, u našim životima? Koliko je naše srce skućeno ili otvoreno za Svetu Obitelj, za Isusa“, kazao je fra Ivan dodavši kako mi imamo često potrebu svoje ljudske živote uljepšavati pred drugima da ispadne što ljepša naša životna priča, a tako često činimo i s Isusovim rođenjem u Betlehemu uljepšavajući taj događaj.

„Kao da je štalica neko bajno mjesto, kao da je to najbogatiji dvor, kao da tu nema hladnoće, kao da tu dijete nema gdje da se položi nego u jaslje. Ali ono što nas štalica uči i što nas uče jaslje je da naš život može biti i izgledati kao štalica, kao najsiromašniji život, kao neko najbjednije mjesto u životu zato što smo zaprljani grijehom, zato što ne dolazimo Gospodinu redovito, što pomalo bježimo od Gospodina,

što želimo nekad sami sebe spasiti iz svojih životnih okvira. Ali Gospodin ove svete noći želi ući u svako pojedinačno srce, želi doprijeti do svakog čovjeka na zemlji, i tada kada damo slavu Bogu tada nam Bog daje mir, ne samo neki vanjski i izvanjski mir, nego onaj puno veći mir, mir naše nutrine, mir našega srca, mir u sve naše boli, u sve naše rane, u sve naše patnje, mir u našu grešnu prošlost, mir u našu sadašnjost i mir da se ne bojimo svoje budućnosti ako smo uz Gospodina“, rekao je fra Ivan Hrkać kazavši i kako mi u jednoj našoj božićnoj pjesmi pjevamo da se Marija i Josip raduju gledajući Isusa i da njihov pogled, kao i pogled svakog roditelja kada vidi novorođenče, je pogled radosti.

„Iako u nama naše srce može biti ustreptalo, može biti preplašeno zbog budućnosti i svega onoga što nemamo, što vidimo da ne možemo dati djetetu, to je ono što su prolazili Marija i Josip, ali Isus zna njihov pogled, radosni pogled, pogled dok gledaju malo dijete, a vide silnog Boga, vide nadu ne samo u svom životu, nego nadu i spas za cijeli narod. To isto mi ovih dana trebamo pogledati, u malo djetesce Isusa i u njemu vidjeti i prepoznati nadu, prepoznati radost i spas za nas“, kazao je između ostaloga fra Ivan Hrkać te završio propovijed riječima:

„Isuse i ovoga Božića, kada nam ponovno dođeš, kada se tvoje bezazleno djetinje srce unatoč svemu zažari u nama, kada u svom neizrecivom povjerenju ponovno poželješ naše zagrljaje, posve naravnu usklađenost naših očiju, naših osmijeha i naših ganuća, učini čudo Isuse, čudo svoje ljubavi koje si proteklih tisućljeća nebrojeno puta učinio i u krajnjim oskudicama i u neizvjesnostima, i u razrušenim domovima i na ratištima. Pomozí nam Isuse da nadvladamo sve čime jedni druge ranjavamo, sve čime tebe ranjavamo, i daj da budemo djeca, djeca našeg zajedničkog Oca. Daj Isuse da ti uistinu budemo braća i sestre koji će srbiti o tebi, u kojima će zaživjeti tvoje djetinje srce, živjeti za druge. Nauči nas životu za druge, i danas i sutra i svakoga dana. Amen.“







# Božić u Međugorju

U župi Međugorje svečano je proslavljen najradosniji kršćanski blagdan Božić. Svete mise na hrvatskom jeziku slavljene su toga dana u 7, 8, 11 i 18 sati, a u područnim crkvama u Miletini, Vionici i Šurmancima u 10 sati. Svečanu svetu misu u 11 sati u crkvi sv. Jakova pred mnoštvom župljana i hodočasnika predslavio je međugorski župnik fra Zvonimir Pavičić. Nakon završetka svete mise božićno čestitanje i zajedničko druženje župljana održalo se na temeljima stare crkve. Na dobro Vam došao Božić i sveto porođenje Isusovo!



Božićna poruka međugorskog župnika fra Zvonimira Pavičića:

## Pripravimo Gospodinu dom u našim srcima

„Slavimo rođenje Sina Božjega, našega Otkupitelja. Isus je rođen u neznatnom gradu, u siromašnim uvjetima, daleko od očiju javnosti. Njega su mogli vidjeti oni koji su bili ponizna srca i oni koji su se odgovorili na Božji poticaj. Njima je Bog podario neizrecivu milost da svojim očima gledaju njegova Sina. I nama danas Isus dolazi u jednostavnosti. Traži maleno, ponizno srce u koje će se moći nastaniti. Stoga pripravimo Gospodinu dom u našim srcima. Odbacimo sve ono što je Boga nedostojno, a zovimo ga k sebi pravednim životom, poput Marije i Josipa. Priđružimo se pjesmi anđela i pjevajmo slavu Bogu na visini i donosimo mir ljudima na zemlji! Svojim rođenjem Isus je na otajstven način spojio nebo i zemlju. Tako se dogodila divna razmjena nebeskog i zemaljskog. Uzeo je naše smrtno tijelo kako bi nam kroz njega darovao nebesku neraspadljivost. Upravo je to izvor naše božićne radosti. Dok budemo darivali jedni druge ovoga Božića, neka nam srce promišlja o toj divnoj razmjeni, o tom velikom Daru, o Sinu Božjemu, koji je za nas postao Emanuel – S nama Bog. Svim župljanima, hodočasnici i ljudima dobre volje, želim da Božić donese obilje radosti i Božje milosti, da ga proslavite u miru i sa svojim najmilijima! Na dobro vam došao Božić i sveto porođenje Isusovo!”



Božićna poruka apostolskog vizitatora s posebnom ulogom za Župu Međugorje mons. Alde Cavallija:

## Bog je došao među nas da bi nas učinio sličnima sebi

„Bog je tako ljubio svijet, naš svijet, da je dao svoga Sina, da bi umro za nas, da bi živio za nas, da bi uzeo naše grijehe, da bi ih oprostio i da bi uvijek bio s nama u Duhu. Ako ovoga Božića želimo živjeti Gospodina Isusa Krista unutar nas, ako želimo da se On rodi i ponovno rodi u našem srcu, u svakome djelu, u svakoj riječi, u svakom odnosu prema nama samima i prema drugima, zapitajmo se: Kada bi Gospodin bio na mome mjestu, što bi učinio? Ako bi na mome mjestu bio Gospodin Isus, što bi rekao? Ako bi na mome mjestu bio Gospodin Isus, kako bi se ponašao prema ovim osobama ili drugima? Bog je došao među nas da bi nas učinio sličnima sebi. Ako želimo živjeti kao On, zapitajmo se: Što bi Isus učinio da je na mome mjestu? Sretan Božić svima!”





Božićna poruka provincijala Hercegovačke franjevačke provincije fra Joze Grbeša:

## Božić nam govori kako je čovjek Bogu središte svega stvorenoga

„Dragi prijatelji! Gospodin vam dao svoj mir! Božić nam govori kako je čovjek Bogu središte svega stvorenoga. Središnja osoba i smisao Franjina života bijaše utjelovljeni Krist. On ga je susreo. Taj susret ga je promijenio. Od tog susreta Franju zanima samo on. Od njega sve polazi, za njega se sve odriče, u njemu se sve nalazi. Fasciniran je spoznajom kako je Bog postao krhki, slabi čovjek. I tako razumije da je Bogu čovjek najvažniji. I nama mora biti!

U Kristovu životu posebno ga zadivljuje njegovo rođenje, siromaštvo utjelovljena, divi se Riječi koja postaje krhkom u čovjeku, slavi Božić više nego bilo koji drugi blagdan. Božić naziva blagdanom nad blagdanima, pun slatkoće izgovara ime djeteta Isusa. Pravi prve jaslice u Grecciu, čiju veliku obljetnicu slavimo sljedeće godine. Otajstvo Boga

koji postaje čovjekom Franju je oduševilo. To otajstvo je tako zavolio te je i sam na kraju postao živa slika Krista. (1Cel 30, 84).

Franjo je zavolio Isusovu osobu, upravo u njegovom utjelovljenju i poniznosti, poistovjećujući se s isključenima i malenima, koje Isus naziva „najmanjima od ovih“ (Mt 25,40).

Franjo je slijedio Krista, stoga su Franju slijedili mnogi. Oni koji slijede Njega, njih se slijedi!

Franjo je vidljivo u život vratio prve jaslice, danas ih cijeli svijet o Božiću vraća u život.

Ničiji rođendan se ne slavi globalno kao Kristov. Franjo nas uči da i mi slijedimo siromašnog Krista, kako bi i s nama ljudi pošli prema istom Kristu.

Bog je uvijek dat, utjelovljen u svakom trenutku i prisutan onima koji znaju biti prisutni. Franjo Asiški je shvatio da život ima u svom središtu osobu koja ljubi. Ova metafizička i kozmička činjenica daje čitavom svemiru značenje, smjer i cilj! Ljubav je upravo smisao stvaranja! Budući da Bog voli, on želi da njegovo stvaranje također bude stvaranje ljubavi. Sv. Pavao nam govori kako je Krist „prvorodenac svega stvorenja“ (Kol, 1:15), a po John Duns Scotusu, franjevačka teologija revolucionarno tvrdi kako je utjelovljenje svrha stvaranja.

Razlog utjelovljenju nije grijeh, nego ljubav! Krist je remek-djelo ljubavi usred stvaranja stvorenog za ljubav. On ljubavlju rješava grijeh! Tako je Franjo vratio „krv i tijelo“ otajstvima kršćanstva, često „beztjelesnima“ i reduciranim na pojmove i silogizme u teološkim školama i knjigama, otvarajući vrata ljubavi! Vjeru i život tako povezuje ljubav.

Naš izbor stalno mora biti jasan kao sunce, čist kao mudrost! Izbor koji ljubi čovjeka. Ta ljubav prema svakom čovjeku rješava nas vlastitog interesa, sebeljublja, zavisti, ljubomore, grubosti, loših sjećanja i napasti biti važan, biti u pravu i biti prvi. Neka nam ovaj Božić bude početak novoga pokreta prema poniznom Kristu, kako bismo i mi postali dio revolucije boljega. Franji je bio dovoljan razlog Krist, neka bude i nama.

Mir vam i dobro. Sretan Božić!”



## Humanitarna akcija Franjevačkog svjetovnog reda Međugorje

Na četvrtu nedjelju došašća članovi Franjevačkog svjetovnog reda iz župe Međugorje su nakon jutarnjih svetih misa, u sklopu humanitarne akcije koju svake godine pred Božić organiziraju, dijelili pšenicu i kolače koje su sami napravili i prikupljali priloge za potrebite. Svijeća četvrte nedjelje došašća simbolizira ljubav, tako da su ovom akcijom željeli pružiti ljubav onima koji su u potrebi. Bogu hvala, mnogi župljani i hodočasnici radosno su se odazvali akciji, te je odaziv bio zaista velik, tako da su trećari sve napravljeno podijelili već nakon pučke svete mise. Članovi FSR-a Međugorje će s prikupljenim novcem pružiti pomoć najpotrebnijima da i oni ovaj Božić dočekaju s jednom brigom manje, tako da će naše malo njima donijeti puno!

„I ove godine mi članovi Franjevačkog svjetovnog reda Međugorje napravili smo oko 150 kutija kolača, kao i oko 150 zasijanih pšenica. Već četvrtu godinu zaredom nakon jutarnjih svetih misa smo davali mogućnost župljanima i hodočasnima da prisustvuju ovoj našoj humanitarnoj akciji, a poslije

završetka akcije sav prikupljeni novac ide potrebitima, odnosno pojedincima i obiteljima iz naše župe Međugorje. Ovom akcijom želimo uljepšati dane Božića koji slijede i da se svatko osjeća prihvaćen od strane naših župljana”, kazala je Vesna Ostojić, ministra Franjevačkog svjetovnog reda Međugorje, a nekoliko riječi s nama je podijelio i međugorski župnik fra Zvonimir Pavičić, koji je i duhovni asistent FSR-a Međugorje.

„Franjevački svjetovni red mjesnog bratstva u Međugorju, kao i nekoliko prijašnjih godina, i ove godine je organizirao ovu akciju u kojoj su naši trećari pravili kolače i sijali pšenicu koji se zatim nude vjernicima, a vjernici svojim prilogom pomažu siromašne u župi. Svake godine taj novac prosljedimo obiteljima kojima je baš potrebno, tako da i oni za Božić imaju dovoljno novca da mogu priuštiti barem ono što je osnovno. To je i sama bit humanitarne akcije da darujemo nešto od sebe kao dar drugima i da im osiguramo koliko toliko lijep Božić u tom materijalnom smislu”, kazao je fra Zvonimir Pavičić.

## Godišnje Gospino ukazanje Jakovu Čoli

Na posljednjem svakodnevnom ukazanju, 12. rujna 1998., Gospa je Jakovu Čoli rekla da će ukazanje imati jedanput godišnje i to 25. prosinca, na Božić. Tako je bilo i ove godine. Ukazanje je počelo u 14 sati i 18 minuta i trajalo je 8 minuta. Jakov je, nakon toga, prenio poruku:

„Draga djeco! Danas kada svjetlost Isusova rođenja obasjava cijeli svijet, na poseban način s Isusom u mojim rukama molim da svako srce postane betlehemska štalica u kojoj će se roditi moj Sin te da vaši životi postanu svjetlo njegova rođenja. Dječice, živite u nemiru i strahu. Zato, dječice, danas na ovaj milosni dan molite Isusa da ojača vašu vjeru i postane vladar vaših života jer, djeco moja, samo s Isusom u vašem životu nećete gledati nemir već moliti za mir i živjeti u miru i nećete gledati strah već Isusa koji nas oslobađa svih strahova. Ja sam vaša majka koja neprestano bdije nad vama i blagoslivljam vas svojim majčinskim blagoslovom.”



## Statistike za prosinac 2022.

Broj podijeljenih sv. pričesti: 100 000  
Broj svećenika koncelebriranih: 1885 (60 dnevno)

U protekloj 2022. godini podijeljeno je ukupno 1 522 600 sv. pričesti, a na sv. misama je koncelebriralo 36 706 svećenika.



## Nadbiskup Cavalli predvodio misu na svetkovinu Bogorodice Marije u Međugorju



Apostolski vizitator s posebnom ulogom za župu Međugorje nadbiskup Aldo Cavalli predvodio je središnje večernje misno slavlje 1. siječnja na svetkovinu Marije Bogorodice, Novu godinu i Svjetski dan mira u međugorskoj crkvi sv. Jakova.

U koncelecijaciji s mons. Cavallijem bilo je 26 svećenika, a u svojoj propovijedi nadbiskup Cavalli kazao je kako "pred Djevicom Marijom, Majkom Božjom, Crkva ovog dana moli od Boga, po Isusu, dar mira, danas slavimo Svjetski dan Mira".

"Neka pogled svoj Gospodin svrati na te i mir ti donese, to je blagoslov kojeg smo primili po prvom čitanju. Kada je Isus došao na ovaj svijet, donio nam je sjeme ljubavi i mira. Bog nas je toliko ljubio da je poslao svoga Sina kako bi nam darovao ljubav i mir", kazao je nadbiskup Cavalli, a osvrnuo se i na čitanje iz poslanice svetog Pavla Galaćanima, koji prikazuje kada, kako i zašto se Bog učinio nama sličnima.

"Kada se ovo dogodilo? Kada dođe punina vremena. Svemir i naš svijet, sve je doseglo svoju puninu kada se Bog, iz ljubavi, učinio pravim čovjekom. Kako se ovo dogodilo? Rođen od žene, rođen po zakonu. Uistinu je Bog postao nama sličan. Uistinu, Isus je pravi čovjek. Zašto je Bog postao nama sličan? Kako bi nam darovao Svoj Mir u oproštenju naših grijeha; kako bi nam darovao Svoju Ljubav jer nas je učinio svojom posinjenom djecom", kazao je nadbiskup Cavalli, koji nam je kao primjere iz današnjeg evanđelja stavio Mariju i pastire.

"Današnje Evanđelje nam predstavlja pastire, koji bez odgode odlaze i pronalaze Mariju, Josipa i Isusa i, nakon što su ih pronašli, naviještaju to drugima. Evanđelje nam danas predstavlja Mariju, koja čuva sve ove događanje, razmišljajući o njima u svome srcu.

Marija, koja čuva i razmatra u svome srcu otajstvo Isusa, je svima nama veliki primjer. Pastiri, koji odlaze na put, pronalaze Isusa i navješćuju ga, velik su primjer svima nama", zaključio je mons. Cavalli.

*Prirpemie: Mateo Ivanković*

## Blagdan Nevine dječice proslavljen u Međugorju

Crkva se 28. prosinca spominje Nevine dječice. Taj blagdan među pukom se zove i mladenci. Nevina dječica su ona dječica koja su svojim tek započetim životom obilježila Kristov dolazak na zemlju. Tadašnji kralj Herod, u strahu da bi ga novorođeni Kralj mogao ugroziti u njegovoj vladavini, dao je poubijati svu djecu do dvije godine života, jer se nadao da će među tom dječicom biti ubijen i sam Isus, no Bog je imao drugi plan. Nevinu dječicu, koja su dala život za novorođenog Krista, kršćani su odavno štovali kao prvomučenike. Stoga se na njihov spomendan u crkvi sv. Jakova u Međugorju s početkom u 15 sati slavila sveta misa za svu djecu. Tako su malena dječica sa svojim roditeljima, starateljima, bakama i djedovima ispunili međugorsku župnu crkvu na svetoj misi koju je predslavio međugorski župni vikar fra Ivan Hrkać, koji je za vrijeme propovijedi sišao s oltara te svoju propovijed govorio na sredini crkve želeći tako biti bliže dječici da bi im lakše prikazao značenje današnjega blagdana.

"Danas je jedan blagdan, blagdan djece, blagdan Nevine dječice i mi znamo da su sva djeca nevina, draga, nisu zla, dobra su, ali kada dječica odrastaju uz nas odrasle koji grijesimo tako i djeca mogu nekada postati pogana. Danas je fratar u crvenoj boji, a crvena boja je boja mučeništva. Vi curice volite crvenu boju, boju ruže, to je predivna boja, ali u Crkvi crvena boja označava one koji su kod Isusa, koji je tu u štatici, čiji smo rođendan proslavili, a zbog njega su neki ljudi, pa i mala djeca izgubili svoj život. Mi danas

nećemo tako izgubiti svoj život zbog Isusa, ali mi trebamo svojim riječima, svojim ponašanjem, svojim djelima biti Isusovi učenici, biti Isusova ljubljena djeca", kazao je fra Ivan Hrkać, te djeci objasnio kako je "Herod zato što se bojao Isusa, mislio se kako bi Isusa ubio jer se bio bojao malenoga djeteta, onoga djeteta koji je bio obećan da će spasiti Izraelski narod".

"On ga se bojao jer je mislio da će Isus kada naraste imati vojsku, da će vladati na nekom carstvu, da će biti snažni vladar s puno vojnika. No Isus nije takav bio, Isus je bio totalno drugačiji, ali su tada ljudi mislili da će on biti kao i svi ostali. Zato se Herod njega prepao i odlučio svu mušku djecu pogubiti, jako puno muške djece koja su se tek rodila i imala do dvije godine. Danas zapamtimo da mi svi, mala dječica i veliki, trebamo se pokloniti Isusu. A od koga ćemo to naučiti? Od pastira, mudraca – ona tri kralja, od mnoštva anđela. Sjećamo se što su anđeli pjevali Isusu? Slava Bogu na visini, a mir ljudima na zemlji. Obećat ćemo Isusu da ćemo biti dobra njegova ljubljena djeca", kazao je fra Ivan te pozvao djecu da poslije mise vide jaslice i pomole se.

"Tako ćete i kod svojih kuća svaki dan dok su jaslice u kući moliti se kod maloga Isusa. Pitajte mamu i tatu da vam izvade malo dijete Isusa da ga primite u svoje ručice i da mu lijepo pjevate 'Radujte se narodi'", poručio je djeci na kraju svoje kratke propovijedi fra Ivan Hrkać. Svetu misu svojim su pjevanjem uveličali članovi dječjega zbora „Golubići mira” pod vodstvom sestre Irene Azinović.



## Božićni koncert održan u Međugorju

U četvrtak 29. prosinca u dvorani sv. Ivana Pavla II. u Međugorju održan je veliki svečani božićni koncert. Bio je to zapravo župni koncert na kojem su nastupili zborovi, sekcije i klape koji djeluju u međugorskoj župi. U prepunoj dvorani nastupili su veliki međugorski župni zbor „Kraljica Mira” i mali župni zbor „Golubići mira” koje vodi s. Irena Azinović, zatim glazbena sekcija Frame Međugorje, muška klapa „Concordia”, ženska klapa „Mir”, Tamburaški orkestar „Misericordia” iz Šurmanaca pod vodstvom profesora Davora Markote,

gitaristi, te brojni solisti. Na početku večeri okupljenima se obratio međugorski župnik fra Zvonimir Pavičić koji je na početku svima zaželio sretan i blagoslovljen Božić, zahvalio se župljanima na velikom odazivu, a zatim im i uputio nekoliko riječi.

„Hvala vam što ste došli i što svojim slušanjem, pljeskom i pjevanjem podržavate rad zborova, rad sekcija, ali isto tako i što sa svojim pjevanjem slavite Boga. U došašću smo često spominjali kako to vrijeme treba biti malo smirenije vrijeme, ne pjeva se „Slava”, ne sviraju se neki



instrumenti, tako da bi na Božić bilo sve veličanstveno, da bi bilo to veliko slavlje kršćanskog naroda. Upravo i ovaj koncert je jedno slavljenje Božića. Isto ono što slavimo u Euharistiji, kako pjevamo i slavimo Boga, isto tako ovim koncertom želimo proslaviti Boga i želimo Bogu zahvaliti što se njegov Sin utjelovio, što nam je darovao spasenje. Dok budemo ovdje prisutni pjevajte pjesme koje znate, neće se nitko od izvođača ljutiti ako s njima pjevate, jer ovo je uistinu jedna lijepa prigoda kada mi kao hrvatski narod koji ima tako veliku i bogatu baštinu, bogatu riznicu božićnih pjesama, možemo pokazati sav svoj raskoš. Želim da ova večer uistinu bude večer slavljenja našega Gospodina i večer kada ćemo jedni drugima čestitati Božić i zaželjeti sve najbolje", kazao je fra Zvonimir Pavičić, koji se kasnije tijekom koncerta, zajedno s međugorskim župnim vikarom fra Jurom Barišićem pridružio na pozornici velikom zboru „Kraljica Mira”, a na kraju koncerta nakon zajednički otpjevane pjesme „Narodi nam se” svih sudionika, župljani i drugi gosti darovali su izvođačima velik i dugotrajan pljesak. Voditeljica programa bila je Sanja Pehar.



## Svetkovina Bogojavljenja u Međugorju

Crkva 6. siječnja slavi svetkovinu Sveta tri kralja ili Bogojavljenje. To je jedna od najstarijih kršćanskih svetkovina. Prema događajima opisanim u Evanđelju po Mateju, tri su kralja ili mudraca "s Istoka", prateći betlehemsku zvijezdu repaticu, došli u Jeruzalem pokloniti se novorođenom Isusu. Prvo dolaze kralju Herodu u Jeruzalem koji ih „ljubazno“ prima i govori im neka mu jave kada nađu novoga kralja tako da mu se i on može doći pokloniti. Mudraci zatim odlaze u Betlehem, nalaze novorođenog Isusa u štatici te mu se klanjaju i daruju mu darove: zlato, tamjan i smirnu. Zatim se, upozoreni od anđela na Herodove namjere, vraćaju u svoje zemlje drugim putem.

Tako su se na svetkovinu Bogojavljenja svete mise u župnoj crkvi u Međugorju slavile u 7, 8, 11 i 18 sati, a u područnim crkvama u Miletini, Vionici i Šurmancima u 9 sati. Na svim svetim misama je obred blagoslova soli i vode. U 11 sati u crkvi sv. Jakova u Međugorju svetu misu predslavio međugorski župni vikar fra Jure Barišić. On je na početku svete mise



blagoslovio sol i vodu, kazavši tijekom obreda kako „ovaj blagoslov vode sjeća nas Krista, vode žive. Sjeća nas i sakramenta krsta po kojem smo se preporodili iz vode i Duha Svetoga. Kad god dakle budemo ovom vodom škropljeni ili se njome ulazeći u crkvu ili boraveći kod kuće, poslužimo sa znakom križa, Bogu zahvaljujemo za njegov neizreciv dar. I molimo njegov blagoslov da sakrament krsta koji smo primili s vjerom svetim životom posvjedočimo“. U svojoj prigodnoj propovijedi fra Jure Barišić osvrnuo se na današnje evanđelje, kazavši na početku kako mnogi postavljaju pitanje kako pronaći Boga, da li Bog postoji i da li je moguće do njega?

„I ovo pitanje o Bogu i potraga za Bogom je utkana u svakog čovjeka. Svatko od nas, htjeli mi to priznati ili ne, ćemo se u životu bar jednom zapitati postoji li Bog i kako do njega doći. Nažalost, ovo pitanje netko će postaviti tek kada ga zadesi nekakva tragedija kao bolesti ili druge životne nesreće. Međutim, bilo kako bilo naša čežnja za Bogom je uvijek u nama zato što nas je sami Bog stvorio na svoju sliku i priliku i usadio je u nas čežnju da ga tražimo. Kao što postoji ona prelijepa izreka da svi putevi vode do Rima, tako i sva naša potraga za istinom, za dobrim i plemenitim vodi prema Bogu. Upravo

o jednom takvom putu i pronalasku Boga nam govori današnja svetkovina Bogojavljenja – Tri kralja ili kako mi to u našem narodu kažemo vodokršće“, kazao je fra Jure Barišić kazavši kako je u slici mudraca ili kraljeva koji dolaze iz istoka pokloniti se novorođenom kralju prikazan hod čovječanstva, odnosno hod pojedinog čovjeka prema Bogu.

„Razlika između mudraca i kralja Heroda je ta da su mudraci željeli naći dijete da mu se poklone i da ga darivaju, dok Herod želi saznati gdje je dijete kako bi ga uklonio, ubio i sebi sačuvaao kraljevsko prijestolje. Heroda vodi oholost i pohlepa, što rađa strahom i nasiljem, a mudrace vodi želja za istinom, jer se kaže kako se mudrost uvijek nalazi u istini... Mudraci su puni darova, Herod je u kraljevskoj palači u svojoj raskoši, a Isus je u jaslama. Isus je okružen Marijom, Josipom, nekolicinom prolaznika, pastira i životinja. I ako sagledamo cijeli Isusov život vidjet ćemo kako je živio jednim poniznim životom, u skromnosti, kako čak ni pod križem nije bio silan narod, tek poneki – žene,

njegova majka i ljubljani učenik Ivan. To nam govori da oko Isusa nema gužve, da je malo onih koji istinski žele doći i pokloniti se Isusu. Malo je onih koji će ostaviti svoje poslove, svoje hobije, svoja uživanja kako bi došli i kako bi mu se poklonili. Mi se kršćani moramo uvijek pitati mogu li ostaviti sve i poći za Isusom? Je li mi Isus važniji od svega? Mudraci nam ovdje otkrivaju kako je u Isusu pravo blago, pravi dar, kako je u njemu prava mudrost i kako nema ničeg važnijeg od njega“, kazao je fra Jure Barišić te na kraju propovijedi kazao kako su se mudraci nakon susreta s Isusom odlučili vratiti kući drugim putem, ne istim putem.

„U ovome se krije možda i najljepša poruka današnje svetkovine, a ta je kada se istinski susretne Boga i kada ga se doista primi u svoje srce, kada mu predamo svoj život, onda više ništa ne može biti isto, i zato se ne može ići starim putevima, niti se možemo vraćati starim stazama. Najbolji znak da smo susreli Isusa jest naše obraćenje, naša promjena života, a to znači promjena svih naših stavova, pogleda, misli, riječi i djela. Jer tada pazimo da živimo ne na svoj način, nego na način kako to Isus od nas očekuje“, kazao je fra Jure Barišić.

*Pripremili: Mateo Ivanković i Velimir Begić*



Tijekom posljednjega dana 2022. godine u Međugorju su boravili brojni hodočasnici iz Italije, Njemačke, Austrije, Poljske, Češke, Francuske, Engleske, SAD-a, Španjolske, Južne Koreje, Ukrajine, Hrvatske, Bosne i Hercegovine... Molitveno bdijenje u crkvi sv. Jakova u Međugorju pred svetkovinu Blažene Djevice Marije Bogorodice počelo je u 22 sata klanjanjem Isusu u Presvetom oltarskom sakramentu kojega je predvodio fra Marin Mikulić, a nakon toga uslijedilo je svečano misno slavlje u 23:30 sati, kojim se i ušlo u novu građansku godinu. Svetu misu predslavio je fra Jozo Grbeš, provincijal Hercegovačke franjevačke provincije. S njim je u koncelebraciji bio 112 svećenika.

„Braćo i sestre, godina je još jedna iza nas, mijenjamo kalendare, analiziramo sebe i svoje događaje i ljude, države i pojedince. Tražimo objašnjenja, govorimo Bogu hvala i nadamo se da ćemo bolje činiti, razmišljati i živjeti u godini koja otpočinje svoju nepoznatu putanju. Dobro je spremiti se za put, jer sutra pripada onima koji se pripremaju danas. Ako želimo novi i bolji način života to onda znači novi način razmišljanja, a novi način razmišljanja je plod Duha... Kako reče veliki Benedikt XVI. kojega Gospodin danas pozva k sebi: „Onaj koji ima nadu on živi drugačije“. Tajnu i veličinu vremena vječnosti, života i Boga samoga možemo razumjeti samo poniznim a ne oholim

stavom. To nam tako nježno životom tumači Majka Betlehema, Žena Nazareta, Gospa svih vremena i ovoga ovdje. Dragi prijatelji, odlasci govore nešto o vječnosti a dolasci o ljubavi. Nova godina je, dakle, vremenska prekretnica označena svečanim zaptvaranjem jednog razdoblja završene prošlosti i otvaranjem novoga i nepoznatoga“, kazao je na početku svoje propovijedi fra Jozo Grbeš, te dodao kako su naša osobnost i originalnost dar Boga Stvoritelja.

„Ljudi koji su uvučeni sami u sebe izgledaju poput malenog paketića, dok ljudi koji su otvoreni i darežljivi razumiju sebe kao dio velikog i veličanstvenog. Sebičnosti je izvor svih zala ovoga svijeta, zbog sebičnosti nastaju zavisti, ljubomore, preziri, mržnje, svađe, psovke i svi sukobi u svim generacijama i u svim vremenima. Bića smo koja primamo, stoga nam je davati kako bi nam život bio autentičan. Autentičnosti nikada nema u sebičnosti, zato nam je poziv jednostavan – budimo ljudi ljubavi. Ljubav je središte kršćanstva, ljubav je jedini recept protiv sebičnosti i svakoga zla ovoga svijeta. Ljubav je Kristu temelj sveg života. On je

Molitveni doček Nove godine u Međugorju

# Budimo ljudi ljubavi

ljubavlju liječio, ljubavlju prašao, ljubavlju razumijevao, samo ljubav poznaje i razumije. I zbog te ljubavi koja nosi Božje ime naš izbor mora biti samo ljubav“, naglasio je fra Jozo Grbeš, te kazao kako je ljubav središte života i svemira, vremena prošlog i budućeg, posebno se osvrnuvši na obitelj.

„Obitelj i prijatelji su nam dar Božji, čisti dar. Nemojmo ga se lako odreći. Obitelj je mjesto gdje sreća prebiva, ono mora biti mjesto ljudi koji nas razumiju, a razumiju nas samo oni koji nas vole. Ili kao što reče Majka Terezija: „Što možete učiniti za mir u svijetu? Idite kući i volite svoju obitelj“. Snaga vjere? Vjerujte u Gospodina, ta vjera u Gospodina čini život vrijednim življenja, jer vam vjera u Boga daruje spoznaju kako ste i vi dio nečega većega što je puno veće od tebe i od mene. Vjera u Krista daruje smisao koji kaže da na našem putu nismo sami. Netko tko je blizak Bogu, on zaista ima moć, on može pobijediti zlo koje nagrizava svijet. Kao što je Benedikt XVI. proveo život tražeći Isusovo lice, i nama je znati, kako on kaže, da vjerovati nije ništa drugo nego u tami svijeta

„Ostati isti nije dio čovjekova putovanja, ne možemo ići naprijed ostajući na istom mjestu. Čovjek je biće tranzicije, stalnog prijelaza od lošega prema boljem, od boljega prema savršenijem. Ova noć nam govori da postanemo svjesni kalendara. On stalno ide naprijed, on svaki dan vrti nove brojeve i nove datume. Ako godine idu naprijed, pitamo se možemo li i mi? Toliko naše energije, vremena i novca troši se u održavanje udaljenosti jedni od drugih. Zanimljivo, mi nosimo u svojim džepovima ključeve, ne toliko da mi možemo ući negdje, nego da drugi ne mogu ući. Pa pitamo se, možemo li postati oni koji otključavaju, otvaraju, povezuju, dijele i čine svijet ljepšim i boljim“, kazao je fra Jozo Grbeš, te svoju propovijed završio riječima:

„Večeras u ovoj noći vremenskog prijelaza pitamo se kakve tragove ćemo ostaviti iza sebe ove nove godine. Što je bitno, a što nebitno? Što sam ja, a tko bih ja mogao biti? Jesam li kopija ili original? Gospodin me je stvorio originalnim, jesam li ja izabrao put koji kopira druge osobe, živote i postupke ili znam tko sam? Razlika originala i kopije jest razlika bitnog i nebitnog, dobrog i lošega, pravoga i krivoga. Ako želimo, zaista ako želimo, stvarno ako želimo ovu noć u Međugorju – ova noć može postati, zaista, prvi dan ostatka našega života. Sve nakon ove noći može biti drugačije. Taj najvažniji korak našega života učiniti ćemo samo onda ako Kristovu zapovijed ljubavi uzmemo ozbiljno. Večeras i svaki dan našega života, ako nam večeras bude njegov prvi dan, ostatak života bit će velika radost. Neka nam bude tako, i meni i vama, i vama gdje god jeste noćas i gdje ćete biti sutra. Amen“.

dodirnuti Božju ruku i na taj način u tišini čuti riječ i vidjeti ljubav“, kazao je fra Jozo Grbeš te pozvao sve vjernike da od večeras ne ostanu isti.

„Ostati isti nije dio čovjekova putovanja, ne možemo ići naprijed ostajući na istom mjestu. Čovjek je biće tranzicije, stalnog prijelaza od lošega prema boljem, od boljega prema savršenijem. Ova noć nam govori da postanemo svjesni kalendara. On stalno ide naprijed, on svaki dan vrti nove brojeve i nove datume. Ako godine idu naprijed, pitamo se možemo li i mi? Toliko naše energije, vremena i novca troši se u održavanje udaljenosti jedni od drugih. Zanimljivo, mi nosimo u svojim džepovima ključeve, ne toliko da mi možemo ući negdje, nego da drugi ne mogu ući. Pa pitamo se, možemo li postati oni koji otključavaju, otvaraju, povezuju, dijele i čine svijet ljepšim i boljim“, kazao je fra Jozo Grbeš, te svoju propovijed završio riječima:

„Večeras u ovoj noći vremenskog prijelaza pitamo se kakve tragove ćemo ostaviti iza sebe ove nove godine. Što je bitno, a što nebitno? Što sam ja, a tko bih ja mogao biti? Jesam li kopija ili original? Gospodin me je stvorio originalnim, jesam li ja izabrao put koji kopira druge osobe, živote i postupke ili znam tko sam? Razlika originala i kopije jest razlika bitnog i nebitnog, dobrog i lošega, pravoga i krivoga. Ako želimo, zaista ako želimo, stvarno ako želimo ovu noć u Međugorju – ova noć može postati, zaista, prvi dan ostatka našega života. Sve nakon ove noći može biti drugačije. Taj najvažniji korak našega života učiniti ćemo samo onda ako Kristovu zapovijed ljubavi uzmemo ozbiljno. Večeras i svaki dan našega života, ako nam večeras bude njegov prvi dan, ostatak života bit će velika radost. Neka nam bude tako, i meni i vama, i vama gdje god jeste noćas i gdje ćete biti sutra. Amen“.

Na kraju svete mise vjernicima se obratio međugorski župnik fra Zvonimir Pavičić, zahvalivši se provincijalu fra Jozi Grbešu na dolasku i što je predslavio svetu misu kojom se ušlo u Novu godinu, a zatim je svim župljanima i hodočasniciima u ime svih fratara koji djeluju u župi Međugorje, te u ime mons. Alde Cavallija čestitao Novu godinu, dodavši: „U nju smo zakoračili slaveći Euharistiju i časteći Mariju Bogorodicu, neka nas njezin zagovor prati i u Novoj godini i svima izmoli mir. Sretna vam Nova godina“.



# Tragom jedne ZABLUDE

Utorak je, 30. lipnja 1981. godine. Sedmi dan od početka izvanrednih događaja. U Bijakovićima je od ranoga jutra prisutna neka napeta neizvjesnost. Milicija je već stigla, a tu su i pojedini službenici s različitih razina vlasti tadašnje države koja pošto-poto želi spriječiti okupljanje naroda na brdu. To što je čitavu situaciju držalo posebno napetom bilo je pitanje kakvu su strategiju sada osmislili da onemoguću ljudima odlazak na brdo i kako će se danas, nakon što su ih prethodnih dana vodili po liječničkim pregledima, odnositi prema djeci-vidiocima? Njihove obitelji već su bile izložene pritiscima i prijetnjama. Na općinskim sjednicama ozbiljno se razgovara o tome da se djecu otpremi u „duševnu bolnicu“.



MICA ŠARAC

## DAKLE, TAJ 30. LIPNJA JE OD RANOGA JUTRA NAGOVJEŠTAVAO DA ĆE BITI DRAMATIČAN.

I doista, toga dana prvi put djeca nisu otišla u predvečerje na brdo iznad Bijakovića. O razlozima njihova nedolaska na mjesto dotadašnjih ukazanja zaživjela je jedna interpretativna verzija čiju autentičnost svih ovih godina nitko nije propitivao, a ona bi otprilike ovako glasila: želeći prekinuti praksu okupljanja naroda u vrijeme ukazanja, ondašnji režim je odlučio na jedan dan maknuti djecu izvan mjesta, instruiravši dvije službenice da djecu utrpaju u automobil i što duže vozaju uokolo po Hercegovini kako ne bi došli na uobičajeni termin susreta s Gospom.

Da su ovu verziju s navodno instruiranim službenicama i vidio i s vremenom prihvatili istinitom, može se zaključiti iz Mirjaninih i Vickinih naknadnih osvrta na ovu epizodu. Tako Mirjana piše da su im toga dana prišle dvije žene, Mica i Ljubica, koje su im se predstavile kao socijalne radnice, rekavši da „tajna milicija“ po naredbi iz Beograda planira doći po njih, pa im predložile da negdje odu s njima. I napravili su, uz zadržavanja na nekoliko mjesta, širi krug oko Međugorja, vozeći se preko Čitlu-



Foto: Arhiv JCM

ka, Žitomislića, Počitelja, Čapljine, slapova Kravice, Ljubuškoga i na Cerno, gdje su se na zahtjev djece zaustavili i imali ukazanje. Nakon opisa događaja na putu, Mirjana ovako zaključuje tu višesatnu epizodu:

„Kasnije smo saznali kako su Ljubica i Mica slijedile naredbe vlasti da nas toga dana odvedu iz Međugorja. Neki mještani su bili ljuti, ali ja sam znala kako su te žene samo radile svoj posao, kao što je i svatko u komu-

nističkom sustavu morao činiti.“ I Vicka u razgovoru s fra Jankom Bubalom navodi kako su po njih došle „neke dvije djevojke oko dva popodne“ i ponudile im da se malo provozaju autom. „Ne misleći ništa“, kaže Vicka dalje, „mi smo se spremili i pošli“, da bi već na putu „uvidili da smo se prevarili što smo pošli na tu šetnju jer nam se na kraju učinilo da su nas one tako povele samo da ne mogemo na Podbrdo Gospi.“

Jedna od dviju djevojaka nije mogla biti nepoznata vidiocima. Mirjana (Mica) Ivanković je iz Bijakovića i u to je vrijeme radila u službi socijalnog rada u općini u Čitluku. Kao susjeda i rodica nekih od vidjelaca dobro ih je poznavala, a i oni nju. Vidali su se gotovo svakodnevno, zalazili u kuće jedni drugima. U svojoj knjizi vidjelica Mirjana je napisala kako je „prepoznala Micu“ koja je „živjela u Bijakovićima u samomu podnožju brda“ te da je i „Vicka poznavala Micu i vjerovala joj“ tako da se i ona, kaže, „osjećala ugodno što se tiče nje“, ali da je „bila pomalo sumnjičava glede Ljubice.“ Tko je bila Ljubica i zašto su vidioci (njih petero, bez Ivana) otišli toga dana njezinim autom na poslijepodnevnu vožnju? O tomu se dosta toga može saznati iz njihova večernjega razgovora sa župnikom fra Jozom Zovkom, po povratku s vožnje. Mirjana (Mica) je ispričala kako je uopće došlo do „izleta“ s autom izvan Međugorja: „Evo, da vam kažem kako je početak bio: ja sam danas cijeli dan po sjednici bila buduću da sam uključena u društveno-politički rad u općini, mada nisam član SK (Saveza komunističara, nap. I.Š.).“ Budući da je imala glavobolju, nastavlja dalje, nije „ništa htjela na sjednicama pričati, nego samo onako kad me je neko počeo provocirati... kad rekne da će djecu vodit u duševnu bolnicu. Kažem: ‘Što je vama; kad su djeca normalna, da polude tamo!’“ Zbog činjenice da im je bila susjeda i rodica, da je s njima bila u gotovo svakodnevnom kontaktu, da je s njima razgovarala, da je odlazila i na mjesto ukazanja, Mirjana (Mica) je, tvrdi, i sama bila izložena kritikama na radnom mjestu. Kritizirali su je zbog toga što je na „društveno-političkoj funkciji“, a tamo „širi neke glasine“. Ipak, htjela su iskoristiti njezino poznavanje s obiteljima vidjelaca, pa su je pozvali da i ona pođe razgovarati s djecom

...Mirjana piše da su im toga dana prišle dvije žene, Mica i Ljubica, koje su im se predstavile kao socijalne radnice, rekavši da „tajna milicija“ po naredbi iz Beograda planira doći po njih, pa im predložile da negdje odu s njima. I napravili su, uz zadržavanja na nekoliko mjesta, širi krug oko Međugorja, vozeći se preko Čitluka, Žitomislića, Počitelja, Čapljine, slapova Kravice, Ljubuškoga i na Cerno, gdje su se na zahtjev djece zaustavili i imali ukazanje.

i njihovim roditeljima. „Ja sam šutila na sve to“ (na kritike, nap. I.Š.), kazuje Mirjana (Mica) dalje fra Jozi, „I kasnije, kad su meni rekli da ja razgovaram s roditeljima, da razgovaram s djecom, ja njima kažem: ‘Ja svaki dan razgovaram s njima’...I oni su došli; ko ajde: bi li ja htjela ići s njima da mi razgovaramo s roditeljima. ‘Nema problema, ja ću ići’. Pored toga, ja idem kući i vidit ću njih, i razgovarat ću.“ Iz njezina odgovora fra Jozi ne može se zaključiti o čemu je trebalo obaviti razgovor s djecom i roditeljima, no tu bi nam moglo pomoći sjećanje bivšega inspektora Turudića koji je zapisao kako su on i još dvojica funkcionara dobili „važan zadatak o kojem su se dogovorili političari“: otići kod Vickine majke, Zlate Ivanković, te s njom i s ostalim roditeljima djece-vidjelaca dogovoriti „da se djeca toga dana ne uspinju na Brdo, već da u kući Vickine majke čekaju Gospino ukazanje.“ Doduše, Turudić piše da se to dogodilo 1. srpnja, a ne 30. lipnja. U svakom slučaju, nije sporno da je cilj vlasti bio spriječiti okupljanje ljudi na mjestu ukazanja. Obećavši, dakle, da će s razgovarati s njima, Mirjana (Mica) se povezla kući s Ljubicom, koja je tih dana bila na odmoru u rodnom kraju. Ljubica Vasilj je inače rodom iz Međugorja, a radila je u Sarajevu kao tajnica u zgradi tadašnjeg Izvršnog vijeća, gdje joj je otac Jozo, radeći tu kao portir, pronašao posao. U nedavnom razgovoru gospođa Mirjana naglasila mi je da joj je osobito žao Ljubice koja je poslije bila tako ocrnjena, a posve je slučajno upala u ovu priču. Budući da ona tada uopće nije vozila, na njezinu je zamolbu Ljubica pristala poći sa svojim autom na „izlet“ s djecom. A do „izleta“

PROŠLO JE VIŠE OD ČETRDESET GODINA OTKAKO DVIJE OSOBE NEPRAVEDNO NOSE STIGMU ZA NEŠTO ŠTO SU UČINILE U POSVE DOBROJ NAMJERI. „ONE SU“, DA NA KRAJU CITIRAM DARIJU ŠKUNCA KLANAC, „U KRONOLOGIJI OVIH DOGAĐAJA ODIGRALE ULOGU KOJA JE, ČVRSTO VJERUJEM, BILA U PLANU BOŽJEM.“ A O TOMU KAKAV JE TO PLAN BIO I ZAŠTO JE UPRAVO 30. LIPNJA 1981. (O)ZNAČIO SVOJEVRSNU PREKRETNICU IZVANREDNIH MEĐUGORSKIH DOGAĐAJA, VIŠE I KONKRETNIJE U SLJEDEĆEMU PRILOGU.

je došlo isto tako slučajno. Mirjana (Mica) je već u razgovoru s fra Jozom naglasila kako prije toga „ni riječi o tom nije bilo da djeca odu negdje“ i da to njoj nitko „nije sugerirao“. Iz njezina objašnjenja jasno proizlazi da je to napravila nakon razgovora s Vickinom majkom Zlatom, kod koje se, kako ističe, češće navraćala, „znajući kako se žena osjeća“ tih dana: kako zbog prijetnji da će djecu-vidioce odvesti u „duševnu bolnicu“, tako i zbog pritiska režima na njezinu obitelj s nakanom da oduzmu putovnicu Vickinu ocu Peri, koji je radom u Njemačkoj prehranjivao obitelj s osmero djece. Da je upravo ona zamolila Micu da pođe s djecom-vidiocima, potvrdila je nedavno i Zlata i prema njezinim riječima Mica je u čitavoj toj priči bila nepravedno ozloglašena. Zlata navodi da su dolazili „nama roditeljima da pustimo djecu, da će oni s njima malo prošetati“, ali da je ona inzistirala da s djecom bude i Mica: „Ona nije bila u planu da ide. Zato mi je žao što su je stavili u ‘crnu knjigu’. Ne treba nju tu gurati, jer ona nije bila u tome planu. Ona nije bila privržena partiji ni ničemu, nego je bila obična cura kao što su i naše cure bile obične, ali sam ja kriva što sam je ugurala u to“, kaže Vickina majka Zlata Ivanković.

Prošlo je više od četrdeset godina otkako dvije osobe nepravedno nose stigmatu za nešto što su učinile u posve dobroj namjeri. „One su“, da na kraju citiram Dariju Škunca Klanac, „u kronologiji ovih događaja odigrale ulogu koja je, čvrsto vjerujem, bila u planu Božjem.“ A o tomu kakav je to plan bio i zašto je upravo 30. lipnja 1981. (o)značio svojevrсну prekretnicu izvanrednih međugorskih događaja, više i konkretnije u sljedećemu prilogu.

ODGOVOR DON IVANU TURUDIĆU (2)

# „Duha ne trnite, proroštva ne prezirite. Sve provjeravajte: dobro zadržite. Svake se sjene zla klonite!“ (1sol 5,19-21).



KAO ČLAN OBIJU KOMISIJA, MOGU PO SAVJESTI REĆI DA JE NJIHOV RAD BIO VRLO POVRŠAN, ZAHVALJUJUĆI NAJVIŠE STAVU SAMOGA BISKUPA ŽANIĆA. UMJESTO DA ČLANOVE KOMISIJA POTIČE DA DOGAĐAJE ISTRAŽUJU NA LICU MJESTA, U SUSRETU I DIJALOGU S VIDIOCIMA I FRANJEVCIMA U MEĐUGORJU, ON IH JE ŠTOVIŠE ODVRAĆAO OD ODLASKA U MEĐUGORJE. ZAR VEĆ NIJE ČUDNO ŠTO NI JEDNA OD BROJNIH SJEDNICA KOMISIJE NIJE ODRŽANA U MEĐUGORJU, VEĆ SVE U PROSTORIJAMA ORDINARIJATA U MOSTARU, A NA NJIMA SE RASPRAVLJALO O MATERIJALIMA KOJE BI BISKUP UNAPRIJED PRIPREMIO ZA DOTIČNU SJEDNICU?



FRA IVAN DUGANDŽIĆ

Pravi znanstvenici su samozatajni i ponizni tražitelji istine, ne osporavajući drugima da i oni to čine. To bi trebalo posebno vrijediti za teologe koji moraju imati na umu da je teologija specifična znanost koja svjetlom razuma osvjetljuje predmet vjerovanja i u isto vrijeme produbljuje i potiče vjeru Crkve. Ugledni bečki dogmatičar Gilbert Greshake posebno naglašava upravo tu *crkvenost teologije* kad kaže: „Kao što je kršćanska vjera bitno crkvena vjera, tako i teologija kao znanost o vjeri mora biti crkvena, ako ne želi skliznuti u znanost o religiji, što znači da se treba kretati u kontekstu Crkve i u dijalogu s drugim vjernicima (i onima koji se bave teologijom) te tako služiti njihovoj vjeri.“

Pitam se, čemu ova prepiska? Očekivao sam reakciju don Ivana Turudića na moj tekst kojim sam popratio njegov u najmanju ruku neprimjeren i neukusan osvrt na nedavno održan Mariološko-marijanski kongres u organizaciji HMI-a u Međugorju, ali sam se nadao malo drukčijem odgovoru. Nakon što sam pomno pročitao tekst, shvatio sam da je to jalova prepiska koja ne vodi

ničemu, pa sam zamalo odustao od bilo kakve daljnje rasprave. Naime, u cijelom tekstu nisam našao ni jedan pravi odgovor na stvarna teološka pitanja vezana uz međugorski fenomen koji se više od 40 godina odvija pred našim očima i koji je pokrenuo vjerničke mase diljem svijeta, a od nas traži odgovor osjetljiv za sve one koji su u taj fenomen na bilo koji način uključeni, od vidjelaca preko župe Međugorje, franjevac koji u njoj pastoralno djeluju, pa sve do zadnjeg hodočasnika koji s vjerom i ljubavlju prema Bogu i Gospi pohodi ovo mjesto.

Umjesto toga, tu se docira o općem pitanju privatnih objava i o tome kako se Crkva u svojoj povijesti postavljala prema njima te o pravu mjesnoga biskupa Ratka Perića da o svemu tome ima svoje osobno mišljenje. Ta razina rasprave već odavno nije više ni aktualna ni bilo kome potrebna, osim onima koji slijepo niječu sve čemu crkvena javnost svjedoči više od 40 godina. Najkasnije slanjem Papina osobnog vizitatora u osobi pok. nadbiskupa Hosera Crkva je svima dala do znanja da je prepoznala dobre duhovne plodove Međugorja i

da ih želi zaštititi i nad njima dalje bdijeti. Na to su se hrvatski biskupi bili obvezali svojom izjavom na zasjedanju BKJ u Zadru 1991. godine, a što je biskup Perić, čija je uloga u svemu tome trebala biti najvažnija, svojim samovoljnim tumačenjem posvema poništio.

Ključno je pitanje zašto je Perić to učinio i tako se našao u sukobu s drugim biskupima, koji opet sa svoje strane nisu na to reagirali. Ipak, zahvaljujući najviše ulozi kardinala Ratzingera na čelu Kongregacije za nauk vjere i kasnijeg pape Benedikta XVI. Perić nije uspio u namjeri da Međugorje proglasi fratarskom izmišljotinom i prijevarom, niječući bilo kakav utjecaj onostranosti. Umjesto da uspije u svojoj namjeri, Perić je već odavno za Vatikan postao posve irelevantna osoba u donošenju suda o događajima u Međugorju.

Kad sam don Ivanu savjetovao da „izide iz Perićeve sjene“ mislio sam na to, ali i na nešto još važnije. Nije mi jasno kako i on i mnogi drugi ne mogu prepoznati Perićevu patološku opterećenost franjevcima, koja je bitno utjecala i na njegov pogled na Međugorje. Zato ću don Ivana podsje-

**OČEKIVAO SAM REAKCIJU DON IVANA TURUDIĆA NA MOJ TEKST KOJIM SAM POPRATIO NJEGOV U NAJMANJU RUKU NEPRIMJEREN I NEUKUSAN OSVRT NA NEDAVNO ODRŽAN MARIOLOŠKO-MARIJANSKI KONGRES U ORGANIZACIJI HMI-A U MEĐUGORJU, ALI SAM SE NADAO MALO DRUKČIJEM ODGOVORU. NAKON ŠTO SAM POMNO PROČITAO TEKST, SHVATIO SAM DA JE TO JALOVA PREPISKA KOJA NE VODI NIČEMU, PA SAM ZAMALO ODUSTAO OD BILO KAKVE DALJNJE RASPRAVE.**

titi, a neupućene čitatelje upoznati s nekim važnim činjenicama u pogledu Perićevih upornih pokušaja da u Rimu ocrni Međugorje i o reakcijama Rima na to.

**KLJUČNA ULOGA KARDINALA RATZINGERA, KASNIJEG BENEDIKTA XVI.**

Naglašavajući pravo mjesnoga biskupa da o privatnim objavama na području svoje biskupije izrekne sud o njihovoj autentičnosti, don Ivan Turudić kaže: „Koliko je poznato biskupi Žanić i Perić o međugorskom fenomenu su svoj sud na temelju rada Komisija provodeći savjetovane procedure više puta javno izgovorili i napisali.“ Ta tvrdnja samo naizgled odgovara činjeničnom stanju. Istina je da je biskup Žanić osnovao ne jednu već dvije komisije. Prvo je kratko postojala četveročlana, koju je potom proširio za devet novih članova, preuzimajući sam predsjedanje na njihovim sjednicama, što je po sebi neobično, ako rad komisije treba biti neutralan i objektivan.

Kao član obiju komisija, mogu po savjesti reći da je njihov rad bio vrlo površan, zahvaljujući najviše stavu samoga biskupa Žanića. Umjesto da

članove komisija potiče da događaje istražuju na licu mjesta, u susretu i dijalogu s vidiocima i franjevcima u Međugorju, on ih je štoviše odvratio od odlaska u Međugorje. Zar već nije čudno što ni jedna od brojnih sjednica komisije nije održana u Međugorju, već sve u prostorijama Ordinarijata u Mostaru, a na njima se raspravljalo o materijalima koje bi Biskup unaprijed pripremio za dotičnu sjednicu?

Još više sam se čudio Žanićevu požurivanju komisije da što prije završi svoj rad i da javnim glasovanjem svaki član dizanjem ruke izrazi svoj stav za ili protiv autentičnosti. Usprotivio sam se takvom načinu glasovanja i, uz podršku još nekolicine članova, postigao da glasovanje bude tajno i u pisanom obliku obrazloženo. To se dogodilo sredinom 1985. Biskup Žanić je sa svoje strane prethodno obećao da će rezultate glasovanja čuvati u tajnosti, jer komisija i tako ima samo savjetodavnu ulogu, a on kao mjesni biskup izriče mjerodavan sud. No kad je vidio da je većina članova glasovala negativno, odmah se time u javnosti počeo hvaliti, požurivši u Rim s tim rezultatima.

U Rimu ga je čekalo razočaranje, jer prefekt Kongregacije za nauk vjere kardinal J. Ratzinger, koji ga je u više navrata molio da ne žuri sa svojim sudom, nije prihvatio njegov negativan sud, već je cijelu stvar povjerio predsjedniku BKJ kardinalu Kuhariću, zatraživši od njega da formira novu komisiju koja će cijelu stvar proučavati ozbiljno i temeljito. Ratzinger je naime, otkako je 1982. došao na čelo Kongregacije pažljivo pratio što se zbiva u Međugorju i svojim vlastitim kanalima dobivao prave informacije.

To potvrđuje njegov čuveni dijalog s poznatim vaticanistom Messori-jem koji je objavljen u obliku knjige. Upitan od Messori-ja što misli o Međugorju, koje „stoji u središtu svjetske javnosti zbog opetovanih ‘ukazanja’, koja su, bez obzira jesu li istinita ili nisu – već privukla milijune hodočasnika, ali su i dovela do žalosnog sukoba između franjevac koji vode tu župu, i mjesnog Biskupa“, Ratzinger odgovara: „Na tom području danas je više nego ikada strpljivost načelo naše Kongregacije.“ Podsjetivši zatim kako ukazanja nisu nužna za kršćansku vjeru, jer

već imamo objavu koja je zaključena s Isusom Kristom, Ratzinger ipak naglašava kako ukazanja „između ostalog pokazuju da objava – premda jedincata, zaključena i prema tome nenadmašiva – nije nešto mrtvo, već nešto živo i vitalno. Uostalom, bez obzira na Međugorje, o kojemu ne mogu donijeti sud, budući se taj slučaj još uvijek proučava, jedan je od znakova našega vremena što se 'Marijina ukazanja' množe u cijelom svijetu.“<sup>1</sup>

Dok Ratzinger pokazuje otvorenost prema ukazanjima i privatnim objavama te preporuča strpljivost u ophođenju s njima, postavlja se pitanje, zašto don Ivan Turudić i njegov teološki uzor Ratko Perić imaju posve suprotan stav. Oni pritom zaboravljaju brojne pučke pobožnosti nastale na temelju privatnih objava, a u liturgiji Crkve neke vrlo važne svetkovine. Spomenimo samo svetkovinu Tijelova koju je Crkva uvela potaknuta privatnom objavom sv. Julijane iz Liègea ili svetkovinu Presvetog Srca Isusova nastalu na temelju Isusova ukazanja Margareti Alacoque.

O načinu rada komisije na razini BKJ u javnosti se nije ništa znalo. Znalo se samo da je za njenog predsjednika bio imenovan banjalučki biskup Franjo Komarica. Može se samo pretpostaviti da je i on Kongregaciji za nauk vjere slao neke zaključke koji nisu nigdje objavljeni. Početkom ratnih sukoba na području bivše države posve je zamro i rad te komisije, ako ga je uopće i bilo. Zadarska deklaracija je jedini dokument koji se može smatrati nekim plodom toga rada, a o daljnjoj sudbini te deklaracije sve je već rečeno. Zanimljivo je da njezin tekst nije nikad objavljen u službenim glasilima Vatikana, što bi moglo značiti da Vatikan nije bio zadovoljan ni njom.

#### ULOGA MEĐUNARODNE KOMISIJE KARDINALA CAMILLA RUINI-JA

Potvrdu za tu tvrdnju nalazim u činjenicima da je J. Ratzinger, sada u ulozi pape Benedikta XVI., 2011. zadužio kardinala Camilla Ruini-ja da osnuje Međunarodnu komisiju za proučavanje događaja u Međugorju. Komisija se sastojala od 11 visokih crkvenih prelata (kardinala i nadbiskupa) te 4

stručnjaka s različitih područja. Nakon četiri godine rada komisija je posebno istaknula važnost prvih 7 dana, za koje su članovi velikom većinom ustvrdili da imaju nadnaravni uzrok, a ostalo su ostavili daljnjem temeljitom proučavanju. Rezultate glasovanja na završnoj sjednici komisije, premda se izvješće smatra tajnim, objavio je vaticanist David Murgia u obliku male knjižice koja se u elektroničkom izdanju može naći i nabaviti na Amazonu<sup>2</sup>.

Tu su rezultati glasovanja predstavljeni kako slijedi: Esito della votazione riguardo alla soprannaturalità degli inizi del fenomeno Su queste basi, la Commissione Internazionale ha proceduto alla votazione – a scrutinio segreto – circa la questione an constat de supernaturalitate degli inizi del fenomeno, che ha dato il seguente risultato: su 15 presenti e votanti (11 Membri e 4 Esperti), 10 Membri e 3 Esperti: constat de supernaturalitate; 1 Esperto: nondum decernendum; 1 Membro: constat de non supernaturalitate. **Pertanto la Commissione Internazionale, a maggioranza, ritiene gli inizi del fenomeno di Medjugorje non ridicibili a sole dinamiche umane ma aventi un'origine soprannaturale.**<sup>3</sup>

Hrvatski prijevod talijanskog teksta i u zagradama latinskih izraza: Ishod glasovanja glede nadnaravnosti početaka fenomena na ovim osnovama, Međunarodna komisija prešla je na glasovanje – tajno glasovanje – glede pitanja “constat de supernaturalitate” (sigurno je nadnaravno) početaka fenomena, koje je dalo sljedeći rezultat: od 15 nazočnih glasača (11 članova i 4 stručnjaka), 10 članova i 3 stručnjaka: constat de supernaturalitate (sigurno je nadnaravno); 1 stručnjak: “nondum decernendum” (na može se još odlučiti); 1 član: “constat de non supernaturalitate” (sigurno nije nadnaravno). **Zato Međunarodna komisija, većinski, drži početke fenomena Međugorje nesvodivima na samo ljudsko djelovanje, već da imaju nadnaravno podrijetlo.**

Nije li indikativno da prigodom toga završnog glasovanja o Međugorju mjesni biskup Ratko Perić ni na koji način nije bio konzultiran. Dakle, sam sebe je diskvalificirao kao vjerodostojnog i mjerodavnog svjedoka.

#### ULOGA PAPE FRANJE

Kardinal Camillo Ruini je rezultate glasovanja prosljedio Kongregaciji za nauk vjere kojoj je na čelu bio kardinal Gerhard Ludwig Müller koji je, kako se čini pod utjecajem Perićeva prijatelja Manfreda Hauke-a, mariologa s Teološkog fakulteta u Luganu u Švicarskoj, bio obasipan negativnim informacijama o Međugorju. On je po svojoj dužnosti, nakon što sam prouči rezultate rada Ruini-jeve komisije, te rezultate bio dužan prosljediti papi Franji kojemu, nakon svega, kao poglavaru Crkve pripada pravorijek. Ali došlo je do nezavidne situacije unutar spomenutog trokuta Perić – Hauke – Müller, jer je glasovanje bilo suprotno njihovim očekivanjima i željama.

Kardinal Müller kao pročelnik Kongregacije za nauk

- <sup>2</sup> ([https://www.amazon.com/RAPPORTO-MEDJUGORJE-DOCUMENTO-COMMISSIONE-PONTIFICIA-ebook/dp/B084YHD2JM/ref=sr\\_1\\_2?crid=CXL8YGOVE01K&keywords=david+murgia+rapporto&qid=1666770623&qu=eyJxc2MiOiIwIjE5IiwicXNlIjoic04wMCIslInFzcCI6IjAuMDAifQ%3D%3D&srefix=david+murgia+rapporto%2Caps%2C198&sr=8-2](https://www.amazon.com/RAPPORTO-MEDJUGORJE-DOCUMENTO-COMMISSIONE-PONTIFICIA-ebook/dp/B084YHD2JM/ref=sr_1_2?crid=CXL8YGOVE01K&keywords=david+murgia+rapporto&qid=1666770623&qu=eyJxc2MiOiIwIjE5IiwicXNlIjoic04wMCIslInFzcCI6IjAuMDAifQ%3D%3D&srefix=david+murgia+rapporto%2Caps%2C198&sr=8-2))
- <sup>3</sup> MURGIA, DAVID. RAPPORTO SU MEDJUGORJE: IL DOCUMENTO SEGRETO DELLA COMMISSIONE PONTIFICIA (Il Segno di Giona Vol. 1) (Italian Edition) (Kindle Locations 834-849). Kindle Edition.

**BISKUP ŽANIĆ JE SA SVOJE STRANE PRETHODNO OBEĆAO DA ĆE REZULTATE GLASOVANJA ČUVATI U TAJNOSTI, JER KOMISIJA I TAKO IMA SAMO SAVJETODAVNU ULOGU, A ON KAO MJESNI BISKUP IZRIČE MJERODAVAN SUD. NO KAD JE VIDIO DA JE VEĆINA ČLANOVA GLASovala NEGATIVNO, ODMAH SE TIME U JAVNOSTI POČEO HVALITI, POŽURIVŠI U RIM S TIM REZULTATIMA.**

vjere odlučio je rezultate glasovanja zamagliti i tako od pape Franje sakriti istinu. Kad je Franjo otkrio taj komplot, Müller je izgubio njegovo povjerenje i doskora je bio bivši pročelnik Kongregacije. Rim je zamijenio svojom Bavarskom. A da bi Međugorje zaštitio od Ratka Perića, Franjo je tamo poslao svog osobnog vizitatora u osobi poljskog umirovljenog nadbiskupa Henryka Hosera, kojega je nakon njegove smrti naslijedio talijanski umirovljeni nadbiskup Aldo Cavalli. Njihova nazočnost u Međugorju znak je i jamstvo da Crkva cijeni dobre duhovne plodova Međugorja, a događanja koja još traju prepušta strpljivom promatranju i proučavanju. To je aktualni status Međugorja i od toga bi trebalo u svim raspravama polaziti, a ne pokušavati svim silama sve vratiti na početak.

Ne mogu proniknuti kakvi su osjećaji sadašnjeg biskupa Palića kad gleda da je u njegovoj blizini, u jednoj od njegovih župa, od Vatikana postavljen čovjek da bdije nad nečim što u toj biskupiji nije shvaćeno i prihvaćeno, i to kao nadbiskup u hijerarhiji jedan stupanj iznad njega. Mi franjevci u Međugorju nismo ponosni na to. Bilo bi nam draže da je Međugorje dio naše zajedničke duhovne baštine i da se u njemu možemo ponositi svojim mjesnim biskupom, a on u svijetu Međugorjem kao svojom župom koja je, zahvaljujući Gospi, postala župom svijeta. Put do toga može biti i dug i kratak. Sve ovisi o nama i našoj dobroj volji.

#### SVETI PAVAO KAO TURUDIĆEV KRUNSKI SVJEDOK

Zašto sam ipak odlučio reagirati na tekst don Ivana Turudića, najviše je kriv ili pak zaslužan sv. Pavao kojeg on citira na početku i na kraju svoga teksta, namjenjujući mu tako krunsku ulogu u potvrdi ispravnosti svoga

pristupa cijeloj problematici. Otkako sam se prije pedeset godina za potrebe svoje doktorske disertacije počeo intenzivnije baviti svetim Pavlom, on me je jednostavno zarobio i zato sam tužan što su njegova ljubav prema evanđelju, njegov apostolski žar u službi navještaja evanđelja i dubina njegove teološke misli premalo prisutni u Crkvi, što mu je u njoj nekako namijenjena rubna uloga. Zato mi je uvijek drago vidjeti kako se netko poziva na Pavla, kao don Ivan Turudić u svom odgovoru meni.

Nažalost to bijaše samo varljiv dojam na prvi pogled, jer čim počeh čitati shvatih da je pozivanje na Pavla u ovom slučaju sakaćenje njegove misli, prava izdaja. Zašto? Don Ivan započinje svoj tekst: „Sve provjeravajte: dobro zadržite, svake se sjene zla klonite!“ (1 Sol 5,21-22). Manje upućen čitatelj otvorit će Pavlovu poslanicu i doista će naći te riječi, ali možda neće odmah uočiti da je to samo završni dio Pavlove misli koja počinje s dva isto tako kratka retka prije toga i koja glasi: „Duha ne trnite, proroštva ne prezirite. Sve provjeravajte: dobro zadržite. Svake se sjene zla klonite!“ (1Sol 5,19-21).

Pavao time završava niz praktičnih opomena upućenih toj malo zajednici vjernika u Solunu, mahom obraćenika iz poganstva. Iako je prethodno imao velikih poteškoća u svojoj zajednici u Korintu s pravilnim služenjem darovima Duha (karizmama), Pavao se ne boji Duha i njegovih darova, već tu malu zajednicu hrabri da Duha ne trnu i proroštava ne preziru, već da sve provjeravaju, lučeći istovremeno dobro od zla. Bранеći postupke dvojice biskupa, Žanića i Perića u njihovu odnosu prema Međugorju, don Ivan je imao dobar razlog krivotvoriti Pavla. Njih dvojica su naime činili sve kako bi svako djelovanje Duha utrnuli, proročki govor ušutkali, da bi onda mogli reći kako ničega nije ni bilo.

Navodeći tako pojedine svetopisamske riječi, istrgnute iz užeg i šireg konteksta, može se doći do apsurdnih tvrdnja. Tako se primjerice starozavjetnom psalmistu može pripisati da tvrdi kako „nema Boga“, ako se uzme samo drugi dio njegove misli (usp. Ps 53,1). Isto tako se i Isusu može podvaliti koješta, ako se njegova riječ istrgne iz konteksta, kao primjerice: „Ta bit će odsada petorica u jednoj kući razdijeljena: razdijelit će se...otac protiv sina i sin protiv oca, mati protiv kćeri i kći protiv matere, svekrva protiv snage i snaha protiv svekrve“ (Lk 12,52-53). Uzeta sama za sebe, ta riječ se može shvatiti kao da je to bio cilj Isusova dolaska, a u kontekstu ona je ustvari upozorenje kakve mogu biti posljedice prihvaćanja i neprihvatanja njegova evanđelja unutar iste obitelji.

I završetak don Ivanova teksta zaslužuje kratki osvrt, pogotovo što opet navodi isti Pavlov tekst. On zaključno piše: „Na kraju, smatram dopuštenim propitivati privatne objave i sve što se njih tiče na temelju 1Sol 5,21-22 i cijelog Svetog Pisma, tradicije Crkve, vjerovanja, liturgije u *sintoniji* s naukom Crkve i samoga značenja pojm *kongres*. I bilo bi mi zadovoljstvo kad bi se zadržala akademska razina te se raspravljalo argumentirano a ne logičkom zabludom *ad hominem*.“

Don Ivan kao da se bori s vjerenjačama. Njemu nitko nije osporio pravo „propitivati privatne objave“, ali je on osporio pravo svim drugima u privatnim objavama otkriti i priznati nešto nadnaravno i za Crkvu korisno. Nadalje, ostaje zagonetka kako će mu to uspjeti na temelju širokog konteksta „cijelog Svetog Pisma“, kad u Pavlovu slučaju nije uzeo u obzir najuži kontekst, već ga svjesno zaobišao? Ako je to „akademska razina“ koju on zaziva, tada se svjesno odričem te razine. To me asociiralo na olovna komunistička vremena kada je bio ukorijenjen izraz „poštena inteligencija“, a to su bili oni kojima je ideologija bila važnija od znanstvenih argumenata. Čovjeku koji je mislio svojom glavom to je toliko išlo na živce da je svoj kritički intoniran tekst obojen hrvatskim domoljubljem izazovno potpisao s „nepoštena inteligencija“ (Božidar Viočić). Tako i ja više volim biti zajedno s nezalicama nego s don Ivanom na njegovoj „akademskej razini“.

Napokon! – mogli bismo uzviknuti kad dočita-mo zbirku ovih dokumenata koji su široj javnosti u ovome obliku i ovako cjelovito bili nedostupni a sabrani su ovdje na jednom mjestu. Dakle, napokon – audiat et altera pars! Neka se čuje i druga strana. Napokon se član dviju biskupskih komisija dr. fra Ivan Dugandžić, onodobno učitelj novaka na Humcu, a neko vrijeme i provincijski definator, pa potom od 1985. i duhovni pomoćnik u Međugorju, osmjelio izići u javnost s nama nepoznatim dokumentima. Kako je autor već u osmom desetljeću, zakoračio je u 78. godinu života, te kako je više od polovice članova prvih dviju Komisija u kojima je sudjelovao već s onu stranu, u vječnosti, zacijelo je htio otkriti (re-velare) i objaviti dio svoje pismohrane koji se tiče upravo međugorskoga fenomena te ponuditi čitateljima na prosudbu. (dr. fra Tomislav Pervan)



Sva izdanja možete kupiti na web stranici [www.medjugorje.store](http://www.medjugorje.store)

Knjigu možete naći u Suvenirnici Informativnog centra MIR Međugorje.

Za one koji u molitvi ne žele ostati na površini

# VRIJEME PARADOKSA

Foto: Ahtiv/ICMVM



FRA MARINKO  
ŠAKOTA

**N**edvojbeno je da je čovjek u nekoliko posljednjih stoljeća razvio znanost i tehnologiju dosegnuvši, ljudski govoreći, njihovo savršenstvo, a sve je to ostvario svojim razumom i radom.

No sve glasnije odjekuju pitanja: Kamo vodi taj i takav razvoj? Ostvarenju čovjekova bića? Ili u jednosmjernost (samo u trud za zemaljsko i materijalno)? Možda čak prema nekom ponoru? Je li smisao razvoja bezobzirni nemar prema prirodi koji potkopava temelje života na Zemlji? Ili sve ubojitije oružje koje je nepre-

kidna prijatna globalnome miru? Treba li čovjeku uopće stalni napredak za tako kratko životno razdoblje na Zemlji? Je li vrijedno takvo življenje u sve užurbanijem ritmu?

Uz ta, odmah se nameće i pitanje o uzrocima takva čovjekova ponašanja: Ne tvrdi li novovjekli čovjek da je sve to postigao jer se oslobodio Boga i postao samostalan, slobodan i sposoban raditi što hoće? No je li doista uspio i vodi li taj „uspjeh“ čovjekovu dobru?

Na to se nadovezuje i ključno pitanje usmjereno na budućnost: Može li čovjek promijeniti tijek razmišljanja i živjeti drukčije no što danas živi?

Teološkim rječnikom: Može li se čovjek obratiti i početi živjeti prema drukčijem naumu? Onomu Božjemu? Što bi takvo obraćenje priskrbilo čovjeku i kakvu bi promjenu izazvalo spram svijeta?

Razmišljamo o drukčijem načinu života. O nečemu što ovom svijetu i društvu nedostaje, a što se uvrštava u čovjekovu bit koju je u velikoj mjeri zaboravio, zanemario ili nedostatno razvio. U čemu je tajna *duboke* molitve? Što se događa s čovjekom kojemu uspije prodrijeti u dubine molitve? Kako se takav odnosi prema svijetu?

## MODERNIZAM

Nismo ni svjesni koliko nas svijet oblikuje! Mentalitet svijeta i ideologiju koja vlada u današnjem društvu Gospa naziva „modernizam“, jasno ukazujući na činjenicu da u pozadini stoji Sotona i njegov plan:

„Bog vam je dao milost da živite i štitite sve dobro što je u vama i oko vas, i da potičete druge da budu bolji i svetiji, ali i Sotona ne spava i preko modernizma svrće vas i vodi na svoj put.“ (25. 5. 2010.)

„Vi, dječice, molite i borite se protiv napasti i svih zlih planova koja vam preko modernizma Đavao nudi. Budite jaki u molitvi i s križem u rukama molite da vas zlo ne upotrijebi i ne pobijedi u vama.“ (25. 3. 2015.)

Istina je da je današnji, moderni čovjek u tehnološkom i znanstvenom smislu postigao značajan napredak. Razvio je do savršenstva tehnološka i komunikacijska sredstva, ali je zato potonuo u sve grublje nijekanje i gaženje istinskih vrijednosti kao što su život od začeca do smrti, obitelj i spol. Vrijeme u kojem živimo obilježeno je sve gušćim umrežavanjem komunikacijskim sredstvima (internetom i dr.), ali ujedno i vrijeme nikad dosad viđena udaljevanja čovjeka od čovjeka, dezorijentiranosti i mnogih primamljivo urešenih zamki u koje upadaju toliki ljudi. Mobitelom smo sve bliže ljudima i događajima koji se zbivaju negdje u svijetu, a sve smo dalje od sebe i bližnjih oko sebe. Posebice, sve smo dalje od Boga, svojega Stvoritelja, i od molitve! Ne bez razloga, Gospa nas upozorava:

„Vi, dječice, molite i borite se protiv materijalizma, modernizma i egoizma koje vam svijet nudi.“ (25. 1. 2017.)

Modernizam je majka relativizma koji pak jako utječe na ljude. Sve je relativno. Nema nepomičnih, vječnih vrijednosti. Vrijednosti ovise o interesima. Zato ih se može mijenjati i oblikovati onako kako se hoće. Takav duh zaklanja pogled od bitnih, vječnih vrjednota i preko medija i odgojnih ustanova oblikuje novi mentalitet – materijalistički, hedonistički i egoistički.

I Gospa govori o tom duhu: „U ovo vrijeme, kad se zbog potrošačkog duha zaboravlja što znači ljubiti i cijeniti prave vrjednote...“ (25. 3. 1996.)

## NOVE „VRIJEDNOSTI“ I STIL ŽIVOTA

Vrijeme modernizma, u kojem je jako naglašena sloboda, a pritom ušutkani svi oni koji drukčije misle (!), podsjeća na izraelski narod u času nakon što je izišao iz ropstva u slobodu i zatekao se u pustinji. Uskoro je taj izabrani narod zaboravio Boga koji ga je izveo iz ropstva i počeo sebi praviti zlatno tele kojemu će se klanjati.

Zar i mnogi današnji kršćani to isto ne čine? Zar nisu zaboravili svoj izvor u Bogu koji ih je u Isusu svojom ljubavlju i žrtvovanjem vlastita života izveo iz ropstva i tame u slobodu i svjetlo? Zar je današnji čovjek slobodan? Zar umjesto Boga nije sebi isklesao nova božanstva kojima se klanja i kojima služi?

Naše društvo naglašava riječi kao što su imati i posjedovati, što uzrokuje ovisnost o stvarima, stvaranje viška i ostavljanje čovjeka na površini doživljavanja. Gospa nas upozorava: „...vi ste, dječice, još daleko, navezani na zemlju i na zemaljske stvari.“ (25. 5. 2012.)

Mnogi imaju više no što im je potrebno za život. Takvi su slični čelavu čovjeku koji se trudi skupljati češljeve. Ne treba mu toliko, ali zbog nutarnje zarobljenosti i praznine traži uvijek sve više.

Naše društvo naglašava korisnost i iskoristivost stvari. Krilatica glasi: Iskoristi vrijeme. Svaki trenutak treba iskoristiti za nešto korisno. Uz to smo zasuti bezbrojnim ponudama i reklamama za proizvode koji se žele prikazati toliko korisnima i nužnima za život da se bez njih jednostavno ne može dobro živjeti.

U našem svijetu vlada duh uspjeha, učinkovitosti i proizvodnje. Vrijedan si ako si uspješan. Za ljude koji su pod utjecajem toga duha, molitva je gubljenje vremena, jer je nužno biti koristan, poduzetan i radin. Posebice to zaključuju oni koji smatraju da je vrijeme novac. Po njihovu mišljenju, mora se odbacivati sve ono što ne donosi materijalnu korist, a molitva je takva.

U današnjem vremenu jako se naglašavaju individualizam i kakvoća življenja. Moraš biti zdrav i lijepo izgledati. Sve drugo što ne odgovara tom načelu nije vrijedno pozornosti. I takav način razmišljanja ostavlja čovjeka na površini, ne dopuštajući mu uviđanje dublje stvarnosti: važnosti ljudskoga dostojanstva, a

ne jedino kakvoće življenja. A to je dostojanstvo nepovredivo od začeca pa do prirodne smrti. Čovjeka krasi dostojanstvo, vrijedan je poštivanja i njegov život ima smisla i onda kada trpi zbog invalidnosti, bolesti, siromaštva ili neuspjeha po ljudskim mjerilima.

Danas je na ljestvici vrjednota na vrlo visoko mjesto postavljeno uživanje kao cilj i smisao života. Krilatica glasi: Uživaj u ovom životu! Traži samo ono što ti je ugodno i što možeš postići bez muke, a izbjegavaj žrtvu i sve ono što ti je neugodno!

Današnje društvo teži prosudbi da stalno nešto mora biti zanimljivo. Ako nije zanimljivo, nije vrijedno pozornosti. Moramo stalno raditi, ispuniti vrijeme zabavom, sportom i ugodnim stvarima.

## BRZINA I BUKA

Današnji svijet obilježavaju brzina i buka. Svi smo pod „stresom“, u brzini. Jako smo napredovali u tehnici i znanosti. Izumili smo automobile, zrakoplove, rakete, računala i mobitele koji su sve brži. No, to je samo jedna strana medalje, a drugu dočarava činjenica što smo postali robovi tih izuma i što ostajemo bez daha. Termin za terminom. Stalno negdje žurimo i jurimo. Stječemo dojam da uvijek negdje kasnimo i da ne uspijevamo obaviti sve ono što smo zamislili. Stresan način života onemogućuje nam zastavljanje i smirivanje, zbog čega se ne možemo sabrati ni susresti sa sobom ni s Bogom.

Reinhold Stecher uočio je: „Svijet smo pretvorili u diskoteku.“ Buka se može opaziti posvuda: od automobila u sve gušćem prometu, motora, sirena, strojeva, zrakoplova, bučne glazbe u diskotekama i svatovima... Neke osobe, doduše, odlaze u prirodu, trče, voze bicikl ili hodaju, ali stavljaju slušalice u uši kako bi se zaglušili glazbom, ili stalno gledaju u mobitel. Priviknuli su se na buku, pa se u njima javlja otpor prema tišini, razmišljanju i molitvi. Čak se može govoriti o bijegu u buku.

U idućem broju: GOSPIN ODNOS PREMA SVIJETU I VJEČNOSTI

**U NAŠEM SVIJETU VLADA DUH USPJEHA, UČINKOVITOSTI I PROIZVODNJE. VRIJEDAN SI AKO SI USPJEŠAN. ZA LJUDE KOJI SU POD UTJECAJEM TOGA DUHA, MOLITVA JE GUBLJENJE VREMENA, JER JE NUŽNO BITI KORISTAN, PODUZETAN I RADIN. POSEBICE TO ZAKLJUČUJU ONI KOJI SMATRAJU DA JE VRIJEME NOVAC. PO NJIHOVU MIŠLJENJU, MORA SE ODBACIVATI SVE ONO ŠTO NE DONOSI MATERIJALNU KORIST, A MOLITVA JE TAKVA.**





PAULA TOMIĆ

# BUDIMO ISUSOVO SVJETLO I MIR JEDNI DRUGIMA!

Tako je tužno gledati kako ona stvarnost koja je izgledala tako sjajna, topla, mirisna, okićena i prelijepa u svojoj obojenosti duhom iščekivanja Božića i Nove godine, nakon vremenskog protoka od samo par dana, postane istrošena, siva i neinteresantna. Kao balon koji se u svojoj oholosti napuhao, a onda od svoje nemoći da usiše sav kisik svijeta, raspuknuo na komadiće smeća.

Ponovno se čovjek, kao nakon nekog euforičnog sna ispunjenog slavlja, jelom, druženjima, koncertima, našao sa samim sobom licem u lice. I tako će morati hodati ovih novih 365 dana. Kada si sam pred ovim vlakom vremena koji sve gazi, to izgleda tako zastrašujuće. Posebno u ovim vremenima u kojima je sve manje zajedništva i prijatelja. Ljudi nemaju vremena, strpljenja i više se ne znaju oko nečega truditi. Sve je postalo digitalno, na dugme i sve je brzo i potrošno.

„Poznajemo samo ono što smo pripitomili – reče mu lisac. Ljudi više nemaju vremena bilo što upoznavati. Kupuju već gotove stvari kod trgovaca. Ali, kako ne postoje trgovci prijateljima, ljudi više nemaju prijatelja. Ako hoćeš prijatelja, pripitomi me!”

Ovaj stari tekst iz poznate knjige Mali Princ i danas nam postavlja aktualno pitanje: Imamo li mi vremena da se damo pripitomiti i imamo li vremena i strpljivosti pripitomiti članove svoje obitelji i drage nam ljude oko nas? Znamo li se otvoriti i povezati? Što nam za to treba?

## HRANITI SE SVJETLOM

Gospa nam na Božić uvijek donosi malog Isusa. Možda nas s tim podsjeća kako i mi trebamo postati kao djeca, privijena uz Nju kao Majku, hraneći se njezinim mlijekom – Riječju Božjom kojom se i Ona hranila te ju pohranjivala i meditirala u svome srcu.

Ona nam pokazuje i kako je najvažnija stvar u našem životu, kao uostalom i životu svakog djeteta – ono čime se punimo! Čime hranimo naše tijelo, naš duh, našu psihu, naš um! Bit ćemo i postat ćemo ono čime smo se ispunili! Danas je tako snažan ovaj duh svijeta. Za čas te obuzme preko knjiga, medija, razgovora, glazbe... Začas se otruješ prolaznošću! Zato nam Gospa ponovno želi reći da se čvrsto usidrimo na hrani Božje riječi. Ona je jedini ispravan duh, smjerokaz, orijentir, pokretač... Ta Riječ koja se treba

utjeloviti i nastaniti u nama. Samo je Božja Riječ upotpunjena sakramentima prava hrana za život vječni. Hrana koja daje dušama svjetlo i koja mijenja srca, ali koju na žalost mnoga srca zbog svoje zatvorenosti i zatrovanosti ne uspijevaju primiti. (usp. „... mnoga srca su zatvorena pozivu svjetla koji mijenja srca.“ 25. 12. 2022.)

## HRANITI SE MIROM

I ponovno. Ona, Kraljica Mira, daje nam svoga Sina – Kralja Mira kako bi mi bili Njegov mir, kako bi nosili Njegov mir i s tim mirom bili ljudima svjetlo koje u tami svijetli i tama ga ne obuze.

Zašto Gospa tako jako i skoro uvijek na početku nove godine inzistira na miru? Zato što se samo u miru duše reflektira (odražava) vedrina i radost neba. (usp. „Danas vam nosim mog sina Isusa, da budete njegov mir i odsjaj vedrine i radosti neba.“ 25. 12. 2022.)

Čovjek misli kako mu je najvažnije zdravlje, najvažnija sreća, najvažnije blagostanje... Ali što sve to vrijedi ako nema mira u srcu? Ne može se pobjeći od bolesti, od tuge, od neimaštine... ali što sve to vrijedi i kako to podnositi ako nema mira u srcu? Samo se s Božjim mirom u kojem se odsijeva vedrina i radost neba mogu živjeti sretni i tužni trenuci od kojih će nam neizbježno biti satkana i ova 2023. godina.

Zato nam Gospa za Božić ponovno otkriva neupitni ključ života: – imati unutarnji MIR. Ali ne mir kao stanje – poput nirvane koju traže budisti ili transcendentnog mira koji traže oni koji prakticiraju jogu ili neke druge istočnjačke duhovnosti - mir kao emociju koja gradi jaki ego kojem je cilj ostvarenje vlastitog ja.

## HRANITI SE BLAGOSLOVOM

Naš katolički mir je osoba – Isus Krist, Kralja Mira: „S vama sam i molim za vas da se otvorite primiti Kralja Mira koji ispunja vaša srca toplinom i blagoslovom.“ (poruka 25.12. 2022.) On ispunja srca tako da ih zagrije toplina ljubavi

vi prema drugima i ta briga za druge donosi blagoslov. A cilj je da i mi sami postanemo blagoslov jer nam trebaju ljudi koji će usvojiti naviku da stalno blagoslivljaju. Dok smo sa svih strana napadani zlim željama i riječima, natapani razaranjem i mrakom, trebaju nam oni koji mole i poput svjetiljke stoje pred Bogom, da bi svaki čovjek u tom svjetlu našao put k Ocu.

Čim blagoslivljaš, ti postaješ dobar i kroz tvoj se blagoslov mijenjaju drugi. Blagoslov je početak čuda, mogućnost nemogućeg, svršetak pakla, pripitomljavanje čovjeka čovjeku, povezivanje duša i tijela i stoga početak neba i radanje novog čovječanstva.

Zato budimo blagoslov mira i svjetla, budimo Isusov mir jedni drugima kroz sve nadolazeće dane 2023. godine!



# KRŠĆANINE, UPOZNAJ SVOJE DOSTOJANSTVO!



MIRTA MILETIĆ

Poticajna je rečenica naslova, koju je izgovorio papa Leon Veliki u svojoj božićnoj propovijedi i vrijedi o njoj razmišljati. Aktualna je i danas. Posebno na početku nove kalendarske godine. Još jedna godina je pred nama. Novi izazovi i drugačije situacije koje od nas traže promjenu i rast. Novo vježbanje u ljubavi prema Stvoritelju i stvorenjima, ljudima koji će se pojavljivati na našem životnom putu. Nove šanse da živimo darovani život u svoj punini. Sto posto! Božićno otajstvo koje smo nedavno proživjeli stavljajući pred nas odgovornost i snagu za življenje ozbiljnijeg kršćanskog života. Slavlje jedinstvenog događaja rođenja Boga na zemlji ne može nas ostaviti ravnodušnima. Ne može nas ne taknuti, ne ganuti. Ne možemo ne odgovoriti na ljubav. Ljubav je uvijek plodna. Dijete rođeno u Betlehemu dokaz je velike Božje ljubavi prema nama nakon grijeha koji je posijao smrt u naše živote. Bog nas je oživio po Kristu i želi da po Njemu budemo novo stvorenje, novo Njegovo djelo. Gospodin se želio roditi kao čovjek, živjeti kao čovjek i umrijeti kao čovjek. Možemo li zamisliti veću blizinu? Upravo nam betlehemska Dijete pomaže živjeti dostojanstvo. Dostojanstvo nerođenog djeteta, mladića, djevojke, siromašnog, bolesnog. Dostojanstvo braka i obitelji. Dostojanstvo u samoći i odbačenosti.

Otkuda proizlazi naše dostojanstvo koje smo pozvani otkriti? Bog nas je odabrao „za posinstvo, za sebe, po Isusu Kristu, dobrohotnošću svoje volje“. (Ef 1, 4) Dakle, Bog nas je učinio svojom djecom. I to nije neka metafora ili neki pobožni način govora, nego istina. Djeca smo. Božja djeca. Kao što smo rodivši se od svojih roditelja postali njihova djeca i ušli u taj odnos koji traje do smrti, tako smo krštenjem „rođeni od Boga“. Papa Leon Veliki će reći: „*Sjeti se koje li si glave i kojeg si tijela dio. Ne zaboravi da si izbačen od vlasti tmine i prenesen u divno Božje kraljevstvo. Po sakramentu krštenja postao si hramom*

**KADA NE VJERUJEMO DA SMO JEDINSTVENI, POSEBNI I VRIJEDNI, GUBIMO SVRHU I SMISAO ZA KOJU SMO STVORENI. ODVAJAMO SE OD SVOG STVORITELJA. ŽIVJETI SINOVSTVO OD NAS ZAHTJEVA TRUD I ODLUKU. POTREBNO JE SVAKI DAN ZAPOČETI S MISLIMA KAKO SAM STVOREN NA BOŽJU SLIKU. POVJEROVATI U DOSTOJANSTVO KOJE IMAM KAO KRŠĆANIN I TAKO SE PONAŠATI PREMA DRUGIMA.**



*Duha Svetoga. Nemoj toga gosta istjerati iz svog srca zlim djelima.*

Iskreno, teško nam je u svakodnevnim borbama i teškoćama života povjerovati da smo djeca Božja i da postoji Otac koji nas je htio, koji brine o nama i upravlja svakim našim korakom. Kada pogled spuštamo samo prema zemlji i oslanjamo se na ljudske snage, gubimo iz srca ovu istinu. Kada brinemo o tome što će ljudi reći, zaboravljamo koliko dostojanstvo imamo. Kada ne vjerujemo da smo jedinstveni, posebni i vrijedni, gubimo svrhu i smisao za koje smo stvoreni. Odvajamo se od svog Stvoritelja. Živjeti sinovstvo od nas zahtjeva trud i odluku. Potrebno je svaki dan započeti s mislima kako sam stvoren na Božju sliku. Povjerovati u dostojanstvo koje imam kao kršćanin i tako se ponašati prema drugima. Svijest o našem sinovstvu određuje i usmjerava naše stavove, našu molitvu i naše ponašanje u svim okolnostima. To je zapravo način, stil življenja. Kada živimo znajući da smo djeca Božja, učimo se ponašati prema ljudima kao prema svojoj braći. Dostojanstvo djeteta Božjeg daje mi drugačiji pogled na život u braku i obitelji. Svoju ulogu majke ili oca živjet ću u poniznosti znajući da sam i sam potreban

pomoći i učenja. Svoju djecu ne ću doživljavati kao vlasništvo i nezdruvo ih emocionalno vezati uz se, nego ću im omogućiti zdrav rast i razvoj. Dopustit ću sebi i pogriješke u odgoju prihvaćajući da imam granice i mane. Moj pogled prema supružniku bit će manje kritičan i manje zahtjevan. Neću svoja očekivanja i svoj pogled na stvarnost „gurati“ kao jedino ispravno. Zapravo nam ta svijest i vjera u dostojanstvo pomaže na ispravan način živjeti sve odnose u kojima se nalazimo. Mi ne možemo imati mir i mentalno zdravlje ako ne živimo u ispravnim odnosima. Činjenica da imam Oca na nebu čini me sigurnim i poniznim, ali mi daje i dostojanstvo kršćanina. U meni živi radost zbog pripadnosti velikoj obitelji, Crkvi. Osjećam da nisam sam, prepušten sam sebi. Božje sinovstvo daje mi i istinsku slobodu od svake potlačenosti, a posebno od ropstva kojemu nas žele podvrgnuti naše vlastite požude i nesavršenosti. U njemu kršćanin nalazi zaštitu koja mu je potrebna, očinsku toplinu i potpuno povjerenje pred neizvjesnom budućnosti. Na nama je da u Novoj Godini koju nam Gospodin poklanja, povjerujemo i živimo dostojanstvo kršćanina. Želim vam hrabrost i ustrajnost!

# Otvorenost pozivu svjetla koji mijenja srca



KREŠIMIR MILETIĆ

**TIJEKOM BOŽIĆNIH BLAGDANA RAZMIŠLJAO SAM** o tome koliko toga mi vjernici uzimamo zdravo za gotovo, zaboravljajući da tik do nas, možda u istoj ulici žive ljudi koji nisu upoznali onaj istinski mir i radost u svojim životima. Okruženi prijateljima koji su vjernici, koji uglavnom žive skladne brakove ispunjene međusobnom ljubavlju, zaboravimo da je stvarnost razdora, rastava, najrazličitijih problema

tu do nas. Povremeno i mi sami iskusimo u našim obiteljima trenutke svađa i nemira, problema u podizanju i odgoju naše djece, naše osobne duhovne mlakosti. Zapravo, nismo često svjesni koliko trebamo danomice zahvaljivati Gospodinu što nas uvijek iznova podiže, ispunja milostima, blagoslovom i čini mogućim da nadilazimo svoje granice i mane, da imamo snagu oprostiti i zatražiti oprostjenje, da osjećamo želju za pro-

mjenom naših života i preko Crkve primamo neizmjerne milosti kroz sakramente koji su nam dostupni u našoj neposrednoj blizini.

U svom profesionalnom radu susrećem obitelji koje prolaze najrazličitije krize i vjerujte mi, oni čeznu za tim mirom i radošću, skladom i toplinom obiteljskog života. Različiti su razlozi zašto se nalaze u problemima; ponekad je to manjak znanja, vještina i kompetencija za roditeljstvo ili

Biti kršćanin znači prihvatiti Isusa za svog spasitelja, ali i prihvatiti i živjeti poziv da se Radosna vijest širi po svem svijetu. Naša vjera u tom smislu nikada nije samo osobna, već je dar i poziv za sve one ljude oko nas koji još nisu upoznali Isusa. Mi smo poslani tim ljudima biti odsjaj vedrine i radosti neba.

bračnu komunikaciju. Ponekad su razlozi u različitim deficitima njihova odrastanja, izloženosti nasilju, svađama, siromaštvu u obiteljima u kojima su odrastali. No, dobar dio razloga leži i u činjenici na koju nas upozorava Gospa u svojoj zadnjoj poruci, da su mnoga srca zatvorena pozivu svjetla koji mijenja srca. Zatvorenost za poziv svjetla koji mijenja srca! O, kako Gospa zna reći puno u tako malo riječi! Praktički, svatko od nas ima iskustvo da je kroz život trebao mijenjati svoja ponašanja, stavove, uvjerenja. Svatko je od nas trebao obraćenje. I koliko smo bili suradljiviji u tom procesu, toliko smo više iskusili dobrih plodova u našem životu ili životu naših obitelji.

Zašto je tako puno osoba koje su zatvorene i zašto smo i mi često zatvoreni za poziv svjetla koji mijenja srca? Odgovor je jednostavan. Zato što ne molimo. Ili, ako nešto i molimo, ne molimo onako kako bismo trebali moliti. „Nauči i nas moliti...“, bila je reakcija apostola kad su vidjeli Isusa kako moli. Kao da su rekli: „I mi bi to isto što ti radiš jer vidimo koliko si drugačiji nakon molitve!“ Nauči nas moliti! Suočeni s vlastitim ograničenjima brzo su razumjeli da svojim snagama ne će moći dohvatiti ono na što ih Isus poziva. Gospa nas neumorno u Međugorju poziva na molitvu već 30 godina. I zaista, da smo odgovorili na njezin poziv i trudili se ugraditi molitvu u svoj svakodnevni život, danas bi svatko od nas svjedočio svojim životom promijenjeno srce, drugačije srce, srce otvoreno za drugoga, srce osjetljivo na Božju riječ, srce koje gori od ljubavi i koje je odsjaj vedrine i radosti neba. No, možemo li reći kako je puno svjedoka one prave, istinske promjene srca? Vjerujem da svatko od nas može priznati kako je tu još jako puno posla i da smo potrebni puno ozbiljnije zauzetosti oko našeg duhovnog života.

Gospa nas podsjeća kako su ljudi u našem okruženju potrebni tog odsjaja vedrine i radosti neba. Zapravo, nama je potreban zaokret od nekakvog uvjerenja da je naša vjera nekakva osobna vjera, vjera samo za mene. Biti kršćanin znači prihvatiti Isusa za svog spasitelja, ali i prihvatiti i živjeti poziv da se Radosna vijest širi po svem svijetu. Naša vjera u tom smislu nikada nije samo osobna, već je dar i poziv za sve one ljude oko nas koji još nisu upoznali Isusa. Mi smo poslani tim ljudima biti odsjaj vedrine i radosti neba.

Često sam znao čuti odgovor ili komentar na temu evangelizacije kako treba svjedočiti svojim životom. Da, to je točno. Ali, treba i reći! Navijestiti. Objasniti. Poučiti. A često se iza gromoglasne šutnje koja uslijedi nakon što se pokrene neki razgovor o vjeri krije strah, nelagoda i manjak vjere. Mi itekako znamo biti glasni navjestitelji kada su u pitanju robne marke, različiti 'brandovi' o kojima pričamo bez straha ili nelagode, svjedočimo za njih i druge nagovaramo da ih kupuju. A s druge strane, tako je teško nekome reći da ono dobro u svom životu, sklad u obitelji, radost i mir duguješ Gospodinu. Da je On taj koji je promijenio tvoj život, ispunio ga toplinom i blagoslovom.

Pred nama je nova 2023. Neka nam bude godina u kojoj ćemo srećem prihvatiti poziv Gospe i početi žarče moliti. Sve dok tako ne budemo činili, ne trebamo se čuditi zašto smo izloženi različitim nemirima, svađama, problemima. Naše obitelji trebaju prije svega svete supružnike i svete roditelje. Kad smo mi kao supružnici „dobro“, kada je među nama živa ljubav, poštovanje i velikodušnost u međusobnom darivanju, tada su i naša djeca dobro. I želim nam svima da njegujemo zahvalnost u našim obiteljima. Zahvalnost je lijek za našu mlakost i zabrinutost. Mi u našoj obitelji svake večeri dio molitve posvetimo zahvaljivanju za događaje u tom danu koji su nam bili lijepi, u kojima smo nešto naučili, primili, doživjeli. I nakon zahvaljivanja cijeli dan poprimi drugačije boje. Želim Ti od srca blagoslovljenu novu 2023.!

## O knjizi

Ikonografski složene dramatične sudbine iseljenika i njihovih obitelji, borba između staroga i novoga u svijetu i u Crkvi, raspad jugoslavenske tvorevine i bolno nastajanje slobodne Hrvatske, svećenička zvanja u vrtlogu previranja i događaj na Brdu Križa noću kada se nazire buđenje dana, sve se to isprepliče u ovome romanu na granici stvarnosti i fikcije ovijene tajnom. Glavni lik govori: „Nikad nisam očekivala da ću živjeti negdje drugdje, ali životni udarci odbacili su me daleko i to drugdje postalo je moj najmiliji dom. To se nije dogodilo samo od sebe. Vijugavu putanju svojega postojanja i njezinu postupnu preobrazbu, od jučer do danas, doživljavam kao blagoslov i u tome pronalazim srce svijeta.“



## O autorici

Rođena u Hrvatskoj, supruga i majka, Darija Škunca Klanac živi u Montrealu. Od 1984. prati međugorska ukazanja. Posvetila je nekoliko godina života istraživanju toga fenomena te pratila na tisuće hodočasnika u Međugorje. Objavila je ciklus referentnih knjiga o tim događajima i o svojem iskustvu s hodočasnici. Njezine knjige objavljene su na hrvatskom, francuskom, poljskom, mađarskom i engleskom jeziku. Na jednom od svojih putovanja doživjela je nešto što ju je potaklo da za 40. obljetnicu ukazanja Gospi pokloni svoj prvi roman.

## Iz pera autorice

Svim putnicima, hodočasnici, izbjeglicama, svima koji traže. Od kuda god krenuo, kamo god stigao, gdje god se nastanio, naići ćeš na srce svijeta. To je ono bitno što ćeš prepoznati u sebi i ljudima.



Sva izdanja možete kupiti na web stranici [www.medjugorje.store](http://www.medjugorje.store)

Knjigu možete naći u Suvenirnici Informativnog centra MIR Međugorje.

RAZGOVOR S VREMENOM  
- PAPI BENEDIKTU IN MEMORIAM

# UZ PETOKNJIZJE RAZGOVORA J. RATZINGERA/ BENEDIKTA XVI.

Danas svaka iole ozbiljna tvrtka ili organizacija ima svoga komunikologa, stručnjaka za odnose s javnošću, PR-osobu, osobu koja komunicira, prenosi što se događa unutar tvrtke, skriveno očima javnosti. Vlade imaju svoje glasnogovornike, političke stranke također, ali i crkvene institucije, ordinarijati itd. Oni su stručnjaci koji prenose medijima što bi ovi trebali znati, što je za širu javnost. Jasno, ne govore sve što se događa, mnogo se toga od javnosti i skriva, ili pak iskrivljeno prikazuje, 'lakira', premazuje, da bi se obmanulo slušateljstvo ili gledateljstvo.

FRA TOMISLAV  
PERVAN OFM

**J. RATZINGER/BENEDIKT XVI.,** jednostavni, neznatni i skromni radnik u *Gospodnjem vinogradu*, kako se predstavio svijetu nakon što je izabran za Papu, po naravi povučen, tih, samozatajan, nenametljiv, nesklon medijima, na trenutke, kao papa, djelovao je u kretnjama usiljeno, nekada čak i nespretno, trebalo ga je poticati da se uključi u trend oko sebe, u raspoložena slavija i zanosno klicanje

s mladima. Bijaše to nakon Ivana Pavla II., velikoga komunikatora i govornika, rođena stratega i 'glumca', koga su mediji voljeli i koji je volio medije. Sjećamo se pomalo strašljiva Benediktova nastupa na Svjetskome danu mladih u Kölnu, 2005. Bijaše to njegovo 'vatreno krštenje' pred mladima, kad je trebalo preuzeti palicu od sv. Ivana Pavla II., koji je izvrsno znao komunicirati s mladi-

ma te koji su ga uvijek dočekivali s frenetičnim pljescima, u milijunskim brojkama, pa i na njegovu pokopu u Rimu. Pa ipak je, svemu unatoč, kolala krilatica kako se u Rim putuje da se **vidi** Ivana Pavla II., koji bijaše športski građen, nogometaš i skijaš, dok se za Benedikta govorilo kako se putuje u Rim da se **čuje i sluša** toga znalca riječi i izričaja, enciklopedijski obrazovanoga.

Biti naime pročelnik vatikanskoga *Svetog oficija*, ozloglašene *inkvizicije* u Crkvi jedna je od najnezahvalnijih i najnepopularnijih uloga i služba koju netko može obnašati za svoga života. On je nasljednik *velikih inkvizitora*, a to su ime stekli kao baštinu u svijesti duhova ovoga svijeta. Predstavljani su kao protivnici duhovne slobode. Tijekom stoljeća ništa se nije promijenilo. Ako su u prošlosti pročelnici te kongregacije branili kršćansku istinu protiv napada filozofa i znanstvenika, imali su i naslov *defensor fidei*, branitelj vjere, danas je sami pojam istine pod velikim upit-

U SVIM KNJIGAMA RAZGOVORA J. RATZINGER/BENEDIKT XVI. OČITUJE SE I ISKAZUJE KAO DUBOKI MISLILAC VRHUNSKOGA KALIBRA, UČEN, U MISLIMA KRAJNJE JASAN I SUSTAVAN. NE SMIJE SE SMETNUTI S UMA, NISU TO KNJIGE STVARANE ZA RADNIM STOLOM, NEGO RAZGOVORI VOĐENI U ČETIRI OKA, NEKADA DANIMA, REDOVITO U BENEDIKTINSKIM OPATIJAMA. U SVAKOJ OD TIH KNJIGA RATZINGER IDE U DUBINU, BEZ NEPOTREBNIH OKOLIŠANJA ILI UVIJANJA, UČENIH OPTEREĆIVANJA ČITATELJA; OČITUJE SE KAO ANALITIČKI I SINTETIČKI DUH, KAO OSOBA IZVANREDNO JASNE KOMUNIKACIJE, ALI I ŠIROKOG OBRAZOVANJA I KULTURE.

nikom. Svi koji tvrde da su za istinu i da je imaju, da posjeduju istinu prikazuju se i sumnjiče u pravilu kao netolerantni pojedinci, kao neprijatelji slobode istraživanja.

Danas na tržištu imamo pet knjiga razgovora – tri s pročelnikom Zbora za nauk vjere i dvije kao Vrhovni svećenik – što je krajnje neobično u povijesti katoličke misli. Četiri prve knjige razgovora, jedna s Vittorijem Messorijem iz g. 1985., druge tri sa Seewaldom, u ljeto 2016. objavljene su u nizu Ratzingerovih *Sabranih djela – Gesammelte Schriften, Bd. 13/1 i II.* Freiburg 2016., opsega gotovo tisuću stranica (987 str.), s podnaslovom **U razgovoru s vremenom**. Slijedit će treći podsvezak-nastavak, daljnji izabrani intervjui, vjerojatno će biti tu uvršteni i ovi **Posljednji razgovori**, objavljeni u rujnu 2016.

Znamo, pročelnici Svetoga oficija nisu davali niti objavljivali razgovore, nego su pojedinci, osumnjičeni da su zašli s pravoga puta vjere, bili ondje saslušavani. Nu, ne zaboravimo, formu razgovora imamo već u ranoj Crkvi. Razgovara filozof i mučenik sveti Justin sa Židovom Trifonom, polemizira Origen s filozofom Kelsom, a papa Grgur Veliki ostavio nam je knjige svojih dijaloga s dragocjenim podatcima. Razgovor, dvogovor uvijek je svojevrsna drama. Vještina je i umijeće postaviti pitanje, ali blistavi odgovori su ono što pojedinca fascinira u ovim knjigama razgovora kardinala Ratzingera i pape Benedikta XVI.

Dakle, unatoč nesklonosti medijima i suzdržanosti medija prema njemu, na tržištu imamo pet knjiga razgovora s J. Ratzingerom/Benediktom XVI. Kao pročelnik Zbora za nauk vjere nije se ustezao razgovarati s poznatim talijanskim katoličkim novinarom i teologom Vittorijem Messorijem prije trideset i osam godina. Knjiga je naslovljena *O stanju vjere – Zur Lage des Glaubens* (1985.), a prije njemačkoga objavljena je na talijanskom, francuskom i španjolskom jeziku. To bijaše nešto tada gotovo nepojmljivo za pročelnika *Svetoga Oficija*, kako se Kongregacija zvala do Sabora, jer joj je posao bio obavijen tajnošću i šutnjom spram vanjskoga svijeta.

Znamo naime da je tu službu Pročelnika te kongregacije Ratzinger preuzeo pod uvjetom da se može baviti i dalje osobno teološkim radom

i objavljivati pod svojim imenom. Dopustio mu je to Ivan Pavao II. U knjizi razgovora s Messorijem J. Ratzinger odgovara otvoreno na sva pitanja, govori o svim problemima, dvadeset godina nakon završetka Drugoga vatikanskog sabora, bez okolišanja. Upire prstom u bolne točke, analizira. Kako je razgovore vodio na talijanskom, koji je tek u Rimu učio kao pročelnik kongregacije, u njemačkom izdanju nije htio mnogo toga mijenjati, da bi zadržao izvornost, makar bi zacijelo na materinjem njemačkom mnogo toga drukčije izrazio.

Slijede desetak godina nakon toga razgovori s njemačkim novinarom, onodobno još agnostikom, protuvjerski nastrojenim novinarom *Der Spiegela* i drugih sekularnih časopisa lijevoga usmjerenja, Peterom Seewaldom. Prva knjiga razgovora naslovljena je kao *Salz der Erde – Sol zemlje*. Knjiga je naišla na velik odjek, potom razgovori s istim novinarom naslovljeni *Bog i svijet (Gott und die Welt)* iz god. 2000. Slijede dvije knjige razgovora s istim Peterom Seewaldom, sad već kao Vrhovni svećenik Benedikt XVI. God. 2010. knjiga *Svjetlo svijeta* i 2016. *Posljednji razgovori*. Na temelju razgovora s J. Ratzingerom novinar se Seewald obratio, vratio u krilo Crkve i dao svoju djecu krstiti. Kao intelektualno pošteno novinar spoznao je tijekom tih razgovora dubinu kršćanske istine i vratio se Istini – Isusu Kristu. I sam sebe pita, kako bih mogao uskratiti svojoj djeci krštenje i toliku katoličku baštinu?

U svim knjigama razgovora J. Ratzinger/Benedikt XVI. očituje se i iskazuje kao duboki mislilac vrhunskoga kalibra, učen, u mislima krajnje jasan i sustavan. Ne smije se smetnuti s uma, nisu to knjige stvarane za radnim stolom, nego razgovori vođeni u četiri oka, nekada danima, redovito u benediktinskim opatijama. U svakoj od tih knjiga Ratzinger ide u dubinu, bez nepotrebnih okolišanja ili uvijanja, učenih opterećivanja čitatelja; očituje se kao analitički i sintetički duh, kao osoba izvanredno jasne komunikacije, ali i širokog obrazovanja i kulture.

Cijeloga svoga života nije se Ratzinger na svim područjima svoga djelovanja ustručavao niti plašio otvorena razgovora, dvogovora, dijaloga, s neistomišljenicima, nije

se dvoumio davati odgovore na teška pitanja. Razgovarao je otvoreno i javno, s teistima i ateistima, vjernicima i agnosticima, poznatim filozofima i kulturnjacima. Iz osobnoga iskustva je znao što znači biti profesor na njemačkim sveučilištima, što je značilo voditi seminare za doktorande ili habilitande, dolaziti u dodir s raznim osobama, disciplinama, kulturološkim strujanjima, a pogotovo upoznavanje i neposredni dodir s univerzalnom Crkvom na Saboru, najprije kao osobni teološki savjetnik kardinala Fringsa, a potom kao *peritus*, kao saborski teološki teenager, uz bok veličinama kao što su bile Henri de Lubac, D. Chenu, Y. Congar, K. Rahner, J. Danielou, A. Grillmeier i dr. koji su mahom rođeni u devetnaestom ili prvom desetljeću dvadesetoga stoljeća, a onda dugo vremena, skoro četvrt stoljeća, kao pročelnik Kongregacije.

U svim razgovorima i odgovorima pronaći ćemo intelektualno poštenje i otvorenost spram Boga i čovjeka. Ne izbjegava teška i neugodna pitanja, svjestan svoje odgovornosti prema Bogu i čovjeku, kao akademski učitelj, potom kao nadbiskup Münchena, kardinal Svete Crkve, pročelnik Zbora za nauk vjere, najnezahvalnije uloge u Crkvi, gdje si je stekao mnogo 'neprijatelja' u pitanjima crkvenoga nauka. Njega je uvijek vodila misao koju poručuje sv. Petar u svojoj Prvoj poslanici, naime, odvažno se suočiti i biti spreman svakomu dati odgovor i razlog spram nade koja nas prožima (3,15). Jer, *namod smo spašeni*, naslov je njegove papinske enciklike. Bez nade, jasno, svijet nema budućnosti. Ili pak sveti Juda u svojoj Poslanici gdje veli (r. 3) kako piše o našem zajedničkom spasenju te da vjernici vojuju za svetu „vjeru koja je jednom zauvijek predana svetima“.

Iz ranijih Ratzingerovih predavanja, govora, intervjua znamo da njegov odnos prema medijima i novinarima bijaše ambivalentan, napose kad je u pitanju Drugi vatikanski sabor i izvještaji s njega. Rado je znao govoriti o *Saboru otaca i Saboru novinara i medija*. Saborski su oci imali svoju viziju Sabora i Crkve, svoje konkretne planove s Crkvom, a mediji i novinari svoja očekivanja i svoje osobne 'vizije' Crkve, kakva bi trebala i morala biti prema njihovim vizijama i očekivanjima u današnjem



**PREMA BENEDIKTU, PAPA MORA BITI S JEDNE STRANE TEOLOŠKI ZNALAC, ALI ISTODOBNO I OSOBA SA SNAŽNIM ORGANIZACIJSKIM TALENTOM I SPOSOBNOŠĆU VOĐENJA. K TOMU MORA BITI KARIZMATIČNO DAROVIT I ZNATI ZANIJETI MNOŠTVA, ODUŠEVITI MLADE LJUDE. JEDVA JE MOGUĆE SPOJITI SVE TE, PO SEBI VRLO RAZLIČNE KVALITETE, U JEDNOJ OSOBI.**

svijetu. To su dva suprotstavljena svijeta. Pogotovo je kao Pročelnik najvažnije rimske kongregacije bio redovito na udaru medija i liberalnih teologa, pristupali su mu redovito s velikim i teškim predrasudama, nazivali su ga 'kardinalom u pancirki' ili pak „Božjim rotvajlerom“. Možda je upravo zbog te iskrivljene slike o sebi i pristao na razgovor s kompetentnim novinarima. V. Messori je znano ime u talijanskoj publicistici, a ni Seewald nije nepoznanica u Njemačkoj, pogotovo i zbog jezika na kome su razgovarali, neopterećeno. Htio je ponuditi svijetu izvornu, nepatvorenu katoličku misao.

Nije se medijima dodvoravao, nije za njima 'trčao', a iz knjiga razgovora imamo zoran uvid u osobnost, navike, svakodnevni život, radne metode, veze i odnose prema drugim osobama, u poteškoće suvremenoga svijeta, pogotovo Crkve. Prve četiri knjige razgovora nude uvid u Katoličku Crkvu na kraju jednoga i početku novog tisućljeća Crkve promatrane i promišljane očima i umom mjerodavne, kompetentne osobe. Možemo slobodno reći, Ratzinger je otkrio svoju dušu, nije se bojao suočavanja s teškim problemima u Crkvi, pogotovo s aferama koje su pratile i njegov pontifikat te se može reći da su ti razgovori također sastavnica njegove krajnje odgovorne službe u Kristovoj Crkvi, predmet proučavanja njegove osobe ali i pomagalo za razumijevanje njegovih filozofskih i teoloških pogleda, pogleda na teologiju, duhovnost, kulturu, umjetnost, književnost našega doba.

#### POSLEDNJI RAZGOVORI - 2016.

Ovaj peti svezak razgovora pod naslovom *Posljednji razgovori* mogu se shvatiti i čitati kao Ratzingerova/Benediktova oporuka. Ovo je više od biografije. U tim razgovorima nema prijepora ni s kim, nema osuda ni velikih kritika. Sam priznaje da je htio biti ponajprije pastir. Na ovitku knjige u njemačkom izdanju nalazimo i stanovit sažetak sadržaja. Naime, nakladnik i izdavač veli da je ovo prvi put u povijesti Crkve da jedan papa podvlači bilancu svoga pontifikata i života te da otvoreno govori o svome odstupanju sa službe, svome pontifikatu, svome životu. I još k tomu, Benedikt XVI. u razgovorima koje je vodio sa svojim dugogodišnjim sugovornikom P. Seewaldom izriče i krajnje osobne misli. Tu su znakoviti događaji njegova pontifikata. Krajnje otvoreno govori o teškoćama za pontifikata zatim o odluci odstupiti s te odgovorne službe prije Svjetskoga dana mladih u Riju, te mnoge intimne uspomene na obitelj, odnos sa značajnim životnim suputnicima kao i tjeskobna te urgentna pitanja glede budućnosti rimokatoličke Crkve.

Znakoviti su naslovi prethodnih razgovora sa Seewaldom. *Sol zemlje*, slika iz Govora na gori kao i *Svjetlo svijeta*, iz istoga surječja i duktusa Isusovih misli te *Bog i svijet*, sudbina Boga u suvremenom svijetu. Svi ti razgovori bijahu svjetske uspješnice, što svjedoči da vjera još uvijek privlači ljude te da su pred Crkvom i njezinim pastirima zadaće koje mora svladati da bi mogla i ubuduće naviještati svijetu Kristovu Radosnu vijest. Benedikt

XVI. nije samo za P. Seewalda jedan od velikih papa Crkve. Slično mišljenje dijele i drugi pojedinci. Primjerice, generalni tajnik Židovskoga svjetskog kongresa Maram Stern izjavljuje da nikada nisu bili odnosi Katoličke Crkve prema židovstvu bolji nego za pontifikata pape Benedikta, a ugledni engleski povjesničar Peter Watson, inače deklarirani agnostik, stavlja Benedikta u dugi niz znanih njemačkih genija, u društvo s Lessingom, Kantom, Beethovenom (P. Watson, *Der deutsche Genius. Eine Geistes- und Kulturgeschichte von Bach bis Benedikt XVI.*, 2014, 1024 str.).

Još kao mladi profesor, u ranom poraću, Ratzinger je zamijetio kako

se čini, bila temeljna zadaća trenutka u životu i djelu pape Benedikta.

Katekizam Katoličke Crkve uglavnom je njegovo djelo, izišlo iz njegove redakcije, pogotovo je u svojim brojnim govorima, audijencijama, homilijama, enciklikama, knjigama (posebice u troknjižju o Isusu iz Nazareta) ispunio zadaću koju mu je Gospodin namijenio. Na jednom mjestu (njem. izd. str. 111) citira Seewald Ratzingerova učenika: „Vaši učenici vele da tijekom desetljeća za slavlja svete Euharistije niste nikada zapali u zamornu rutinu, nego ste se svaki put za pretvorbe do kraja i posvema predavali, kao da se to događa prvi put“. Papa mu

**Za Benedikta je apsolutno ishodište svega Sveto pismo. U žarištu i središtu njegova mišljenja i života su Bog i Isus Krist. Crkva se ne smije niti mora prilagođavati promjenljivoj duhu vremena ili mode. Mjerilo, kanon svega jest ono što je zabilježeno u Svetom pismu.**

se Njemačkom i Europom širi neopoganstvo, kako Bog nestaje s čovjekova obzora i iz svijesti. Postupno se trne svjetlo što dolazi od Gospodina, u svijetu vlada dezorijentacija, koje razorno djelovanje svi predobro i danas čutimo. Papinska služba je odveć zahtjevna. Prema Benediktu, papa mora biti s jedne strane teološki znalac, ali istodobno i osoba sa snažnim organizacijskim talentom i sposobnošću vođenja. K tomu mora biti karizmatično darovit i znati zanjati mnoštva, oduševiti mlade ljude. Jedva je moguće spojiti sve te, po sebi vrlo različne kvalitete, u jednoj osobi. Osvrnemo li se na minule pontifikate koje pamtimo, zapazit ćemo da su se smjenjivali likovi s prepoznatljivim snažnim stranama svoje osobnosti, ali nitko nije bio do kraja 'kompletan' u ljudskim kategorijama. Ali Božja su mjerila drukčija.

Drugi vatikanski sabor promijenio je Crkvu u pozitivnom smislu i smjeru, ali je sa sobom izravno ili neizravno unio u Crkvu i stanovitu pomutnju te nesporazume. Vjerujemo da je i u Božjem planu bila nužnost da se ponovno uspostavi apsolutna teološka jasnoća. Osigurati i razbistriti poklad vjere, to je, kako

odgovara: „Da, gledajte, to je do te mjere uzbudljivo, da čovjeka uvijek iznova naskroz pogađa. Mislim, to je nešto krajnje izvanredno: Gospodin je tu, ponovno, osobno. Naravno da čovjeka prožima misao, onaj kruh nije više kruh, nego Tijelo Kristovo“.

Za Benedikta je apsolutno ishodište svega Sveto pismo. U žarištu i središtu njegova mišljenja i života su Bog i Isus Krist. Crkva se ne smije niti mora prilagođavati promjenljivoj duhu vremena ili mode. Mjerilo, kanon svega jest ono što je zabilježeno u Svetom pismu.

Knjiga *Posljednji razgovori* napisana je u dijaloškom stilu. Peter Seewald u zaporkama unosi također i reakcije samoga Benedikta, njegovu mimiku, dojmove, smijeh, gestikulaciju, što je za čitatelja također stanovito obogaćenje.

Svemu prethodi odulji uvod samoga P. Seewalda, a potom slijedi naslov *Rimska zvona*. Tu se promišlja o povučenosti Benedikta u samostanu *Mater Ecclesiae*, o svagdanu pape emeritusa, o odstupanju sa službe, danima neposredno nakon toga te izboru nasljednika. U drugom dijelu riječ je o životnom putu *jednoga poniznoga sluga*, što je stanovita retrospektiva na život Josepha Ratzingera

dok nije postao Pročelnik Zbora za nauk vjere. Baca se svjetlo na roditeljsku kuću, djetinjstvo kao i ratno vrijeme. Slijede prvi teološki koraci, kao studenta, kapelana i predavača u Freisingu i Münchenu. Na to se nadovezuje stasavanje u zrela i priznata profesora i saborskog teologa u Freisingu, Bonnu, Münsteru, Tübingenu, Regensburgu. Mladomu teologu i savjetniku kardinala Fringsa Koncil bijaše san, ali je u dobroj mjeri i traumatiziran postkoncilskim gibanjima i skretanjima u Crkvi i društvu.

Opisuje svoje česte 'premještaje' na profesorskim stolicama, da bi se napokon smirio u obiteljskom ozračju – s bratom i sestrom – u Regensburgu, gdje je mogao u miru predavati i pisati. Međutim, Pavao VI. imenuje ga kao pedesetogodišnjaka 1977. münchenskim nadbiskupom, nakon što je naglo preminuo poznati kardinal J. Döpfner, jedan od moderatora na Saboru. Slijedi doba biskupske službe, zatim razdoblje kao prefekt najznačajnije rimske kongregacije, više od 23 godine.

Iz razgovora sa Seewaldom doznajemo mnoštvo pojedinosti, mnoge predrasude otpadaju, napose glede oduzimanja *veniae legendi* Hansu Küngu u Tübingenu, gdje je posve razvidno da je Ratzinger čistih ruku. Kao papa bio je žrtvom namjerno krivih i pogrešnih izvješćivanja, pogotovo nakon čuvenoga govora, *lectio magistralis*, u Regensburgu, 2006. – koji je uzgred rečeno proglašen *govorom godine* u Njemačkoj! – ali i za svećeničkih pedofilskih afera koje su ostavile duboke rane na srcu i duši pape Bendikta. U postupcima protiv takvih svećenika uveo je *nultu toleranciju* i svođenje na laički stalež.

Razgovor s *papom emeritusom* Benediktom završava divnom meditacijom o Bogu. Umno promišljanje o Bogu koji se objavio u Isusu Kristu, Bogu koji nije kozmička energija, nego osoba koja se u vremenu utjelovila u Isusu Kristu. Benedikt upozorava na manjkavosti, deficite suvremene teologije, pomaže nam promišljati na drugi način stvarnost u kojoj živimo. Razgovori s Benediktom duhovno su osvježenje, poticaji na stvaranje vlastitoga odnosa prema Bogu, prema Isusu, Crkvi. Možda vrijedi navesti ono što kaže Benedikt, sada već u nebu, što se može naučiti i u dubokoj starosti (s. 267): „Da, učiti se može uvijek. Ponajprije, čovjek mora i nadalje učiti što nam kaže vjera u ovom vremenu. Čovjek mora izučiti više poniznosti, jednostavnosti, spremnosti na trpljenje i naučiti hrabrost, odvažnost za otpor. A s druge strane otvorenost i spremnost kročiti dalje“.



## Crkva u Litvi uživa veliko povjerenje građana

U većinski katoličkoj Litvi Katolička Crkva i nadalje uživa visoko povjerenje građana, pokazala je anketa čije je rezultate u srijedu 28. prosinca objavila nacionalna radiotelevizija LRT.

Prema rezultatima ankete, 66 posto odraslih građana Litve ima povjerenje u Katoličku Crkvu, a 23 posto joj ne vjeruje. Višu razinu povjerenja uživaju samo oružane snage sa 77 posto i policija sa 72 posto. Predsjednik države Gitanas Nausėda uživa povjerenje 65 posto građana, pokazala je anketa.

Na drugoj strani, većina građana nema povjerenja u parlament, vladu i pravosudni sustav. Profesorica sociologije na sveučilištu u Kaunasu Jurate Imbrasaitė objasnila je visoku razinu povjerenja u vojsku, policiju i Crkvu činjenicom da brojni Litavci osjećaju potrebu za hijerarhijskim institucijama s jasnim pravilima i strukturama. "Kad se osjećamo nesigurnima, te nam institucije pružaju jasnoću", rekla je Imbrasaitė za LRT.

U anketi što ju je krajem studenoga i početkom prosinca proveo institut za ispitivanje javnog mnijenja Baltijos Tyrimai sudjelovalo je 1.015 odraslih osoba, a i u istom istraživanju u lipnju razina povjerenja u Crkvu bila je slično visoka. Istodobno, anketa koju je u studenome proveo institut Vilmorus pokazala je da Crkvi vjeruje 48,7 posto Litavaca, a 19,7 ih joj ne vjeruje.

Litva je jedina baltička država čiji su stanovnici većinom katolici. U popisu pučanstva 2021. 74,2 posto od ukupno 2,8 milijuna stanovnika Litve izjasnilo se katolicima, 3,8 posto pravoslavnima, a 6,1 posto njih izjavilo je da ne pripada ni jednoj vjeroispovijesti.



## Francis Assisi Chullikatt, novi je apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini

Nadbiskup Francis Assisi Chullikatt, novi apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini, stigao je u nedjelju, 18. prosinca u Sarajevu.

Po dolasku u glavni grad Bosne i Hercegovine, prva diplomatska aktivnost šestoga u nizu apostolskog nuncija u toj zemlji bit će predaja kopije vjerodajnica u Ministarstvu vanjskih poslova BiH, a ostali javni nastupi bit će poznati naknadno.

Papa Franjo je dotadašnjeg apostolskog nuncija u Tadžikistanu, Kazahstanu i Kirgistanu, novim predstavnikom Svetoga Oca u BiH imenovao 1. listopada.

Inače, Sveta Stolica je Bosnu i Hercegovinu priznala 7. travnja 1992. te s njom 20. kolovoza iste godine uspostavila diplomatske odnose.

Mons. Francis Assisi Chullikatt rođen je 20. ožujka 1953. u Bolgattyju u Indiji. Za svećenika biskupije Verapoly zaređen je 3. lipnja 1978. Diplomirao je kanonsko pravo i u diplomatsku službu Svete Stolice stupio 15. srpnja 1988. Govori engleski, francuski, talijanski i španjolski jezik, a bit će nuncij i u Crnoj Gori.

## Najstariji biskup na svijetu napunit će 101 godinu

Najstariji biskup u Katoličkoj Crkvi Meksikanac Jose de Jesus Sahagun de la Parra, na Novu godinu navršit će 101 godinu. Sahagun de la Parra, umirovljeni biskup meksičke Biskupije Ciudad Lazaro Cardenas, u svećeničkoj je službi već 76 godina, a za biskupa je zaređen prije 61 godinu. Prije njega, najstariji biskup Katoličke Crkve bio je Kanađanin Laurent Noel, umirovljeni biskup Trois-Rivieres u Quebecu, koji je u srpnju preminuo u dobi od 102 godine.



## Facebook ugasio stranicu uhićenoga nikaragvanskoga biskupa

Nakon što je u kolovozu uhićen nikaragvanski biskup Rolando Alvarez, poznat kao snažan kritičar tamošnjeg režima, Facebook je ugasio stranicu njegove dijeceze Matagalpe.

Stranica na Facebooku, koju su održavala dva novinara, imala je više od 200.000 sljedbenika i bila je važno crkveno komunikacijsko sredstvo. Do uhićenja biskupa Alvareza, stranica je prenosila njegove propovijedi. Dvojica biskupovih suradnika uhićeni su 11. prosinca, a kratko nakon toga stranica je uklonjena s mreže, potvrdila je katolička udruga "Católicos En Línea Matagalpa-Nicaragua".

Gotovo istodobno s gašenjem stranice, nikaragvansko državno odvjetništvo podiglo je 13. prosinca optužnicu protiv biskupa Alvareza zbog „urote s ciljem potkopavanja nacionalnog integriteta i širenja lažnih vijesti uz pomoć informacijskih i komunikacijskih tehnologija na štetu države i nikaragvanskog društva“. Suđenje 56-godišnjem biskupu, koji je i apostolski upravitelj dijeceze Esteli, trebalo bi početi 10. siječnja.

Zajedno s uhićenim biskupom, kojega vlasti drže na nepoznatom mjestu, optuženi su i nikaragvanski svećenik Uriel Antonio Vallejos, koji se nalazi u izbjeglištvu, kao i dvojica novinara koji su održavali stranicu, voditelj biskupijskog odjela za komunikacije Manuel Antonio Obando Cortedano i suradnik biskupijske televizijske postaje „TV Merced“ Wilberto Artola Mejia.

U zatvoru se nalaze još šestorica svećenika, kritičara režima Daniela Ortege, koje sandinistička vojna hunta označava kao „pučiste“ i „teroriste“.

## Papino pismo zahvale našem suradniku Darku Pavičiću za knjigu „Međugorje – prvih sedam dana“

Uoči Božića suradniku „Glasnika mira“ i novinaru „Večernjeg lista“ Darku Pavičiću stiglo je pismo zahvale iz Državnog tajništva Svete Stolice. Naime, Pavičić je poslao svoju knjigu „Međugorje – prvih sedam dana“ na talijanskom i španjolskom jeziku papi Franji, koji mu je odgovorio preko Državnog tajništva.

„Poštovani gospodine, Svetom Ocu je stiglo ljubazno pismo kojim ste mu, očitujući mu osjećaje sinovske odanosti i poštovanja prema njegovoj službi, željeli darovati svoju knjigu „Međugorje – prvih sedam dana“, koju ste napisali novinarskom objektivnošću. Papa Franjo zahvaljuje na lijepoj gesti i, dok zahvaljuje na molitvama za njegovu osobu i njegovu sveopću službu, zaziva na Vas i na Vama drage osobe majčinsku zaštitu Djevice Marije i rado udjeljuje očinski Blagoslov, koji je zalag svakog željenog dobra. S izrazima iskrenog štovanja“, piše u pismu kojega potpisuje nadbiskup Edgar

Peña Perra, zamjenik u Državnom tajništvu.

Pavičić kaže kako mu je to bila najljepša čestitka za ovogodišnji Božić, ali da je to, zapravo, priznanje Međugorju, a ne njemu osobno.

Inače, knjiga je prevedena na sedam svjetskih jezika: engleski, njemački, talijanski, španjolski, poljski, francuski i portugalski.



## Katolički svećenik ubijen na sjeverozapadu Burkine Faso

Vlč. Jacquesa Yaroa Zerboa (67) ubili su ponedjeljak 2. siječnja neidentificirani napadači na sjeverozapadu Burkine Faso.

Prema izvaji poslanoj agenciji Fides, koju je potpisao biskup Dédogoua mons. Prosper Bonaventure, 67-godišnji svećenik ubijen je u selu Soro, u regiji Boucle du Mouhoun. Vlč. Jacques Yaro Zerbo rođen je 28. prosinca 1956. u Kolongou, današnjem Maliju, te je za svećenika zaređen 19. srpnja 1986. u Dédougouu.

Inače, regija Boucle du Mouhoun na sjeverozapadu zemlje jedna je od najviše pogođenih terorizmom u toj državi. Naime, ovdje je 28 civila ubijeno u noći s 30. na 31. prosinca 2022., u „odmazdi“ nakon „terorističkog“ napada u gradu Nouna, glavnom gradu pokrajine Kossi.



## Svečano otvoren Franjevački jubilej u Grecciu

Veliki franjevački jubilej povodom 800. obljetnice preminuća sv. Franje Asiškog svečano je otvoren u subotu 7. siječnja u Grecciu, u nazočnosti šestorice generalnih ministara Franjevačke obitelji. Euharistijsko slavlje u crkvi i talijanskom svetištu Greccio, gdje je u božićnoj noći 1223. godine sv. Franjo slavio posve poseban Božić, predvodio je fra Luciano de Giusti, provincijalni ministar Provincije sv. Bonaventure Reda manje braće. Otvoraju jubileja nazočili su fra Massimo Fusarelli, OFM; fra Carlos Alberto Trovarelli OFMConv; fra Roberto Genuin OFMCap; fra Armando Trujillo Cano, TOR; Tibor Kauser, OFS i s. Daisy Kalamparman dopredsjednica CFI-TOR.

Jubilej kroz četiri godine dotiče četiri velike teme. U 2023. godini razmatrat će se Franjevačko Pravilo i Božić u Grecciu, 2024. godine dar stigmi, 2025. Pjesma stvorova, a 2026. obljetnica povratka Ocu sv. Franje Asiškog.

Izraz Franjevačka obitelj koristi se u širem smislu za označavanje svih redovničkih skupina koje se nadahnjuju karizmom svetoga Franje. Konferenciju Franjevačke obitelji čini šest članova: generalni ministar Reda manje braće (OFM), generalni ministar Reda manje braće konventualaca (OFMConv), generalni ministar Reda manje braće kapucina (OFMCap), generalni ministar Trećeg samostanskog reda (TOR), generalni ministar Franjevačkog svjetovnog reda (FSR), predsjednik Međunarodne franjevačke konferencije braće i sestara Trećeg samostanskog reda (CFI-TOR)



## Susret franjevačkih provincijala Dadića i Grbeša

U prostorijama Franjevačkog provincijalata na Kovačičima u Sarajevu u petak 6. siječnja susreli su se provincijal Franjevačke provincije Svetog Križa - Bosna Srebrna fra Zdravko Dadić i provincijal Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja Blažene Djevice Marije fra Jozo Grbeš. U bratskom razgovoru dvojica provincijala izmijenila su vlastita iskustva, razgovarali su o sadašnjim i budućim aktivnostima u obje provincije te tražili najbolja rješenja za još bolju suradnju na svim područjima na dobrobit braće franjevaca i vjernika o kojima franjevci pastoralno brinu.

# HRVATSKA PJESMA I PJEVAJUĆI BOŽJI NAROD



MILE MAMIĆ

Prijatelji moji, jeste li se napjevali? Ja jesam, a sigurno ste i vi. Pri kraju prošle godine na sve strane širom svijeta gdje ima Hrvata (a gdje nas nema?!), orila se lijepa i draga hrvatska pjesma. Dalić je postao ne samo **najkatolik** nego i **najtrener**, a njegovi i naši sjajni momci (bilo brončani, srebrni ili zlatni) postali su svjetsko nogometno čudo. Svijet nam se divi! A tako mali narod! Uoči jedne teške utakmice s odobrenjem katarskih vlasti došao je u Dohu rektor Svetišta Majke Božje Bistričke vič. Domagoj Matošević, koji inače i igra za hrvatsku svećeničku nogometnu reprezentaciju, omogućio našim igračima euharistijsko slavlje u Dohi, donio im Isusa i Mariju! Neki svjetski mediji u tom vide tajnu njihova uspjeha – **jer se mole Gospi**. Thompsonova pjesma *Lijepa li si*, inače vrlo draga našim igračima i navijačima, postala je hit. Tek što nam se malo oporavilo grlo od silnih pjesama nakon pobjeda i na dočeku Vatrenih, dođe nam Božić. Opet se svijetom ore prekrasne hrvatske božićne pjesme. I tu nam je Thompson sa Stepinčevim mališanima razario srca pjesmom *Zvona zvone, Božić je, moj se narod raduje*. Postali smo **pjevajući Božji narod**. I to je vjerovatno razlog ove vijesti: **Hrvati imaju najveći porast zadovoljstva životom u cijeloj EU!** To je objavio portal Narod 1. siječnja 2023. godine.

Taj naš prastari *oj* i prastara naša pjesma više od tisućljeća povezuje hrvatsku zemlju, narod i jezik. Povezuje sve hrvatske naraštaje u povijesnom slijedu kroz duboka stoljeća usprkos svim nevoljama kad su nas tukli „svakakvi barbari“.

Čarobnu snagu toga prastaroga hrvatskog *oj* i svezremene hrvatske pjesme sjajno je osjećao i snažno pjesnički izrazio neumrli naš Matoš u putopisu *Oko Lobora*: „U noći si nikla i u tami iščezavaš, zagonetna jako davnine, tugo duše, glasnice naših grobova, teška pjesmo naše teške zemlje. Kao magla se dižeš i kao magla padaš... Kao sunce, pjesmo hrvatska, draga i teška pjesmo naše brazde, kao sunce ideš iz noći u noć, rođena u tami prošlosti, da potoneš u dubini narodne budućnosti. Jer ti si zemlja, ti si narod; zemlja, javljajući se kroz grlo hrvatskog težaka. Narode, ti si teška, monotona, izmučena i daleka pjesma, pjesma dublja od riječi, teška pjesma zemlje, naše teške

zemlje, teška pjesma zemlje Hrvatske.“ Mladen Grdović ima ovaj stih: „oduvik je bila pisma Dalmacije zakon sveti.“ (u pjesmi *Čacine riči*)

I drugi Zadrani, Tomislav Ivčić, u pjesmi *Zapivajmo noćas u konobi* davno je pjevao: „i onda kad ne bude nas bilo, pivat će se pisme naše.“ Njegove su „pisme“ postale i naše. I skoro 30 godina nakon njegove tragične smrti rado ih i često pjevamo.

O svezremenosti hrvatske pjesme svjedoči i kroničar kardinal Boson, koji je pratio papu Aleksandra III. na putu iz Rima u Veneciju, ali su zbog nevremena iznenada došli na drugu stranu Jadrana, gdje su pohodili Palagružu, Vis, Zadar, Rab itd. U Zadar su došli 13. ožujka 1177. Spomenuti kroničar bilježi kako je razdragani narod pozdravio papu Aleksandra III. uz gromko pjevanje hvala i pjesama na svojem hrvatskom jeziku. Ta je kroničarova bilješka dragocjena. Ona dokazuje da su tada Hrvati bili većinsko stanovništvo u Zadru i da su imali općepoznate pjesme na hrvatskom jeziku koje su gromko odjekivale („cum himnis et canticis altissime resonantibus ...“). Nakon 826 godina, 9. lipnja 2003., Zadar je pohodio sveti papa Ivan Pavao II. na svojem trećem dolasku u Hrvatsku. Bio je to nezaboravan susret. Oduševljeni narod radosno je klicao voljenom Papi, a On je na hrvatskom jeziku pozdravljao i blagoslivljao „ljubljeni puk hrvatski“. I tada je nastalo nekoliko lijepih hrvatskih pjesama.

Shvatimo li hrvatsku pjesmu matoševski, ona je svezremena. Zato možemo preinačiti Ivčićev stih ovako: „I onda kad nije nas bilo, pivale su se pisme naše.“ Pjevali su ih neki drugi Hrvati, povezani prastarim hrvatskim *oj* i hrvatskom pjesmom. Hrvatska pjesma bila je „zakon sveti“ svim hrvatskim područjima što ih spominje Thompson u pjesmi *Lijepa li si* i svim hrvatskim naraštajima. Hrvatska pjesma bila je uvijek „zakon sveti“. Bila je, jest i bit će!

Govorili smo nedavno o riječima *hvalo(s)pjev* i *slavo(s)pjev*. To su pjesme u hvalu, slavu, čast komu ili čemu. Tu je vrlo važan glagol *pjevati*. U vezi s tim je (s)pjev, pripjev, napjev, prepjev, pjesma, pjesnik, pjesnikinja, pjesnički, pjesništvo, pjevač, pjevačica, pjevački, pjesmarica itd. Osim glagola *pjevati*, *pjevam* u starijem hrvatskom jeziku

postojao je i glagol *pojati*, *pojem*. Vrlo je lijepa Preradovićeva pjesma *Rodu o jeziku*. Ona počinje stihom: „O jeziku, rode, da ti pojem.“ U njoj je i stih: „Junačijem glasom u njem poje junak narod uspomene svoje.“ Još se uvijek pjeva Harambašićeva pjesma *Zrinjski-Frankopanka*, koju je Zajc uglazbio (Zrinsko-Frankopanska), a počinje riječima: „Pojmo pjesmu, mili družu. Pjesma nam je srca jek.“ U vezi s tim imamo i imenicu *poj*, *pojenje*, *pojac*, složenicu *žalopojka* itd. Šetka ističe da je to u hrvatskom starijem jeziku, a da je sad običnije u pravoslavnoj crkvi. Brodnjak u *Rječniku razlika između hrvatskoga i srpskoga jezika* donosi riječ *pojac* i *pojati* na lijevoj strani, što znači da su tipičnije u srpskom crkvenom jeziku, zatim navodi hrvatske riječi *pjevač* i *pjevati*. Ipak dodaje da su riječi *pojac* i *pojati* stilski obilježene, pjesničke. Preradoviću, Harambašiću i Zajcu riječ *pojati* činila se ljepšom. Možda baš zato što je bila rjeđe u uporabi.

Ovdje smo govorili o pjesmi sasvim općenito s pretpostavkom da znademo što je pjesma. Govorili smo i o hrvatskoj pjesmi kao metafori. To je svaka pjesma na hrvatskom jeziku nenapisana ili napisana, poznata ili nepoznata, čitana ili nečitana, recitirana ili nereciturana, uglazbljena ili neuglazbljena, pjevana ili nepjevana, s pratnjom ili bez pratnje.

Pjesnici u pjesničkom nadahnuću stvaraju pjesmu. Mogu je i ne napisati nego je usmenom predajom prenositi drugima. Pjesnik stvara pjesmu. Može je i napisati. I u tom smislu možemo reći da **pjesnik pjeva pjesme**. Neke su pjesme vrlo pjevne, prikladne za uglazbljivanje. Neki je glazbenik uglazbi i daje pjevaču, pjevačici da je uz pratnju ili bez pratnje pjeva. **Pjevač i pjevačica u pravom smislu pjevaju pjesmu**. Evo, npr. Dobriša Cesarić je napisao prekrasnu pjesmu *Pjesma mrtvog pjesnika*. Stjepan Šulek ju je uglazbio. Tomislav Neralić ju je pjevao. Pijanist Vladimir Krpan ga je instrumentalno pratio. Sve je to snimljeno na gramofon. Nakladnik je prodavao, kupci kupili i vjerojatno uživali i širili drugima. U Svetom pismu ima puno pjesama. Jedna od njih je i glasoviti Marijin *Magnificat* – **Veliča duša moja Gospodina**.

Pjevaj i uživaj u pjesmi, raspjevani puče hrvatski!

## Tjedni molitveni program

zimski raspored (od 1. rujna do 31. svibnja)

### PONEDJELJAK

7.30 h Sv. misa na hrvatskom  
Prijepodne Sv. mise na raznim jezicima  
Tijekom dana Susreti po dogovoru  
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja  
17 - 20 h Većernji molitveni program i ispovijed  
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice  
18 h Sv. misa, blagoslov predmeta,  
19 h Molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice

### UTORAK

7.30 h Sv. misa na hrvatskom  
Prijepodne Sv. mise na raznim jezicima  
Tijekom dana Susreti po dogovoru  
Poslijepodne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja  
17 - 20 h Većernji molitveni program i ispovijed  
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice  
18 h Sv. misa, blagoslov predmeta  
19 - 20 h Euharistijsko klanjanje

### SRIJEDA

7.30 h Sv. misa na hrvatskom  
Prijepodne Sv. mise na raznim jezicima  
Tijekom dana Susreti po dogovoru  
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja  
17-20 h Većernji molitveni program i ispovijed  
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice  
18 h Sv. misa, blagoslov predmeta  
19 h Molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice

### ČETVRTAK

7.30 h Sv. misa na hrvatskom  
Prijepodne Sv. mise na raznim jezicima  
Tijekom dana Susreti po dogovoru  
Poslijepodne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja  
17-20 h Većernji molitveni program i ispovijed  
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice  
18 h Sv. misa, blagoslov predmeta,  
19-20 h Euharistijsko klanjanje

### PETAK

7.30 h Sv. misa na hrvatskom  
Prijepodne Sv. mise na raznim jezicima  
Tijekom dana Susreti po dogovoru  
Poslijepodne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja  
14 h Križni put uz Križevac  
17 - 20 h Većernji molitveni program i ispovijed  
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice  
18 h Sv. misa, blagoslov predmeta  
19 - 20 h Časćenje Kriza

### SUBOTA

7.30 h, 11 h Sv. mise na hrvatskom  
Prijepodne Sv. mise na raznim jezicima  
Tijekom dana Susreti po dogovoru  
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja  
17 - 20 h Većernji molitveni program i ispovijed  
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice  
18 h Sv. misa, blagoslov predmeta  
19 - 20 h Euharistijsko klanjanje

### NEDJELJA I BLAGDANI

7, 8, 11 i 18 h Sv. mise na hrvatskom  
Prijepodne Sv. mise na raznim jezicima  
Ispovijed Prijepodne za vrijeme mise  
Poslijepodne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja  
14 h Krunica na Brdu ukazanja  
17 - 20 h Većernji molitveni program i ispovijed  
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice  
18 h Sv. misa, blagoslov predmeta  
19 h Molitva za ozdravljenje duše i tijela, slavna otajstva krunice

# POTICAJ ZA LECTIO DIVINA

Iz preobilja biblijskih tekstova Crkva nam iz dana u dan nudi odabranu duhovnu hranu – misna čitanja iz Staroga i Novoga zavjeta. Iz broja u broj Glasnika mira u ovoj ćete rubrici naći kratice koje upućuju na biblijsku knjigu, poglavlje i redak misnih čitanja za razdoblje od 15. do 15. u mjesecu. Božja je riječ radosna vijest. Ona je živa i djelotvorna. Ako se izložimo njezinu djelovanju, ona ima snagu mijenjati nas.

### Nedjelja, 15. 1. 2023.

Iz 49,3.5-6; Ps 40,2.4ab.7-10; 1Kor 1,1-3; Iv 1,29-34

### Ponedjeljak, 16. 1. 2023.

Heb 5,1-10; Ps 110,1-4; Mk 2,18-22

### Utorak, 17. 1. 2023.

od dana: Heb 6,10-20; Ps 111,1-2.4-5.9.10c; Mk 2,23-28

### Srijeda, 18. 1. 2023.

Heb 7,1-3.15-17; Ps 110,1-4; Mk 3,1-6

### Četvrtak, 19. 1. 2023.

Heb 7,25 – 8,6; Ps 40,7-10.17; Mk 3,7-12

### Petak, 20. 1. 2023.

Heb 8,6-13; Ps 85,8.10-14; Mk 3,13-19

### Subota, 21. 1. 2023.

od dana: Heb 9,2-3.11-14; Ps 47,2-3.6-9; Mk 3,20-21

### Nedjelja, 22. 1. 2023.

Iz 8,23b – 9,3; Ps 27,1.4.13-14; 1Kor 1,10-13.17; Mt 4,12-23

### Ponedjeljak, 23. 1. 2023.

Heb 9,15.24-28; Ps 98,1-6; Mk 3,22-30

### Utorak, 24. 1. 2023.

od dana: Heb 10,1-10; Ps 40,2.4ab.7-8a.10-11; Mk 3,31-35

### Srijeda, 25. 1. 2023.

vl.: Dj 22,3-16 (ili: Dj 9,1-22); Ps 117,1-2; Mk 16,15-18

### Četvrtak, 26. 1. 2023.

vl.: 2 Tim 1,1-8 (ili: Tit 1,1-5); Ps 96,1-3.7-8a.10; Lk 10,1-9

### Petak, 27. 1. 2023.

Heb 10,32-39; Ps 37,3-6.23-24.39-40; Mk 4,26-34

### Subota, 28. 1. 2023.

od dana: Heb 11,1-2.8-19; Otpj. pj.: Lk 1,69-75; Mk 4,35-41

### Nedjelja, 29. 1. 2023.

Sef 2,3; 3,12-13; Ps 146,6c-10; 1Kor 1,26-31; Mt 5,1-12a

### Ponedjeljak, 30. 1. 2023.

Heb 11,32-40; Ps 31,20-24; Mk 5,1-20

### Utorak, 31. 1. 2023.

od dana: Heb 12,1-4; Ps 22,26b-28.30-32; Mk 5,21-43

### Srijeda, 1. 2. 2023.

Heb 12,4-7.11-15; Ps 103,1-2.13-14.17-18a; Mk 6,1-6

### Četvrtak, 2. 2. 2023.

**PRIKAZANJE GOSPODINOVO. SVIJEĆNICA**  
vl.: Mal 3,1-4 ili: Heb 2,14-18; Ps 24,7-10; Lk 2,22-40

### Petak, 3. 2. 2023.

Heb 13,1-8; Ps 27,1.3.5.8b-9c; Mk 6,14-29

### Subota, 4. 2. 2023.

Heb 13,15-17.20-21; Ps 23,1-6; Mk 6,30-34

### Nedjelja, 5. 2. 2023.

Iz 58,7-10; Ps 112,4-8a.9; 1Kor 2,1-5; Mt 5,13-16

### Ponedjeljak, 6. 2. 2023.

od dana: Post 1,1-19; Ps 104,1-2a.5-6.10.12.24.35c; Mk 6,53-56

### Utorak, 7. 2. 2023.

Post 1,20 – 2,4a; Ps 8,4-9; Mk 7,1-13

### Srijeda, 8. 2. 2023.

Post 2,4b-9.15-17; Ps 104,1-2a.27-28.29bc-30; Mk 7,14-23

### Četvrtak, 9. 2. 2023.

od dana: Post 2,18-25; Ps 128,1-5; Mk 7,24-30

### Petak, 10. 2. 2023.

**Bl. Alojzije Stepinac, biskup i mučenik**  
od dana: Post 3,1-8; Ps 32,1-2.5-7; Mk 7,31-37

### Subota, 11. 2. 2023.

Post 3,9-24; Ps 90,2-6.12-13; Mk 8,1-10

### Nedjelja, 12. 2. 2023.

Sir 15,15-20; Ps 119,1-2.4-5.17-18.33-34; 1Kor 2,6-10; Mt 5,17-37

### Ponedjeljak, 13. 2. 2023.

Post 4,1-15.25; Ps 50,1.8.16bc-17.20-21; Mk 8,11-13

### Utorak, 14. 2. 2023.

Post 6,5-8; 7,1-5.10; Ps 29,1a.2.3ac-4.3b.9c-10; Mk 8,14-21

### Srijeda, 15. 2. 2023.

Post 8,6-13.20-22; Ps 116,12-15.18-19; Mk 8,22-26

20  
GODINA

20 godina među  
najslušanijim  
radiopostajama u BiH

24  
SATA

24-satni obiteljski, kulturni,  
vjerski, informativni i  
zabavni program



Pružamo istinitu,  
pouzdanu i provjerenu  
informaciju



#### ODAŠILJAČI U REPUBLICI HRVATSKOJ:

Split, Južna  
Hrvatska **101,5 MHz**

Zagreb, Lika,

Sr. Hrvatska **107,8 MHz**

SATELIT: Europa, Bliski  
istok i Afrika- EUTELSAT 16°E

EMITIRAMO UŽIVO I PUTEM

INTERNETA: [www.radio-medjugorje.com](http://www.radio-medjugorje.com)

#### Kako postati podupiratelj?

Jednostavno! Pošaljite nam vaše osobne podatke na [podupiratelj@medjugorje.hr](mailto:podupiratelj@medjugorje.hr) i godišnjom članarinom od 40 KM (za Hrvatsku: 160 HRK, za zemlje EU: 35 EUR, za Švicarsku 50 CHF) i postanite dio naše radijske obitelji. Hvala vam od srca!



INFORMATIVNI  
CENTAR **MIR**  
MEĐUGORJE

RADIOPOSTAJA  
**mir**  
MEĐUGORJE

Uredništvo: +387 36 653 580  
Program uživo: +387 36 653 581  
Marketing: +387 36 653 548  
Fax: +387 36 653 552  
[radio-mir@medjugorje.hr](mailto:radio-mir@medjugorje.hr)  
[www.radio-medjugorje.com](http://www.radio-medjugorje.com)



Radiopostaja MIR Međugorje djeluje od 1997. godine. Program našeg radija dio je svakodnevnice u Vašim domovima u domovini i inozemstvu, na radnim mjestima... Kao glasnik mira Radiopostaja odašilje poruke iz Međugorja. Putokaz je hodočasniciima iz cijelog svijeta.



# RADIO KOJI IMA DUŠU

